Приложения към междинен консолидиран финансов отчет

I. Обща информация, счетоводна политика, изходни положения 7
1. Обща информация за Групата 7
1.1. Собственост и управление на дружеството-майка 12
1.2. Друга информация 13
1.3. Макроикономическа обстановка 13
1.4. Война в Украйна – влияние и ефекти 14
1.5. Въпроси, свързани с климата 14
2. Счетоводна политика 14
2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет 14
2.2. Действащо предприятие 19
2.3. Промени в счетоводната политика 20
2.4. Функционална валута и признаване на курсови разлики 20
2.5. Сравнителна информация 20
2.6. Консолидиран финансов отчет 21
2.7. Принципи на консолидацията 22
2.8. Текущи и нетекущи активи и пасиви 25
2.9. Имоти, машини и съоръжения 25
2.10. Инвестиционни имоти 27
2.11. Нематериални активи 28
2.12. Обезценка на дълготрайни активи 29
2.13. Репутация 29
2.14. Материални запаси 30
2.15. Активи, държани за продажба 31
2.16. Финансови инструменти 31
2.17. Парични средства 39
2.18. Капитал и резерви 39
2.19. Доход на акция 41
2.20. Доходи на персонала 41
2.21. Ефекти от промени в обменните курсове 43
2.22. Приходи, други доходи, финансови приходи 44
2.23. Разходи 50
2.24. Печалба или загуба за периода 51
2.25. Данъци от печалбата 52
2.26. Правителствени финансирания 54
2.27. Провизии и условни ангажименти 54
2.28. Лизинг 55
2.28.1. Групата като лизингополучател 55
2.28.2. Групата като лизингодател 57
2.29. Сегментно отчитане 57
2.30. Оценяване по справедлива стойност 58
2.31. Счетоводни приблизителни оценки и предположения, грешки 59
2.32. Ключови приблизителни оценки и преценки на ръководството с висока несигурност 60
II. Допълнителни оповестявания към статиите на финансовия отчет 68
1. Отчет за финансовото състояние 68
1.1. Имоти, машини и съоръжения 68
1.2. Инвестиционни имоти 69
1.3. Нематериални активи 69
1.4. Инвестиции, отчетени по метода на собствения капитал 70
1.4.1. Инвестиции в асоциирани предприятия 70
1.5. Нетекущи търговски вземания 70
1.6. Други нетекущи вземания и активи 71

1.7. Материални запаси ... 71
1.8. Текущи търговски вземания ... 72
1.9. Други текущи вземания и активи ... 73
1.10. Текущи финансови активи ... 74
1.10.1. Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност ... 74
1.10.1.1. Кредити – текущи ... 74
1.11. Парични средства и еквиваленти ... 75
1.12. Собствен капитал ... 76
1.13. Договори за лизинг ... 78
1.13.1. Групата като лизингополучател ... 78
1.13.2. Активи с право на ползване ... 79
1.14. Нетекущи финансови пасиви ... 79
1.14.1. Задължения по лизинг – нетекущи ... 79
1.14.2. Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност – нетекущи ... 80
1.14.2.1. Кредити – нетекущи ... 80
1.15. Нетекущи търговски задължения ... 80
1.16. Нетекущи провизии ... 80
1.16.1. Провизии за дългосрочни доходи на персонала ... 80
1.17. Други нетекущи задължения и пасиви ... 81
1.18. Текущи финансови пасиви ... 82
1.18.1. Задължения по лизингови договори – текущи ... 82
1.18.2. Финансови пасиви отчитани по амортизирана стойност ... 82
1.18.2.1. Кредити – текущи ... 82
1.19. Текущи търговски задължения ... 83
1.20. Данъчни задължения ... 83
1.21. Задължения към персонала ... 84
1.22. Текущи провизии ... 84
1.23. Други текущи задължения и пасиви ... 84
2. Отчет за доходите ... 85
2.1. Приходи ... 85
2.2. Разходи ... 86
2.3. Отчет за всеобхватния доход ... 89
3. Други оповестявания ... 90
3.1. Свързани лица и сделки със свързани лица ... 90
3.2. Управление на капитала ... 92
3.3. Финансови рискове ... 93
3.4. Справедливи стойности ... 94
3.5. Условни активи и пасиви ... 94
3.6. Оперативни сегменти ... 97
3.7. Сделки с неконтролиращо участие (НУ) ... 98
3.8. Събития след края на отчетния период ... 98

I. Обща информация, счетоводна политика, изходни положения

1. Обща информация за Групата

Група Трейс Груп Холд (Групата) включва дружество-майка и неговите дъщерни дружества.

Дружество-майка

Трейс Груп Холд АД (Дружество-майка) е акционерно дружество, регистрирано в Старозагорски окръжен съд по фирмено дело №255/2005год., вписано в Агенция по вписванията с ЕИК: 123682269 и е със седалище и адрес на управление: гр. София 1408, ул. Никола Образописов №12. Няма промяна в данните спрямо предходния период.

Основната дейност на дружеството-майка е придобиване, управление, оценка и продажба на участия в български и чуждестранни дружества, придобиване, управление и продажба на облигации, придобиване, управление и продажба на патенти, отстъпване на лицензи за използване на патенти на дружества, в които холдинговото дружество участва, финансиране на дружества, в които холдинговото дружество участва, проектиране, изграждане, реконструкция, рехабилитация и основни ремонти на пътища, пътни съоръжения, съоръжения за автомагистрали, пътища и улици (мостове, тунели и др.) и пътна инфраструктура; проектиране, изграждане, реконструкция, обзавеждане, ремонт и инвеститорски контрол на търговски и жилищни строителни обекти, на железопътни линии и самолетни писти /ново строителство, основен ремонт и рехабилитация/; на метростанции; на хидроенергийни, хидромелиоративни, водоснабдителни съоръжения и системи; на пристанищни и брегоукрепителни съоръжения и системи; извършване на всякакви видове строително-монтажни работи, консултантски услуги, търговска дейност и отдаване под наем (сублизинг) на дълготрайни активи.

Основният предмет на дейност на дружествата от Групата е концентриран в строителния сектор, с изключение на отделни дружества, чийто предмет на дейност е в областта на търговията, отдаването на активи под наем и инвестициите.

Трейс Груп Холд АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа.

Дружеството има учредени клонове в: Сърбия, Чехия, Румъния, Украйна, Гърция и Македония.

Структурата на Групата включва Трейс Груп Холд АД, като дружество – майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

Дъщерни дружества в България	**30.06.2024** ***Участие*** **%**	**31.12.2023** ***Участие*** **%**	***Дата на придобиване на контрол***	***Дата на освобождаване от контрол/вливане***
Трейс БГ ЕООД	100.00	100.00	-	-
Трейс Ямбол АД	99.48	99.48	-	-
Инфра комерс ЕООД	100.00	100.00	-	-
Асфалт комерс ЕООД	100.00	100.00	02.02.2022	-
УСМ АД – в ликвидация	98.68	98.68	-	-
Трейс механизация ЕАД	100.00	100.00	04.03.2021	-
Трейс пропъртис ЕООД	100.00	100.00	-	-
Трейс рент ЕООД	100.00	100.00	-	-

** ефективен процент на участие*

*** непряко участие*

Дъщерни дружества в чужбина	**30.06.2024** ***Участие %***	**31.12.2023** ***Участие %***	***Дата на придобиване на контрол***	***Дата на освобождаване от контрол/вливане***
Трейс Сърбия, Сърбия	100.00	100.00	-	-
Трейс билд, Сърбия	100.00	100.00	03.12.2020	-

** ефективен процент на участие*

*** непряко участие*

Дъщерни дружества

Към 30.06.2024 г. дъщерните дружества с предмет на дейност са:

- ТРЕЙС – БГ ЕООД, СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ – 100% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство, текущ ремонт и поддържане на автомагистрали, пътища, улици и инфраструктурите около тях;
- ТРЕЙС ЯМБОЛ АД, ЯМБОЛ, БЪЛГАРИЯ – 99.48% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Изграждане и реконструкция на пътища и пътни съоръжения;
- ИНФРА КОМЕРС ЕООД, СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ - 100% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Дружеството има учреден клон в Република Сърбия.
  Предмет на дейност: Търговска дейност в страната и чужбина, търговско представителство и посредничество;
- АСФАЛТ КОМЕРС ЕООД, СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ - 100% собственост на Трейс Груп Холд АД, от учредяването му на 02.02.2022г.
  Предмет на дейност: Производство и търговска дейност в страната и чужбина, търговско представителство и посредничество;
- УСМ АД – в ликвидация, СТАРА ЗАГОРА, БЪЛГАРИЯ - 98.68% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Услуги със строителна механизация;
- ТРЕЙС МЕХАНИЗАЦИЯ ЕАД, СТАРА ЗАГОРА, БЪЛГАРИЯ – 100.00% собственост на Трейс Груп Холд АД, от създаването му чрез отделяне от УСМ АД на 04.03.2021г.
  Предмет на дейност: Услуги със строителна механизация;
- ТРЕЙС ПРОПЪРТИС ЕООД, СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ - 100% собственост на Трейс Груп Холд АД.
  Предмет на дейност: Управление на недвижими имоти, както и всички видове помощни услуги и всякакви други дейности;
- ТРЕЙС РЕНТ ЕООД, СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ - 100% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Отдаване под наем на механизация, извършване на услуги с механизация, извършване на вътрешен и международен транспорт на лица и товари;
- ТРЕЙС СЪРБИЯ, СЪРБИЯ – 100% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Изграждане и реконструкция на пътища и пътни съоръжения, текущ ремонт и зимно поддържане;

- ТРЕЙС БИЛД, СЪРБИЯ – 100% собственост на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Инвестиции в недвижими имоти с цел реализиране на проекти в сферата на недвижимите имоти: покупка, строеж и/или обзавеждане, и други;

Дружества и обединения по Закона за задълженията и договорите:

- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ОБЕДИНЕНИЕ МЕТРО ТРЕЙС, БЪЛГАРИЯ - 55% участие на Трейс Груп Холд АД и 15% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ОБЕДИНЕНИЕ МЕТРО МЛАДОСТ, БЪЛГАРИЯ - 70% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на пътища, самолетни писти и спортни терени;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД МАГИСТРАЛА ТРЕЙС, БЪЛГАРИЯ - 75% участие на Трейс Груп Холд АД и 10% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на пътища, самолетни писти и спортни терени;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД КЪРДЖАЛИ 2010, БЪЛГАРИЯ - 52% участие на Трейс БГ ЕООД и 24% участие на Трейс Ямбол АД
  Предмет на дейност: Строителство на пътища, самолетни писти и спортни терени;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД СТАРА ЗАГОРА 2010, БЪЛГАРИЯ - 55% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на пътища, самолетни писти и спортни терени;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС БУРГАС - СК-13 ТРАНССТРОЙ, БЪЛГАРИЯ – 55% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Изграждане на електрически инсталации;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД СОФИЯ 2010, БЪЛГАРИЯ - 52% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на жилищни и нежилищни сгради;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ХЕМУС А2, БЪЛГАРИЯ – 60% участие на Трейс Груп Холд АД.
  Предмет на дейност: Строителство на пътища, самолетни писти и спортни терени;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС СВОГЕ, БЪЛГАРИЯ – 60% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС СОП, БЪЛГАРИЯ – 60% участие на Трейс Груп Холд АД и 20% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на пътища, самолетни писти и спортни терени;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЛЮЛИН ТРЕЙС, БЪЛГАРИЯ – 55% участие на Трейс Груп Холд АД и 5% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС СТАРА ЗАГОРА, БЪЛГАРИЯ – 100% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Цялостно строителство на сгради и строителни съоръжения;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ПИ ЕС 2014, БЪЛГАРИЯ – 70% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТМА, БЪЛГАРИЯ – 100% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЦАРИГРАДСКО, БЪЛГАРИЯ – 95% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЧЕПЕЛАРЕ, БЪЛГАРИЯ – 51% участие на Трейс Груп Холд АД

Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;

- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС ПРИБОР, БЪЛГАРИЯ – 51% участие на Трейс Груп Холд АД, 19% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ПИБИ – МАРК, БЪЛГАРИЯ – 51% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД МАРКИРОВКА 2014, БЪЛГАРИЯ – 84.99% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД САМАРА 2015, БЪЛГАРИЯ – 70% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ГАБРОВО ЦЕНТЪР, БЪЛГАРИЯ – 50% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЕЕ КЮСТЕНДИЛ БЛОК 27, БЪЛГАРИЯ – 91% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЕЕ КЮСТЕНДИЛ БЛОК 82 И БЛОК 83, БЪЛГАРИЯ – 90% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на жилищни и нежилищни сгради;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС АЛФА, БЪЛГАРИЯ – 50% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на магистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЕЕ ЛУКОВИТ, БЪЛГАРИЯ – 95% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на жилищни и нежилищни сгради;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА, БЪЛГАРИЯ – 50.5% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на подземни и надземни релсови пътища;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД МАРАШ 2018, БЪЛГАРИЯ – 77% участие на Трейс Ямбол АД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ВИК СТРОЙ - ГУРКОВО 2018, БЪЛГАРИЯ – 90% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на преносни и разпределителни тръбопроводи;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД МЕТРО СТРОИТЕЛСТВО, БЪЛГАРИЯ – 97,99% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на подземни и надземни релсови пътища;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС БИЛД, БЪЛГАРИЯ – 80% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ВОДОПРОВОДИ КАРЛОВО 2019, БЪЛГАРИЯ – 90% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ПРОЕКТ ПЛОВДИВ, БЪЛГАРИЯ – 90% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на подземни и надземни релсови пътища;

- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД УЛИЦИ ИВАЙЛОВГРАД, БЪЛГАРИЯ – 50% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЕЙС ЗОНА 1, БЪЛГАРИЯ – 99.99% участие на Трейс Груп Холд АД.
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ОБЕДИНЕНИЕ УЛИЦИ БОРОВАН, БЪЛГАРИЯ – 50% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Участие в публично състезание за възлагане на обществена поръчка с предмет: "Ремонт и рехабилитация на улици в община Борован";
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ВИК СТАРА ЗАГОРА, БЪЛГАРИЯ – 60.40% участие на Трейс Груп Холд АД.
  Предмет на дейност: Инженеринг (Проектиране, авторски надзор и строителство) - Реконструкция на водопроводната и канализационна мрежа на гр. Стара Загора;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД СОД ЗОНА 3, БЪЛГАРИЯ – 99.99% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ПОМОРИЕ 2018, БЪЛГАРИЯ – 59.99% участие на Трейс Груп Холд АД от 09.02.2021г.
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД УЛИЦИ ЛОМ, БЪЛГАРИЯ – 99.99% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ТРЗП СТАРА ЗАГОРА, БЪЛГАРИЯ – 87.00% участие на Трейс БГ ЕООД
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД КР СВОГЕ, БЪЛГАРИЯ – 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ПОМОРИЕ 2020 - 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Изпълнение на строителни и мотанжи работи за проект "Рехабилитация и реконструкция на улична мрежа в гр. Ахелой и гр. Каблешково, община Поморие.
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ДРАГАЛЕВЦИ 2021 - 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде.
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ПОДДЪРЖАНЕ 2022 - 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на подземни и надземни релсови пътища;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД МЕТРО СЛАТИНА - 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на подземни и надземни релсови пътища;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ДРУМ 2022 - 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД МЕТРО ШИПКА - 98.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на подземни и надземни релсови пътища;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД ГАРА ПЛИСКА - 99.99% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Други специализирани строителни дейности, некласифицирани другаде;
- ДРУЖЕСТВО ПО ЗЗД СКОБЕЛЕВО 2022 - 50.00% участие на Трейс Груп Холд АД
  Предмет на дейност: Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти;

През текущия и предходни периоди заедно с партньори – дружества от Групата, както и външни компании, са подписани договори за нови дружества по Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) – дъщерни, съвместни и асоциирани, които към края на периода не са осъществявали дейност, както и са заличени дружества по вече приключили проекти.

На 09.02.2024 г. с решение на Съвета на директорите на „УСМ“ АД е взето решение за отправяне на предложние към Общото събрание на акционерите за прекратяване на дружеството и откриване на процедура по ликвидация. На 24.06.2024 г. в ТРРЮЛНЦ е вписано заявление за започване на процедура по ликвидация на дружеството. Срокът на ликвидация е 9 месеца, като за ликвидатор е определен Манол Денев.

На 07.05.2024 г. в ТРРЮЛНЦ е регистрирано дружество „ДМ естейт“ ЕООД чрез апорт на дълготраен актив, от едноличния собственик на капитала „Инфра комерс“ ЕООД, с управители Венцислав Георгиев и Жени Калчева и предмет на дейност придобиване, реновиране, ремонтиране, управление, отдаване под наем, продажба, обслужване на недвижими имоти. На 27.06.2024 г. в ТРРЮЛНЦ е вписано прехвърлене на дружествените дялове притежавани от „Инфра комерс“ ЕООД в „ДМ естейт“ ЕООД, в размер на 261 500 лева, представляващи 100% от регистрирания капитал на дружеството.

На 18.06.2024 г. е регистрирано място на стопанска дейност на „Трейс БГ“ ЕООД в Букурещ (Румъния). Основният предмет на дейност е строителство на пътища и автомагистрали, строителство на жилищни сгради.

Съвместни дружества

Към 30.06.2024 г. Групата не притежава участия в съвместно контролирани дружества.

Асоциирани дружества

Към 30.06.2024 г. асоциирани дружества с предмет на дейност са:

- Белчин 3 ООД – 33,60% участие на Трейс пропъртис ЕООД;
  Предмет на дейност: Вътрешна и външна търговия, продажба на стоки и услуги, консултантска дейност, търговско представителство и посредничество;
- ВОДЕН ПРОЕКТ СТАРА ЗАГОРА ДЗЗД, БЪЛГАРИЯ – 30% участие на Трейс Груп Холд АД; и 4% участие на Трейс – пътно строителство АД
  Предмет на дейност: Общо строителство на сгради и строителни съоръжения;

1.1. Собственост и управление на дружеството-майка

Основният капитал е разпределен на 24 200 000 бр. безналични поименни акции с номинална стойност 1 лев. Компанията няма крайно предприятие-майка, а е с мажоритарен акционер на физическо лице.

Собствеността към 30.06.2024 г. е разпределена както следва:

%

Николай Михайлов	67,26%
Галини-Н ЕООД	9,00%
Трейс Груп Холд АД (обратно изкупени акции)	0,02%
Други физически и юридически лица	23,72%
	100,00%

Дружеството има двустепенна форма на управление, състояща се от Надзорен съвет и Управителен съвет, както и назначен от Общото събрание на акционерите одитен комитет.

Членове на Надзорния съвет към 30.06.2024 г., са:

Николай Михайлов	Председател
Манол Денев	Член
Мариела Рунтева	Член

Членове на Управителния съвет към 30.06.2024 г., са:

Десислава Любенова	Председател
Боян Делчев	Член
Манол Кавръков	Член

Дружеството-майка се представлява и управлява към 30.06.2024 г. от изпълнителния директор инж. Боян Делчев.

Членове на Одитния комитет към 30.06.2024 г., са:

Христо Савчев	Председател
Христина Николова	Член
Диана Деянова-Рангелова	Член

1.2. Друга информация

Съставител на консолидирания годишен финансов отчет: Боян Христов

Юристи: Христина Арихтева

Одитор: Калин Апостолов, Регистриран одитор

Обслужващи банки: УниКредит Булбанк АД, Обединена Българска Банка АД, ДСК ЕАД, Юробанк България АД

1.3. Макроикономическа обстановка

Групата осъществява своята дейност в условията на инфлация. Ръководството успява да запази стабилно финансово състояние на Групата, като индексира приходите и разходите спрямо обстоятелствата и в разумни граници, съответстващи на предприетите публични мерки в държавите, в които Групата осъществява дейност. Пряк ефект от променената макроикономическа среда е повишението на:

- разходи за основни материали и суровини – поради нарушаване на основните вериги на доставки и повишаването на цените;

- разходи за топлоенергия и електроенергия – поради значителното повишаването на цените;

- дисконтовата норма, с която Групата тества за обезценка своите инвестиции и други нетекущи активи.

Групата поддържа стабилна капиталова база и коефициент на задлъжнялост.

1.4. Война в Украйна – влияние и ефекти

На дата 24.02.2022 г. възникна военен конфликт между Русия и Украйна. В последствие редица държави наложиха санкции срещу определени физически и юридически лица в Русия, както и срещу самата държава. Конфликта „Русия-Украйна” и свързаните с него икономически санкции и други мерки, предприети от правителствата по света имат значителен ефект както върху местните икономики на отделните страни, така и на глобалната икономика.

Групата има място на стопанска дейност (клон) в Украйна, но от учредяването си до момента то не е извършвало дейност. По първоначални оценки на Ръководството тези събития не биха оказали съществено влияние върху Групата към момента, доколкото тя няма взаимоотношения с лица, попаднали под санкциите. Но поради непредсказуемата динамика в обстоятелствата и потенциалната всеобхватност на конфликта, на този етап практически е невъзможно да се направи надеждна преценка и измерване на потенциалния дългосрочен ефект от това.

1.5. Въпроси, свързани с климата

Групата възприема опазването на околната среда и намаляването на скоростта на настъпване на климатичните промени като част от своята корпоративна политика за социална отговорност и развива своята дейност, съобразявайки се с изискванията за опазване на околната среда. Групата планува и прилага различни мерки за: разделно събиране на отпадъците, минимизиране, оползотворяване и рециклиране на производствените и битовите отпадъци; осигуряване подходящо обучение на персонала по въпроси, свързани с опазване на околната среда и предотвратяване на замърсяването. Групата инвестира и планира да инвестира във възобновяеми източници на електричество за собствено потребление.

Към 31 декември 2023 Групата не е идентифицирала значителни рискове, предизвикани от климатични промени, които да повлияят на активите и пасивите. Групата следи промените в законодателството, които са в резултат на климатичните въпроси и на този етап не е идентифицирала възможно директно влияние върху бъдещите парични потоци, финансовите резултати и финансовото състояние на Групата.

2. Счетоводна политика

2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Междинният консолидиран финансов отчет за периода, завършващ на 30 юни 2024 г., е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Комисията на

Европейския съюз. Те включват стандарти за финансово отчитане и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС).

МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

При изготвянето на настоящия междинен консолидиран финансов отчет е прилагана същата счетоводна политика, отчетни техники и методи на изчисление и основни предположения, както при последния консолидиран годишен финансов отчет за 2023 година.

Междинният консолидиран финансов отчет за периода, завършващ на 30 юни 2023 година следва да се чете заедно с консолидирания годишен финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2023 година, изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО).

Счетоводната политика на Групата е разработена в съответствие със Закона за счетоводството и Международните стандарти за финансово отчитане.

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчитане изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетните стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета.

Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в *Приложение № 2.32*.

За текущия период Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са одобрени за приложение в Европейския съюз (ЕС) и които, и както са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, практически приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2023 г. за предприятията в Република България, не са настъпили промени в счетоводната политика на Групата, освен някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени - в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания включват:

МСФО 17 Застрахователни договори в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приет от ЕК

Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща принципи за тяхното признаване, оценяване, представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори и дейности, покриващ всички релевантни счетоводни и отчетни

аспекти, както и съдържанието и структурата на финансовите отчети (представяне и оповестяване) на предприятия със застрахователна дейност. Той не е приложим за дейността на Групата, поради което ръководството не е оценявало неговото приложение.

Подобрения на **МСФО 17 Застрахователни договори** в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК

Промените са свързани с първоначалното прилагане на МСФО 17 и МСФО 9 – сравнителна информация. С тях се добавя опция за преход, отнасяща се до сравнителна информация за финансови активи при първоначално прилагане на МСФО 17 с цел намаляване на счетоводни несъответствия, възникващи между финансови активи и задължения по застрахователни договори в сравнителната информация при първоначално прилагане на МСФО 17 и МСФО 9. Прилагането на промените е по избор и се отнасят само до представянето на сравнителната информация при първоначално прилагане на МСФО 17. Той не е приложим за дейността на Групата, поради което ръководството не е оценявало неговото приложение.

Промени в **МСС 1 Представяне на финансови отчети** и Изложение за практика 2 Преценки за същественост в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приет от ЕК

Промените дават насоки и примери относно приложение на концепцията за същественост при преценки и вземане на решения, свързани с оповестяванията на счетоводната политика като: а) заместват изискването за оповестяване на съществена информация за счетоводните политики вместо на значимите счетоводни политики; б) дават пояснения как предприятията могат да идентифицират съществената информацията относно счетоводните политики и дават примери кога информация за счетоводните политики е вероятно да бъде съществена; в) пояснят, че информацията за счетоводните политики може да бъде съществена поради своята същност, дори и когато съответните суми са несъществени; г) пояснят, че информацията за счетоводните политики е съществена, ако е необходима на потребителите на финансовите отчети на предприятието за разбирането на определена съществена информация във финансовите отчети; и д) пояснят, че предприятието не е нужно да оповестява несъществена информация за счетоводните политики, това не следва да води до пропускане или прикриване на съществена счетоводна информация.

Промени в **МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки** в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК

Промените са насочени основно към приблизителните оценки и са свързани с пояснения за по-точно разграничение между промени в счетоводната политика, корекции на грешки и промени в приблизителните оценки като: а) „дефиницията за промени в приблизителните оценки“ е заменена с „дефиниция за приблизителните оценки“ - според новата дефиниция приблизителните оценки са стойности във финансовите отчети, които са обект на несигурност по отношение на оценяването им; б) предприятието разработва и прилага приблизителни оценки, ако счетоводните политики изискват позиции във финансовите отчети да бъдат оценени по начин, който съдържа несигурност по отношение на оценяването им; в) направено е пояснение, че промяна в приблизителна оценка може да е резултат на промяна във входящи данни или на оценъчната техника, както и от нова информация или ново развитие, освен ако това не е резултат от корекция на грешка от предходни години; и г) промяна в приблизителна оценка може да има отражение върху печалбата или загубата за текущия период или върху печалбата и загубата за текущия и бъдещи периоди.

Промени в **МСС 12 Данъци върху дохода** в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК

Изменения на МСС 12 Данъци върху дохода – Отсрочени данъци, свързани с активи и пасиви, произтичащи от единична транзакция. Измененията ограничават обхвата на освобождаване от признаване на отсрочени данъчни пасиви, вследствие на което то не се прилага за транзакции,

при които при първоначално признаване, възникват равни по размер облагаеми и намаляеми временни разлики. Такива транзакции са признаването на актив “право на ползване” и задължения по лизинг от лизингополучателите на датата на стартиране на лизинга, както и при начисляване на задължения за демонтаж, преместване и възстановяване, включени в себестойността на съответния актив. С влизане в сила на измененията предприятията следва да признаят всеки отсрочен данъчен актив (до степента, до която е вероятно да съществува облагаема печалба, срещу която да могат да се използват намаляемите временни разлики) и отсрочен данъчен пасив (за всички облагаеми временни разлики) съобразно критериите на МСС 12 за сделки, свързани с активи и пасиви, произтичащи от единични транзакции на или след началото на най-ранния представен във финансовия отчет сравнителен период.

Промени в **МСС 12 Данъци върху дохода** – Международна данъчна реформа – примерни правила за втори стълб в сила веднага след издаване на промените, както и за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК

Промените уточняват, че МСС 12 се прилага за данъците върху доходите, които произтичат от данъчни закони, приети или приети по същество с цел въвеждане на примерни правила от втори стълб, издадени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), в т.ч. данъчни закони, въвеждащи допустими минимални национални допълнителни данъци, описани в тези правила, наречени законодателни актове от втори стълб или данъци върху доходите от втори стълб. Промените въвеждат временно изключение от изискването на стандарта, позволяващо на предприятията да не признават отсрочени данъчни активи и пасиви, свързани с данъците върху дохода от втори стълб, като и да не оповестяват информация, свързана тях. Предприятията следва да оповестят факта, че са приложили изключението за непризнаване на отсрочени данъчни активи и пасиви, свързани с данъците от втори стълб и за неоповестяване на информацията, свързана с тях.

Към датата на издаване за одобряване на този консолидиран финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2023 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата.

Промени в **МСС 1 Представяне на финансови отчети** в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК

Тези промени са насочени към критериите на класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи. Според тях предприятието класифицира задълженията си като текущи или нетекущи в зависимост от правата му, които съществуват в края на отчетния период и не се влияе от вероятността дали то ще упражни правото си да отложи уреждането на задълженията. Класификацията не се повлиява от очаквания на предприятието за или събития след датата на финансовия отчет. Промените уточняват, че под „уреждане“ на задължения се има предвид прехвърлянето на трета страна на парични средства, инструменти на собствения капитал, други активи или услуги. Класификацията не се отнася за деривативите в конвертируеми пасиви, които сами по себе си са инструменти на собствения капитал. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено, но едновременно с прилагане на промените в МСС 1 Представяне на финансови отчети, нетекущи задължения, обвързани с ограничителни условия.

Промени в **МСС 1 Представяне на финансови отчети**, нетекущи задължения, обвързани с ограничителни условия в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК

Тези промени уточняват, че само ограничителни условия, които предприятието е длъжно да спазва на или преди края на отчетния период засягат правото на предприятието да отложи уреждането на съответните задължения за най-малко дванадесет месеца след отчетната дата и съответно, само те следва да се вземат предвид при оценката на класификацията на задълженията като текущи или нетекущи. Тези договорености влияят върху това дали правото съществува в края на отчетния период, дори ако спазването на условията се оценява след него (например ограничително условие, базирано на финансовото състояние на предприятието към края на отчетния период, но оценено след неговия край). Ограничителни условия, които се изчисляват на база на финансовото състояние на предприятието след края на отчетния период (например на база на финансовото състояние на предприятието шест месеца след отчетната дата) не следва да се вземат предвид при определяне на класификацията на задълженията и правото на тяхното отлагане. Въпреки това предприятията следва да оповестят информация за ограничителните условия, обхващащи наблюдаем период в рамките на дванадесет месеца след края на отчетния период с цел оценка на риска от това дали задълженията биха станали изискуеми. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено, но едновременно с прилагането на промените в МСС 1 Представяне на финансови отчети относно класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи.

Промени в **МСФО 16 Лизинг** – Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК

Промените имат за цел да доразвият изискванията към продавача- лизингополучател при измерване на задължението по лизинг при сделки „продажба – обратен лизинг“. Те изискват след началната дата на лизинга (датата на предоставяне на основния актив) продавачът - лизингополучател да определи „лизингови плащания“ и „ревизирани лизингови плащания“ по начин, по който да не признае печалба или загуба, която се отнася до правото на ползване, задържано от него. Промените не се отнасят за признаване на печалби и загуби във връзка с частично или пълно прекратяване на лизинговия договор. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено.

Промени в **МСС 7 Отчет за паричните потоци** и **МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване: договорености за финансиране на доставчици** в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., не са приети от ЕК

Промените имат за цел да повишат прозрачността на отчитането на договореностите за финансиране на доставчици и да помогнат на потребителите на финансови отчети да оценят ефекта им върху задълженията, паричните потоци и ликвидния риск, на който предприятието е изложено, като добавят допълнителни оповестявания във връзка с този тип договорености. МСС 7 предлага промени, които да добавят информация за оценка на ефектите от тези договорености върху задълженията и паричните потоци, както следва: а) ред и условия на договореностите; б) балансовата стойност и съответния ред от отчета за финансовото състояние на задълженията, които са част от договореностите; в) балансовата стойност и съответния ред от отчета за финансовото състояние на сумите, които доставчикът вече е получил от доставчика на финансиране (финансовата институция); г) времевия диапазон от сроковете за плащане за финансовите задължения по договореностите за финансиране на доставчици и съпоставимите срокове за финансови задължения, които не са част от тези договорености; д) вида и ефекта на непаричните изменения в балансовата стойност на финансовите задължения, които са част от договореностите за финансиране на доставчици. В МСФО 7 се добавят изисквания към оповестяване на оценка на изложеността на предприятието към ликвиден риск и какъв ефект върху предприятието може да окаже прекратяване

на договореностите. Промените се прилагат ретроспективно, като има облекчения относно неоповестяване на информация за периоди преди началната дата на периода, в който промените се прилагат за първи път, както и относно някои количествени оповестявания, отнасящите за началната дата на периода на първоначално прилагане. По-ранно прилагане е разрешено.

Промени в **МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове**: липса на обменни курсове в сила за годишни периоди от 01.01.2025 г., не са приети от ЕК

Тези промени уточняват и изискват от предприятията да прилагат последователен подход при определяне на: а) кога дадена валута може да се обмени в друга и кога не, като въвеждат определения за това. Една валута може да се обмени в друга, когато предприятието може да придобие другата валута в нормални времеви граници, включващи нормални административни закъснения и пазарен механизъм, който позволява сделката по обмяна на валутата да доведе до изпълними права и задължения. Ако предприятието може да получи само незначителна част от другата валута на датата на оценката за определената цел, то се счита, че валутата не може да бъде обменена в другата валута ; б) какъв обменен курс да се прилага, когато една валута не може да бъде обменена в друга, като посочват два механизма: първият е използването на наблюдаем обменен курс - без допълнителни корекции, наблюдаем курс за друга цел и първия обменен курс, по който обмяната може да бъде направена; вторият е чрез използването на друга техника на оценка; в) информацията, която предприятието следва да оповести, когато една валута не може да се обмени в друга, за да позволи на потребителите на неговите финансови отчети да разберат как това влияе върху финансовите резултати, финансовото състояние и парични потоци на предприятието. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено.

МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и **МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС

Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи от това дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, съставляват или не по същество „бизнес” по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес” инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоцираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес”, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.

2.2. Действащо предприятие

Финансовият отчет на Групата за периода, приключващ на 30 юни 2024 г., е изготвен на базата на принципа на действащо предприятие.

Ръководството текущо наблюдава възможните бизнес и финансови рискове за Дружеството, и според оценката на тяхната значимост обмисля и/или предприема действия, включително такива, произтичащи от реализацията и финансирането на мащабни проекти, по които Дружеството изпълнява

в страната и чужбина. Ръководството е на мнение, че идентифицираните потенциални рискове са адресирани подходящо, включително чрез осигуряване на финасиране (*виж т.3.9*).

Групата е прегледала своята оценка за действащо предприятие, като е взела предвид всички фактори и е разгледала цялата налична информация за бъдещето развитие, като например прогнози за резултати и прогнози за парични потоци, най-малко дванадесет месеца след датата на този финансов отчет. В своето решение Групата заключи, че предвид резултата от извършената оценка на действащото предприятие и извършените анализи на чувствителността е целесъобразно да се изготвят финансовите отчети въз основа на принципа за действащо предприятие и въпреки факторите и несигурностите, няма съществени такива, които могат да предизвикат значително съмнение относно способността на Групата да продължи да действа като действащо предприятие през годината, следваща датата на този финансов отчет.

В резултат на присъщите ограничения, предположенията не отчитат в пълнота потенциалните бъдещи ефекти от възникналия военен конфликт между Русия и Украйна, както и възможните промени в предприетите или планувани действия, от страна релевантните държавни администрациии, във връзка с инфлационните процеси и компенсации, доколкото тези обстоятелства са извън контрола на Ръководството. В тази връзка, Групата следи текущо развитието на събитията и анализира рисковете за нейните финансови резултати, състояние и парични потоци, с цел да се предприемат действия за елиминиране и/или намаляване на възможните негативни ефекти, когато е необходимо.

2.3. Промени в счетоводната политика

Възприетата счетоводна политика е последователна с прилаганата през предходната година, с изключение на ефектите от влезлите в сила нови стандарти и изискванията, които се прилагат перспективно, като Групата се е съобразила в пълнота.

2.4. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Съгласно изискванията на българското законодателство счетоводните регистри са изготвени в лева.

Данните във финансовите отчети са в хиляди лева, освен ако не е оповестено изрично нещо друго.

Функционалната валута на дружествата от Групата в България и отчетната валута на представяне на Групата е българският лев. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

Превалутирането от функционална валута към валута на представяне за чуждестранните дейности и дружества се извършва в съответствие с МСС 21 – Ефекти от промените в обменните курсове (*Приложение №2.21*).

2.5. Сравнителна информация

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година или края на предходния период. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.6. Консолидиран финансов отчет

Дружество-майка

Това е дружеството, включително предприятие - неюридическо (неперсонифицирано дружество) лице, като например съдружие, което контролира едно или повече други дружества, в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружеството-майка е Трейс Груп Холд АД, България (*Приложение № 1*).

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството – майка.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата, и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в *Приложение № 1*.

Съвместно дружество

Съвместно дружество е такова дружество или друга форма на предприятие, създадено по силата на договорно споразумение между дружеството – майка като инвеститор и една или повече други страни (дружества), които се заемат с обща стопанска дейност и върху която контролиращите съдружници (вкл. и дружеството – майка има такъв статут) упражняват съвместен контрол. Съвместен контрол е налице, когато вземането на стратегическите финансови и оперативни решения, свързани със съвместното дружество, е договорно установено да се приемат със задължително единодушно съгласие (консенсус) между контролиращите съдружници. Последните имат права върху нетните активи на съвместното дружество.

Съвместното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която ефективният съвместен контрол е придобит от контролиращия съдружник (конкретно - дружеството-майка), и спира да се консолидира чрез този метод от датата, когато съвместното дружество се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че съвместният контрол е прехвърлен от контролиращия съдружник на трети лица.

Съвместните дружества са посочени в *Приложение № 1*.

Асоциирано дружество

Асоциираните дружества са предприятия, в които Групата упражнява значително влияние, правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика. Обикновено значителното влияние е съпроводено с притежаване, пряко или непряко между 20% и 50% от акциите с право на глас. Инвестициите в асоциирани предприятия се отчитат чрез метода на собствения капитал и първоначално се признават по цена на придобиване.

В консолидирания отчет за финансовото състояние, балансовата стойност се увеличава или намалява, за да се признае делът на инвеститора в печалбите или в загубите на асоциираното предприятие, след датата на придобиването му. Делът на Групата в печалбата или загубата на асоциираното предприятие се признава в печалбата или загубата в консолидирания отчет за доходите. Доходите, получени от дивиденти намаляват балансовата стойност на инвестицията. Балансовата стойност на инвестицията се коригира също и вследствие на промени в пропорционалния дял на Групата в асоциираното предприятие, възникващи от промени в друг всеобхватен доход. Делът на Групата в тези промени се признава в друг всеобхватен доход.

Нереализираните печалби от сделки между Групата и асоциираните й дружества се елиминират до размера на участието на Групата в асоциираното дружество. Нереализираните загуби също се елиминират освен ако стопанската операция не дава основание за обезценката на прехвърлените активи. Където е необходимо, счетоводната политика на асоциираните предприятия е променена в съответствие с възприетата от Групата политика.

Асоциираните дружества са посочени в *Приложение №1*.

Неконтролиращо участие

Това са дяловете на акционери (съдружници) – трети лица, извън тези на акционерите на дружеството-майка. Те се посочват самостоятелно в консолидирания отчет за финансово състояние, консолидирания отчет за доходите и консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

2.7. Принципи на консолидацията

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка, дъщерните дружества, съвместните дружества и асоциираните дружества, изготвени към края на периода, която дата е датата на финансовата година на Групата.

Финансовите отчети на дъщерните, съвместните и асоциираните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

2.7.1. Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешногруповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Дяловете на съдружници - трети лица в дъщерните дружества, извън тези на акционерите на дружеството-майка, са посочени самостоятелно в консолидирания отчет за финансовото състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и отчета за промените в собствения капитал като “неконтролиращо участие”. Неконтролиращото участие съдържа: а) сумата на дела на акционерите (съдружниците) - трети лица към датата на консолидацията за първи път в справедливата (намерената стойност) на всички разграничими придобити активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения на всяко от съответните дъщерни дружества, определена (на база дела) чрез

пропорционалния метод, и б) изменението на сумата на дела на тези лица в собствения капитал на всяко от съответните дъщерни дружества от първата им консолидация до края на текущия отчетен период.

2.7.2. Придобиване на дъщерни дружества

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата при бизнес-комбинации се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. Тя включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Преките разходи, свързани с придобиването, се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички придобити разграничими активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес-комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобивано предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи (в т.ч. признатите при бизнес комбинацията нематериални активи), пасиви и условни (изкристализирали) задължения, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес-комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за доходите на Групата към печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества. Всяко неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база метода “пропорционален дял в нетните активи” на придобиваното дружество.

2.7.3. Продажба на дъщерни дружества

При продажба или друга форма на загуба на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход, свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Рекласифицират се към “печалби или загуби за годината” или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като “печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество” в консолидирания отчет за всеобхватния доход, принадлежаща на дружеството-майка.

- Останалите за държане дялове, формиращи инвестиции в асоциирани, съвместни дружества или другите дългосрочни капиталови инвестиции, се оценяват първоначално по справедлива стойност към датата на продажбата и впоследствие се оценяват по реда на приетата от Групата счетоводна политика.

2.7.4. Сделки с неконтролиращо участие

Операциите с неконтролиращо участие се третират от Групата като сделки с лица, притежаващи инструменти на общия собствен капитал на Групата. Ефектите от продажби на дялове на дружеството-майка, без загуба на контрол, към притежатели на неконтролиращи участия не се третират като компоненти на текущата печалба или загуба на Групата, а като движения директно в компонентите на собствения й капитал, обикновено към компонента-резерв „неразпределена печалба”. И обратно, при покупки от дружеството-майка без придобиване на контрол на допълнителни дялове от участието на притежатели на неконтролиращи участия, всяка разлика между платената сума и съответния придобит дял от балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество се признава също директно в консолидирания отчет за собствения капитал, обикновено към компонента-резерв „неразпределена печалба”. Когато Групата престане да притежава контрол, съвместен контрол и значително влияние, всяка оставаща малцинствена инвестиция като дял в капитала на съответното дружество се преоценява по справедлива стойност, като разликата до балансовата стойност се признава в текущата печалба или загуба, като съответно всички суми преди признати в други компоненти на всеобхватния доход се отчитат така както при операция на директно освобождаване на всички свързани с първоначалната инвестиция (в дъщерното, съвместното или асоциираното дружество) компоненти.

2.7.5. Консолидация на асоциирани и съвместни дружества

За включването на асоциираните и съвместни дружества в консолидирания финансов отчет е приложен методът на собствения капитал, според който инвестицията на дружеството-майка в него първоначално се отчита по цена на придобиване (себестойност), а впоследствие се преизчислява, за да отрази промените на дела на инвеститора (конкретно – дружеството-майка) в нетните активи на асоциираните и съвместни дружества след придобиването. Инвестицията на Групата в асоциираните и съвместни дружества включва и репутациите, идентифицирани при придобиването им, нетно от всяка призната обезценка.

Печалбата или загубата след придобиването за Групата (чрез дружеството-майка) от асоциираните и съвместните дружества, за съответния отчетен период, представлява нейния дял в нетните им финансови резултати (след данъци) от тяхната стопанска дейност за този период, който дял се признава и представя на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Аналогично, делът на Групата в измененията след придобиването на другите компоненти на всеобхватния доход на асоциираните и съвместни дружества (предприятия), също се признава и представя като движение в другите компоненти на всеобхватния доход в консолидирания отчет за всеобхватния доход, съответно консолидираните резерви на Групата в отчета за измененията в собствения капитал. Групата признава своя дял в загуби на асоциирани и съвместни дружества до размера на нейната инвестиция, в т.ч. и предоставените им вътрешни заеми, освен ако тя не е поела определени задължения или плащания от името на асоциираното или съвместното дружество.

Вътрешните разчети между Групата и асоциираните и съвместните дружества не се елиминират. Нереализираната печалба или загуба от сделки между тях се елиминира до процента на груповото участие в асоциираните и съвместни дружества, като включително се проверява за обезценка в случаите на загуба. Отчита се и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

Притежаваните от Групата инвестиции в асоциирани и съвместни дружества, в т.ч. включената репутация, подлежат на преглед за обезценка към датата на всеки отчет. При установяване на условия за обезценка и като се определи нейният размер, същата се отразява в консолидирания отчет за доходите.

Инвестициите в асоциирани и съвместни дружества се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва значителното или съвместното влияние върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя към статия “Финансови приходи от операции с финансови инструменти” на консолидирания отчет за доходите (в печалбата или загубата за годината).

2.8. Текущи и нетекущи активи и пасиви

2.8.1. Текущи и нетекущи активи

Групата класифицира актив като текущ, когато отговаря на някой от следните критерии:

- очаква да реализира актива или възнамерява да го продаде или употреби в своя нормален оперативен цикъл;
- държи актива предимно с цел търгуване;
- очаква да реализира актива в рамките на дванадесет месеца след края на отчетния период; или
- активът е пари или парични еквиваленти (съгласно дефиницията на МСФО 7), освен ако за актива няма ограничение да бъде разменян или използван за уреждане на пасив в продължение най-малко на дванадесет месеца след края на отчетния период.

Актив се класифицира като нетекущ, когато не отговаря на критериите за класифициране като текущ.

2.8.2. Текущи и нетекущи пасиви

Пасив се класифицира като текущ, когато отговаря на някой от следните критерии:

- очаква да уреди пасива в своя нормален оперативен цикъл;
- държи пасива предимно с цел търгуване;
- пасивът следва да бъде уреден в рамките на дванадесет месеца след края на отчетния период; или
- дружество няма безусловно право да отсрочва уреждането на пасива за период най- малко дванадесет месеца след края на отчетния период.

Пасив се класифицира като нетекущ ако не отговаря на критериите за класифициране като текущ.

Пасив се класифицира като текущ, когато той следва да се уреди в рамките на дванадесет месеца от края на отчетния период, дори ако, първоначалният срок е бил за период по-дълъг от дванадесет месеца и след края на отчетния период и преди финансовите отчети да са одобрени за публикуване, е сключено споразумение за рефинансиране или за нов погасителен план на дългосрочна база.

2.9. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръжения на Групата включват активи, които отговарят на критериите на МСС 16 за признаване и имат цена на придобиване равна или по-висока от 700.00 лв. Активи, които имат цена на придобиване по-ниска от посочената се отчитат като текущи разходи за периода на придобиване в съответствие с одобрената счетоводна политика. Всеки имот, машина и съоръжение се

оценява при придобиването му по цена на придобиване определена в съответствие с изискванията на МСС 16 (*Приложение №1.1*).

Групата е приела политика да отчита всяка позиция на Имотите, машините и съоръженията в съответствие с МСС 16 по цена на придобиване намалена с натрупаната амортизация и натрупана загуба от обезценка, включително за активите с право на ползване – всички преоценки на пасива по лизинга.

Първоначално имотите, машините, съоръженията и оборудването се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, включително митата и невъзстановимите данъци върху покупката, както и всички преки разходи за привеждане на актива в работно състояние за предвидената му употреба.

Последващи разходи свързани с отделен имот, машина и съоръжение се отчитат в увеличение на балансовата стойност на актива, ако е спазен принципа на признаване определен в МСС 16 и когато е вероятно предприятието да има икономическа изгода над първоначално оценената стандартна ефективност на съществуващия актив.

Разходите за текущото обслужване на имоти, машини и съоръжения се отчитат в печалба или загуба в момента на извършването им.

Имотите, машините и съоръженията, включително активи с право на ползване, за които с договора се прехвърля правото на собственост или е уговорена опция за това, се амортизират по линейния метод за периода на очаквания полезен живот, като амортизируемата им стойност се разпределя системно през него. Начислената амортизация се признава за разход, а с нея се намалява балансовата стойност на активите. Средният полезен живот в години за основните групи дълготрайни материални активи, е както следва:

Група	**Години**
Сгради	от 25 до 50
Съоръжения	от 10 до 25
Машини, производствено оборудване и апаратура	от 10 до 20
Транспортни средства без автомобили	от 5 до 15
Автомобили	от 5 до 10
Всички останали амортизируеми активи	от 3 до 7

Активите с право на ползване, за които с изтичането на срока на договора се прекратява и правото на ползване, се амортизират за по-краткия срок от полезния живот на активите или договора.

Начисляването на разходи за амортизация започва от момента, в който имотите, машините и съоръженията са налични, на мястото и в състоянието, необходими за експлоатацията им по начина предвиден от ръководството.

Амортизацията на активите се преустановява на по-ранната от двете дати:

- датата, на която са класифицирани като държани за продажба съгласно МСФО 5; и
- датата на отписване на активите.

Амортизацията не се преустановява в периоди на престои или изваждане от активна употреба.

Остатъчната стойност и полезният живот на активите се преразглеждат при приключването на всяка финансова година и ако очакванията се различават от предишните приблизителни оценки, промените се отчитат перспективно, като промяна в счетоводните приблизителни оценки, в съответствие с МСС 8 Счетоводни политики, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки.

Балансовата стойност на даден имот, машина и съоръжение се отписва при продажба на актива или когато не се очакват никакви други икономически изгоди от използването на актива или при освобождаване от актива.

Когато в хода на обичайната си дейност Групата рутинно продава имоти, машини и съоръжения, които е държало за отдаване под наем, прехвърля тези активи в материалните запаси по тяхната балансова стойност, когато престанат да бъдат отдавани под наем и станат държани за продажба. В тези случаи и за активи, държани за продажба в обичайния ход на дейността, МСФО 5 не се прилага. Постъпленията от продажбата на такива активи се признават като приходи, в съответствие с МСФО 15 – Приходи от договори с клиенти, в момента, в който клиентът получава контрол върху тях, съответно дадено задължение за изпълнение бъде удовлетворено.

Печалбата или загубата, възникваща от отписването на имот, машина и съоръжение се включват в печалбата или загубата, когато активът се отпише, освен ако МСФО 16 не изисква друго при продажба и обратен лизинг. Печалбите или загубите, възникващи при отписване на имот, машина или съоръжение се определят като разлика между нетните постъпления от продажбата, ако има такива и балансовата стойност на актива. Резултатът се представя нетно в статия Други доходи в Отчета за доходите.

В състава на Имотите, машините и съоръжения се представят капитализираните разходи за придобиване на такива активи, както и предоставените аванси в тази връзка.

2.10. Инвестиционни имоти

Като инвестиционни имоти съгласно МСС 40 се отчитат земи и /или сгради, и/или части от сгради, които се държат по-скоро с цел получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала или за двете (*Приложение № 1.2*). Имот, който се изгражда или разработва за бъдещо използване като инвестиционен имот също се отчита като такъв.

Инвестиционен имот се признава като актив само, когато е вероятно приписваните му бъдещи икономически изгоди да се получат и цената му на придобиване може да се оцени достоверно.

Прехвърляния от или към инвестиционен имот се правят, само когато има промяна в използването, доказана чрез:

- започване на ползване от страна на собственика - за прехвърляне от инвестиционен имот в ползван от собственика имот;
- започване на разработване с цел продажба - за прехвърляне от инвестиционен имот в материални запаси;
- край на ползването от собственика - за прехвърляне от ползван от собственика имот в инвестиционен имот; или
- започване на оперативен лизинг към друга страна - за прехвърляне от материален запас в инвестиционен имот;

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, която включва и разходите по сделката за придобиване съгласно МСС 40.

След първоначалното признаване инвестиционните имоти се отчитат по модела на цената на придобиване – по цена на придобиване, намалена с всички натрупани амортизации и загуби от обезценка, в съответствие с всички изискванията на МСС 16 относно този модел.

Инвестиционните имоти се амортизират по линейния метод за периода на очаквания полезен живот, като амортизируемата им стойност се разпределя системно през него. Начислената амортизация се

признава за разход, а с нея се намалява балансовата им стойност. Средният полезен живот в години за инвестиционните имоти, е:

Група	Години
Сгради	от 30 до 50

Инвестиционните имоти се отписват, при освобождаване /продажба или при встъпване във финансов лизинг/ или когато трайно се извадят от употреба и от тяхното освобождаване не се очаква никаква бъдеща икономическа изгода. Постъпленията от продажбата на такива активи се признават като приходи, в съответствие с МСФО 15 – Приходи от договори с клиенти, в момента, в който клиентът получава контрол върху тях, съответно дадено задължение за изпълнение бъде удовлетворено.

Печалбите и загубите от изваждане от употреба или освобождаване от инвестиционен имот, се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването и балансовата сума на актива и се признават в печалбата или загубата за периода и се представят нетно в статия Други доходи в Отчета за доходите, освен ако МСФО 16 не изисква друго, при продажба с обратен лизинг.

2.11. Нематериални активи

Групата отчита разграничимите непарични активи без физическа субстанция като нематериални активи, когато отговарят на определението на нематериален актив и критериите за признаване, формулирани в МСС 38.

Нематериален актив се признава, ако е вероятно, че се ще получат очакваните бъдещи икономически ползи, които са свързани с актив и стойността на актива може да бъде определена надеждно.

Първоначално нематериалните активи се отчитат по цена на придобиване (*Приложение №1.3*).

Цената на придобиване на отделно придобит нематериален актив се определя съгласно МСС 38 и включва покупната цена, вносните мита и невъзстановимите данъци върху покупката,търговските отстъпки и рабати се приспадат, както и всякакви свързани разходи за подготовката на актива за неговото очаквано използване.

Цената на придобиване на вътрешносъздаден нематериален актив съгласно МСС 38 е неговата себестойност включваща сумата на разходите, направени от датата, на която нематериалният актив е отговорил за първи път на критериите за признаване.

Нематериалните активи се отчитат след придобиването по цена на придобиване намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка.

Групата оценява дали полезният живот на нематериален актив е ограничен или неограничен и ако е ограничен, продължителността на, или броя на производствените или сходни единици, съставляващи този полезен живот.

Нематериален актив се разглежда, като имащ неограничен полезен живот когато, на базата на анализ на съответните фактори, не съществува предвидимо ограничение за периода, през който се очаква активът да генерира нетни парични потоци за предприятието, като нематериалните активи с неограничен полезен живот не се амортизират, а тези с ограничен полезен живот се амортизират.

Нематериалните активи, които подлежат на амортизация, се амортизират по линейния метод за периода на очаквания полезен живот, като амортизируемата им стойност се разпределя системно през него.

Начислената амортизация се признава за разход, а с нея се намалява балансовата им стойност. Средният полезен живот в години за основните групи дълготрайни материални активи, е както следва:

Група	Години
Софтуер, програмни продукти	2-5
Всички останали амортизируеми активи	3-7
Активи с ограничен срок на ползване	по договор

Амортизацията започва, когато активът е на разположение за ползване, т.е. когато той е на мястото и в състоянието, необходимо за способността му да работи по начин, очакван от ръководството.

Амортизацията се прекратява на по-ранната от:

- датата, на която активът е класифициран като държан за продажба (или включен в групата за освобождаване, която е държана за продажба) в съответствие с МСФО 5; и
- датата, на която активът е отписан.

Нематериалните активи се отписват, при освобождаване /продажба или когато трайно се извадят от употреба и от тяхното освобождаване не се очаква никаква бъдеща икономическа изгода. Постъпленията от продажбата на такива активи се признават като приходи, в съответствие с МСФО 15 – Приходи от договори с клиенти, в момента, в който клиентът получава контрол върху тях, съответно дадено задължение за изпълнение бъде удовлетворено. МСФО 16 се прилага при освобождаване чрез встъпване във финансов лизинг или при продажба с обратен лизинг.

Печалбите и загубите от изваждане от употреба или освобождаване от нематериален актив, се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването и балансовата сума на актива и се признават в печалбата или загубата за периода и се представят нетно в статия Други доходи в Отчета за доходите, освен ако МСФО 16 не изисква друго, при продажба с обратен лизинг.

2.12. Обезценка на дълготрайни активи

Съгласно изискванията на МСС 36, към края на отчетния период се прави преценка дали съществуват индикации, че стойността на даден дълготраен актив от състава на Имотите, машините и съоръженията, Инвестиционните имоти, Нематериалните активи и Инвестициите в дъщерни, асоциирани, и смесени предприятия е обезценена. В случай на такива индикации се изчислява възстановимата стойност на актива и се определя загубата от обезценка.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност надхвърля възстановимата. Възстановимата стойност е по-високата от нетната продажна стойност и стойността в употреба.

За целите на определяне на обезценката, активите на Групата са групирани на най-малката разграничима група активи, за които могат да бъдат разграничени парични потоци – единица генерираща парични потоци.

2.13. Репутация

Репутацията представлява надвишението на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на групата в нетните разграничими активи на придобитото дружество към датата на придобиването (бизнес комбинацията). В консолидирания финансов отчет тя

първоначално се оценява по цена на придобиване (себестойност), а последващо - по цена на придобиване минус натрупаните загуби от обезценки. Репутацията не се амортизира.

Репутацията, възникнала при придобиване на дъщерно предприятие се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние на отделен ред, а тази възникнала при придобиване на съвместни и асоциирани дружества (предприятия) е инкорпорирана в общата стойност на инвестицията и се посочва към групата на “инвестициите в съвместни предприятия” или съответно в“инвестициите в асоциирани предприятия”.

Репутацията по придобиването на съвместни и асоциирани дружества (предприятия) се тества като част от общото салдо (стойност) на инвестицията. Самостоятелно признатата репутация по придобиването на дъщерни дружества (предприятия) се тества задължително за обезценка поне веднъж годишно. Загубите от обезценки на репутацията не се възстановяват впоследствие. Печалбите или загубите от продажба (освобождаване) на дадено дъщерно дружество (предприятие) от Групата включват и балансовата стойност на репутацията, приспадащата се за продаденото (освободеното) дружество (предприятие).

На всяка призната репутация се определя принадлежност към даден обект, генериращ парични постъпления още при реализирането на дадена бизнес комбинация, и този обект се прилага при извършването на тестовете за обезценка. При определянето на обектите, генериращи парични потоци се вземат предвид обектите, от които са се очаквали бъдещи стопански изгоди при придобиването при бизнес комбинацията и по повод, на които е възникнала самата репутация.

Загубите от обезценка на репутация се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “обезценка на активи”.

2.14. Материални запаси

Материални запаси са активи:

- държани за продажба в обичайния ход на стопанската дейност /стоки, продукция/;
- намиращи се в процес на производство за такава продажба /незавършено производство/;
- материални запаси, които се изразходват в производствения процес или при предоставяне на услуги /материали, суровини/.

Себестойността на материалните запаси представлява сумата от всички разходи по закупуването, преработката, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до настоящото им състояние и местоположение (*Приложение №0*).

Разходите по закупуване на материалните запаси включват покупната цена, вносните мита и други невъзстановими данъци, транспортните разходи и др., които директно могат да се отнесат към придобиването на стоките, материалите и услугите. Търговските отстъпки рабати и други подобни компоненти се приспадат при определяне на покупната стойност.

Дотолкова, доколкото при предоставянето на услуги се ползват материални запаси, то те се включват в себестойността на услугите. Себестойността се състои главно от разходите за труд и другите разходи за персонала, зает в предоставянето на услугата, включително служителите, изпълняващи надзорна дейност, и съответната част от общите разходи за тях. Трудът и други разходи, свързани с продажбите и общия административен персонал, не се включват, а се признават за разходи в периода, в който са възникнали.

Материалните запаси се представят по по-ниската от цена на придобиване и нетната реализируема стойност. Нетната реализируема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния

ход на стопанската дейност, намалена с приблизително оценените разходи по завършване на производствения цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

Загуба от обезценка се признава винаги в случай, че балансовата стойност на даден материален запас превишава неговата възстановима стойност. Загубите от обезценка се признават в Отчета за доходите. Разходът при потребление/отписване се определя по метода „среднопретеглена” стойност.

Някои материални запаси могат да бъдат отнесени по сметките на други активи, като например материални запаси, които се използват като компонент на създадените от самото предприятие собствени имоти, съоръжения и оборудване. Материалните запаси, отнесени към друг актив, се признават за разход в продължение полезния живот на актива.

Включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикати и незавършеното производство се извършва на базата на нормален капацитет.

2.15. Активи, държани за продажба

Като активи държани за продажба съгласно МСФО 5 се класифицират нетекущи активи, чиято балансова стойност ще бъде възстановена по-скоро чрез сделка за продажба отколкото чрез продължаваща употреба.

Активите държани за продажба се оценяват по по-ниската от балансовата им стойност и справедливата им стойност намалена с разходите за продажбата.

Загуба от обезценка се признава при всяко първоначално или последващо намаление на стойността на активи държани за продажба.

Печалба от последващо увеличение на справедливи стойности, намалени с разходите за продажба на активи държани за продажба се признава до размера на обезценката на съответния актив начислена преди това, съгласно МСС 36 и МСФО 5.

2.16. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда финансов актив за Групата и финансов пасив, или инструмент на собствения капитал за друго предприятие, или обратно.

Финансов актив е всеки актив, който е представлява: парични средства, капиталов инструмент на друго предприятие, договорно право да се получат или разменят при потенциално благоприятни условия парични средства или финансови инструменти с друго предприятие, както и договор, който ще бъде уреден с инструменти на собствения капитал на Групата и е недериватив, при който то може или ще получи променлив брой от своите капиталови инструменти, или дериватив, който може или ще бъде уреден, чрез размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов активи, срещу фиксиран брой собствени капиталови инструменти.

Финансов пасив е всеки пасив, които представлява: договорно право да се предоставят или разменят при потенциално неблагоприятни условия парични средства или финансови инструменти с друго предприятие, както и договор, който ще бъде уреден с инструменти на собствения капитал на издателя и е недериватив, при който Групата може или ще получи променлив брой от капиталовите инструменти на предприятието, или дериватив, който може или ще бъде уреден, по начин, различен от размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов активи, срещу фиксиран брой капиталови инструменти на предприятието.

2.16.1. Финансови активи

2.16.1.1. Признаване и класификация на финансовите активи

Групата признава финансов актив в своите финансови отчети, когато стане страна по договорните условия на финансовия инструмент.

Групата класифицира финансовите активи, съобразно последващото им оценяване в категории: „финансови активи, оценявани по амортизирана стойност“, „финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“, или „финансови активи, оценявани по справедлива стойност пред печалба или загуба“, както това е уместно, съгласно договорните условия по инструментите и установените бизнес модели в Групата, в съответствие с МСФО 9. Класификацията е в зависимост от същността и предназначението на финансовите активи към датата на тяхното придобиване.

При обичайните покупки и продажби, финансовите инструменти се признават и отписват на база „дата на сделката“. Групата прилага метода последователно по отношение на всички сделки с финансови активи по всяка категория, като за целта са определени две допълнителни категории: „финансови активи, определени като оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата“, отделно от тези, за които задължително се прилага този подход, както и „инвестиции в капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, отчетени чрез право на избор“, отделно от тези, които задължително се оценяват по този модел.

2.16.1.2. Първоначално оценяване

Първоначално всички финансови активи, с изключение на търговските вземания, се оценяват по тяхната справедлива стойност, плюс преките разходи по транзакцията, в случай, че не се отчитат по справедлива стойност в печалбата и загубата, когато се признават първоначално нето от разходите по сделката. Търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране и за които Групата прилага практически целесъобразната мярка по МСФО 15 в това отношение, се оценяват първоначално по съответната цената на сделката, в съответствие с МСФО 15. За всички други финансови активи, придобити при пазарни условия, Групата също приема за най-добро доказателство относно справедливата им стойност, при първоначално признаване, съответната цена на сделката. При разлика между двете стойности, инструментите с котирани цени или релевантни наблюдаеми данни се отчитат по справедлива стойност, като разликата до цената на сделката се признава в печалба или загуба, а във всички останали по справедлива стойност, коригирана, за да се разсрочи разликата, която се признава до степента на промяна в даден фактор, който биха взели предвид участниците в пазара.

2.16.1.3. Последващо оценяване и представяне

За целите на последващото оценяване и представяне финансовите активи се класифицират в една от следните три категории: „финансови активи, оценявани по амортизирана стойност“, „финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“, или „финансови активи, оценявани по справедлива стойност пред печалба или загуба“.

i. Финансови активи по амортизирана стойност

Групата оценява финансовите си активи по амортизирана стойност, когато те се държат в рамките на бизнес модел, чиято основната цел е да се събират договорните парични потоци, които включват плащания единствено на главница и лихва.

Тези финансови активи включват: парични средства и парични еквиваленти, търговски вземания, вземания по предоставени заеми, вземания, придобити, чрез цесии, търговски вземания и други вземания, при които Групата е станала страна по договор или споразумение и които следва да бъдат уредени в нетно парични средства.

Последващото оценяване се извършва, по метода на „ефективния лихвен процент“, чрез който приходите от лихви се изчисляват, като ефективният лихвен процент се прилага към брутната балансова стойност на инструментите. За закупени или създадени активи, с първоначална кредитна обезценка и такива с призната впоследствие кредитна обезценка, се прилага, съответно, коригирания за кредитни загуби ефективен лихвен процент и ефективния лихвен процент, но по амортизираната стойност на актива.

За просрочените търговски и други вземания до 3 месеца лихви не се начисляват. Финансовите активи в тази категория се подлагат на преглед за обезценка към датата на всеки финансов отчет на Групата, като промените се отразяват в печалбата или загубата.

ii. Финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Групата оценява финансовите си активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, когато те се държат в рамките на бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорните парични потоци, състоящи се единствено от плащания на главници и лихви, така и продажба на тези финансови активи.

Групата прилага изключенията в МСФО 9 по отношение на капиталови инструменти, които не са държани за търгуване, но които иначе биха били оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, като за конкретни инвестиции в такива инструменти прави неотменим избор, при признаването им, да бъдат от отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Такива финансови активи се представят в пояснителните приложения към финансовия отчет отделно от другите инструменти, които задължително се оценяват по този модел.

Финансовите активи в тази категория включват: капиталови инструменти, представляващи малцинствени дялове, които не са държани за търгуване и за които Групата е направила неотменим избор при тяхното признаване да се отчитат последващо по справедлива стойност, през друг всеобхватен доход.

Последващото оценяване на тази категория инструменти се извършва по справедлива стойност, като промените се признават в друг всеобхватен доход. Справедливите стойности се определят въз основа на котирани цени на активен пазар, а когато няма такъв на база техники за оценяване, обикновено анализ на дисконтираните парични потоци. При липса на котирани цени относно капиталови инструменти, класифицирани за отчитане по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, за определяне на справедливата им стойност се ползва цената на придобиване, когато това е уместно съгласно МСФО 9, обикновено – липсва актуална информация и/или са налице широк обхват възможни оценки, при определени обстоятелства.

Финансовите активи в тази категория, държани с цел, както събиране на договорните парични потоци, включващи единствено плащания на главници и лихви, така и продажба им, подлежат на преглед за обезценка към всеки финансов отчет на Групата. Разликите се признават в печалба или загуба, като

корективът за обезценка се представя в друг всеобхватен доход, без да се намалява стойността на активите в Отчета за финансовото състояние.

iii. Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Групата оценява всички останали финансови активи, различни от тези, които са определени като оценявани по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, по справедлива стойност през печалбата и загубата.

В случай, че по този начин се елиминирала или намалява значително несъответствието в оценяването или признаването на даден финансов актив, което би произтекло от признаване на резултати и промени въз основа на различни бази, Групата може да приложи изключенията, съгласно МСФО 9 и при първоначално признаване да неотменимо да определи финансов актив, като оценяван по справедлива стойност през печалбата и загуба, вкл. договори за доставка на нефинансова позиция. Такива финансови активи се представят в пояснителните приложения към финансовия отчет отделно от другите инструменти, за които задължително се прилага този подход на оценяване.

Финансовите активи в тази категория включват: капиталови и дългови инструменти на предприятия емитенти, търгувани на активен пазар.

Финансовите активи в тази категория се представят по справедлива стойност в Отчета за финансовото състояние, като промените се промените се признават в печалба или загуба.

iv. Състав на финансовите активи

Финансовите активи на Групата включват:

- парични средства и предоставени заеми, вземания по цесии, търговски и други вземания, определени като „финансови активи, отчитани по амортизирана стойност“;

2.16.1.4. Обезценка на финансови инструменти

Групата изчислява и признава загуби за очаквани кредитни загуби и кредитни обезценки за финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, активи по договори с клиенти и договори за финансова гаранция.

Групата признава като печалба или загуба от обезценка размера на очакваните кредитни загуби (ОКЗ) или обратното им проявление. ОКЗ са настоящата стойност на паричния недостиг за очаквания срок на инструмента, което е разликата между паричните потоци, дължими на предприятието по договор и паричните потоци, които предприятието очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент, негова приблизителна стойност или с текущия лихвен процент, както е уместно, съответно, спрямо условията и вида на инструмента. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци, които предприятието очаква да получи от обезпечението или в резултат на други кредитни подобрения, неразделна част от договора.

Обезценката и загубите по финансовите инструменти се разглеждат на три етапа – на първите два като очаквани кредитни загуби за загуби, които могат да възникнат в резултат на неизпълнение, а на третия като кредитна обезценка (загуба), вече въз основа на доказателства за това, в резултат на потенциално или фактическо неизпълнение по инструментите.

Очакваните кредитни загуби за експозиции, за които не е налице значително повишение на кредитния риск спрямо първоначалното признаване, се признават за кредитни загуби, които е възможно да

възникнат в резултат на събития по неизпълнение през следващите 12 месеца. За кредитни експозиции, за които е налице значително повишение на кредитния риск от първоначалното признаване, очакваните кредитни загуби се признават по отношение на загуби, които е възможно да възникнат през целия срок на инструмента.

Към датата на всеки финансов отчет Групата определя дали кредитният риск по финансовите инструмент се променил значително спрямо първоначалното признаване, като използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна без извършване на излишни разходи или усилия. При тази оценка, Групата преразглежда създадения вътрешен кредитен рейтинг на длъжника, движението и/или преструктурираният по този или други инструменти на длъжника, както и обективни външни фактори, които, по преценка на Групата, могат да имат отражение върху вземанията на индивидуално или колективно ниво. В допълнение се преценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск, когато плащанията по договора са в просрочие над 30 дни.

Групата приема даден финансов инструмент за такъв в неизпълнение, когато договорните плащания са в просрочие над 90 дни. В определени случаи, обаче, даден финансов актив може да се разглежда като такъв в неизпълнение, когато вътрешна или външна информация предоставя индикация, че е малко вероятно Групата да получи пълния размер на неиздължените суми по договора, преди да се вземат под внимание каквито и да било кредитни подобрения, държани от него. Финансови активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

По отношение на търговските вземания, активите по договори, произтичащи от сделки в обхвата на МСФО 15, които не съдържат съществен компонент на финансиране и за които се прилага практически целесъобразната мярка по МСФО 15 в това отношение, Групата прилага опростен подход, в съответствие с МСФО 9, като признава провизия за загуба въз основа на ОКЗ за целия срок на инструмента към всяка отчетна дата. За целта е приложена практически целесъобразна мярка по МСФО 9 и е създадена матрица на провизиите, чрез която се изчисляват очакваните кредитни загуби по търговски вземания и активи по договори с клиенти. Вземанията се категоризират по просрочие и се групират по вид и клиентски сегменти с различни модели на кредитни загуби.

За изходни данни относно търговските вземания активите по договори с клиенти, Групата използва натрупания си опит в областта на кредитните загуби по такива инструменти, за да оцени очакваните кредитни загуби. Ползваните исторически данни са за периоди от 3 до 5 години назад, групирани по вида и съответните модели на клиентски сегменти, и коригирани с прогнозни фактори за икономическата среда.

Търговските вземания и активите по договори с клиенти не са лихвоносни и обичайно се уреждат, съответно: между 60 и 180 дни и между 180 и 360 дни. Групата счита дадено търговско вземане или актив по договор с клиент за такива в неизпълнение, когато са в просрочие, съответно: над 360 дни и над 540 дни. В определени случаи, обаче, дадено вземане или актив по договор може да се разглеждат като такива в неизпълнение, когато вътрешна или външна информация предоставя индикация, че е малко вероятно Групата да получи пълния размер на договорните суми. В допълнение Групата взема предвид цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна без извършване на излишни разходи или усилия, с което да се елиминира възможността за недостоверно представяне на кредитния риск на индивидуално и колективно ниво.

По отношение на паричните средства в банкови депозити и разплащателни сметки Групата определя ОКЗ за база на публикуваните официални външни кредитни рейтинги на финансовите институции, аналогично и в съответствие с общия модел за обезценка на финансови активи, спрямо промените в кредитния риск по инструментите.

Печалбите (обратно проявление) и загубите от обезценки, включващи провизиите за очаквани кредитни загуби и кредитни обезценки се признават в печалбата или загубата, като корективът за обезценка на дългови инструменти, отчитани по ССДВД, се представя в друг всеобхватен доход и не намалява балансовата стойност на инструмента.

2.16.1.5. Отписване, печалби и загуби

Финансовите активи се отписват, когато правата за получаване на парични потоци са изтекли или когато са били прехвърлени, като Групата е прехвърлило в значителна степен всички ползи и рискове, свързани със собствеността, за което се прави оценка.

Когато Групата запази правата за получаване на паричните потоци от финансовия актив, но поеме задължение за плащане на паричните потоци без съществено закъснение към крайни получатели, финансовият актив се отписва, при условие, че Групата няма задължение да плати на крайните получатели, без да са събрани еквивалентните суми и не може да се разпорежда с първоначалния актив, освен като обезпечение в тяхна полза по това задължение.

Когато Групата нито прехвърли, нито запази по същество всички рискове и ползи от собствеността върху финансов актив, преценява дали е запазен контролът върху него. В случай, че контролът не е запазен, активът се отписва и се признават всякакви права и задължения, които са създадени или запазени при прехвърлянето, ако контролът е запазен, финансовият актив се признава до степента на продължаващото участие.

Резултатът от отписването на финансов актив, представляващ разликата между полученото възнаграждение и балансовата му стойност към датата на отписване, се признава нетно в печалбата или загубата в статия Финансови приходи/разходи в Отчета за доходите.

При отписване на финансови активи, оценявани по справедлива стойност, през друг всеобхватен доход, за които задължително се прилага този модел, кумулативните печалби или загуби по тях, признати преди това в друг всеобхватен доход, се рекласифицират в печалбата или загубата. При отписване на активи, които са определени като оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, кумулативни печалби и загуби по тях се прехвърлят в неразпределената печалба, в рамките на собствения капитал.

Групата признава дивидент от по финансовите активи в печалбата или загубата в своите финансови отчети, когато бъде установено правото му да получи дивидента, има вероятност да получи изгоди, свързани с дивидента, а размерът му може да бъде надеждно оценен.

2.16.2. Финансови пасиви

2.16.2.1. Признаване и класификация

Групата признава финансов пасив в своите финансови отчети, когато стане страна по договорните условия на финансовия инструмент.

Групата класифицира финансовите пасиви, съобразно последващото им оценяване в следните категории: „финансови пасиви, оценявани впоследствие по амортизирана стойност“, „договори за финансова гаранция“, „финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност през печалба или загубата“, „пасиви, в резултат на отписване на финансов актив, което не отговаря на условията или при подхода на продължаващо участие“ и „ангажименти за отпускане кредит с лихвен процент под пазарния“.

2.16.2.2. Първоначално оценяване

Първоначално всички финансови пасиви се оценяват по тяхната справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, в случай, че не се отчитат по справедлива стойност в печалбата и загубата, когато се признават първоначално по нея. За всички финансови пасиви, придобити при пазарни условия, Групата приема за най-добро доказателство относно справедливата им стойност, при първоначално признаване, съответната цена на сделката. При разлика между двете стойности, инструментите с котирани цени или релевантни наблюдаеми данни се отчитат по справедлива стойност, като разликата до цената на сделката се признава в печалба или загуба, а във всички останали по справедлива стойност, коригирана, за да се разсрочи разликата, която се признава до степента на промяна в даден фактор, който биха взели предвид участниците в пазара.

2.16.2.3. Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване и представяне финансовите пасиви се класифицират в една от следните пет категории: „финансови пасиви, оценявани впоследствие по амортизирана стойност“, „договори за финансова гаранция“, „финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност през печалба или загубата“, „пасиви, в резултат на отписване на финансов актив, което не отговаря на условията или при подхода на продължаващо участие“ и „ангажименти за отпускане кредит с лихвен процент под пазарния“.

i. Финансови пасиви по амортизирана стойност

Групата оценява финансовите пасиви по амортизирана стойност, когато те не попадат задължително в обхвата на някоя от другите категории, в съответствие с МСФО 9, както и когато Групата не прилага изключението, с което неотменимо да определи финансов пасив при първоначално признаване като оценяван по справедлива стойност през печалбата и загубата, при определените за това условия, съгласно МСФО 9.

Категория „финансови пасиви, отчитани по амортизируема стойност“ включва получени заеми, търговски задължения и други задължения, при които Групата е станала страна по договор или споразумение и които следва да бъдат уредени в нетно парични средства.

Последващото оценяване се извършва, по метода на „ефективния лихвен процент“. Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било отбиви или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент.

ii. Договори за финансова гаранция

Групата оценява финансовите пасиви като договори за финансова гаранция, когато те отговарят на условията за това, а именно: когато Групата е поело задължение да извършва плащания по даден финансов инструмент единствено в случай на неизпълнение от страна на длъжника в съответствие с условията по гарантирания инструмент.

Категория „договори за финансова гаранция“ включва: подписани гаранционни споразумения с банки по кредити, отпуснати на свързани лица, авалирани записи на заповед.

Последващо, договорите за финансова гаранция се оценяват по по-високата от стойността на коректива за загуби, определена аналогично на финансов актив, отчитан по амортизирана стойност, в съответствие с раздел Обезценка на финансови инструменти или първоначално признатата стойност намалена, когато е уместно, с кумулативната стойност на приходите, признати в съответствие с МСФО 15.

iii. Финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност, през печалбата или загубата

Финансовите пасиви по справедлива стойност в печалбата или загубата включват финансови пасиви, държани за търговия, и финансови пасиви, определени при първоначалното признаване като такива по справедлива стойност в печалбата или загубата. Финансовите пасиви се класифицират като държани за търговия, ако са придобити с цел повторна покупка в близко бъдеще. Финансови пасиви, определени при първоначално признаване като такива по справедлива стойност в печалбата или загубата, се определят като такива към датата на първоначално признаване, само ако са изпълнени критериите на МСФО 9.

iv. Пасиви, в резултат на отписване на финансов актив, което не отговаря на условията или при подхода на продължаващо участие

Групата отчита финансови пасиви в тази категория, когато дадено прехвърляне на финансов актив не води до отписване, или когато нито прехвърля, нито запазва по същество всички рискове и изгоди от собствеността и е приложен подходът за продължаващо участие.

Групата оценява финансовите пасиви в тази категория по стойността на полученото възнаграждение, когато финансовият актив не е отписан и по амортизираната, или справедлива стойност на правата и задълженията, спрямо това как се оценява финансовият актив с продължаващо участие, когато този подход е приложен.

v. Ангажименти за отпускане на кредити с лихвен процент под пазарния

Групата оценява финансовите пасиви като ангажименти за отпускане кредит с лихвен процент под пазарния, когато те отговарят на условията за това – то да е поело ангажимент за такъв инструмент.

Последващо, ангажименти за отпускане кредит с лихвен процент под пазарния се оценяват по по-високата от стойността на коректива за загуби, определена аналогично на финансов актив, отчитан по амортизирана стойност, в съответствие с раздел Обезценка на финансови инструменти или първоначално признатата стойност намалена, когато е уместно, с кумулативната стойност на приходите, признати в съответствие с МСФО 15.

vi. Състав на финансовите пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват:

- получени заеми, търговски и други задължения отчитани по амортизирана стойност; и

2.16.2.4. Отписване, печалби и загуби

Финансов пасив се отписва, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при съвършено различни

условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов.

Разликата между балансовата стойност на финансов пасив, който е бил уреден или прехвърлен на друго лице, и платеното възнаграждение, включително всякакви прехвърлени непарични активи или поети пасиви, се признава в печалбата или загубата.

2.17. Парични средства

Паричните средства включват парични средства в брой и безсрочни депозити, съответно в лева и във валута.

Паричните еквиваленти са краткосрочни, високоликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността им.

Групата е приела политика да отчита в състава на паричните си средства краткосрочни депозити – до 3 месеца. В състава на паричните средства в отчета за финансовото състояние се представят и начислените и неполучени лихви по същите депозити.

Групата изчислява и признава загуби за очаквани кредитни загуби и кредитни обезценки по банкови депозити и разплащателни сметки, в съответствие с приетите политика и модели за обезценка на финансови инструменти.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- плащанията, свързани с лизингови договори (лихви и главници), свързани с признати в отчета за финансовото състояние активи „право на ползване“ и задължения по лизингови договори се посочват към финансова дейност, а плащанията, свързани с краткосрочни лизингови договори и договори за лизинг на активи на ниска стойност се посочват като плащания за оперативна дейност;
- лихвите по получени кредити се включват като плащания за финансова дейност;
- платеният ДДС при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиции “покупка на дълготрайни активи” към паричните потоци от инвестиционната дейност;
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третират като парични средства и еквиваленти;

В допълнение се представя равнение между салдата на в Отчета за финансово състояние и Отчета за паричния поток в пояснителните сведения към Финансовия отчет (*Приложение №1.11*).

2.18. Капитал и резерви

Собственият капитал на Групата се състои от основен капитал, премии от емисии, резерви от преизчисления на чуждестранни дейности, общи и други резерви и финансов резултат.

2.18.1. Основен капитал

Основния капитал на Групата включва:

- Регистриран капитал – представен по номинална стойност съгласно съдебно решение за регистрация на Трейс Груп Холд АД, разпределен в 24 200 000 акции с номинал 1 лев всяка; и
- Изкупени собствени акции – представени по цена на придобиване.

Ако Групата придобие повторно свои инструменти на собствения капитал, тези инструменти (изкупени собствени акции) се приспадат от собствения капитал. Не се признава нито печалба, нито загуба от покупката, продажбата, емитирането или обезсилването на инструменти на собствения капитал на Трейс Груп Холд АД. Платеното или полученото възнаграждение се признава директно в собствения капитал.

При издаването или придобиването на свои инструменти на собствения капитал Групата прави различни разходи. Тези разходи обичайно включват регистрация и други законови такси, изплатени суми на правни, счетоводни и други професионални консултанти и други подобни. При капиталова сделка разходите по сделката се отчитат счетоводно като намаление на собствения капитал (нетно от всички свързани преференции за данък върху доходите) до степента, в която са допълнителни разходи, пряко свързани с капиталова сделка, които в противен случай биха били избегнати. Разходите по капиталова сделка, която е изоставена, се признават като разход.

2.18.2. Премии от емисии

Премиите от емисии са формирани при първичното публично предлагане на акции на Групата през 2007 г., като разлика между емисионната и номиналната стойност, намалени с разходите по обратно изкупените акции в последващи периоди.

2.18.3. Преизчисления на чуждестранни дейности

Групата има учредени и регистрирани клонове и дружества в Сърбия, Чехия, Македония, Украйна, Гърция и Румъния, чиито финансово състояние и резултати от дейността се представят във финансовия отчет, чрез преизчисление от функционална валута към валута на представяне. За функционална валута е определена местната за тях валута, доколкото тя съвпада с основната им икономическа среда, в която функционират и генерират паричните потоци от дейността си със значителна степен на автономност.

Формираните разлики са в резултат на преизчисляването на приходите и разходите по средните обменни курсове за периода, а на активите и пасивите по заключителния курс за периода, както и от преизчисляването на началните нетни активи по курс, който е различен от предишния заключителен курс.

2.18.4. Общи и други резерви

Общите резерви са образувани от разпределение на печалба съгласно изискванията на Търговския закон на Република България и учредителния акт на Трейс Груп Холд АД, а другите резерви са формирани по решение на Общото събрание на акционерите.

2.18.5. Финансов резултат

Финансовият резултат включва натрупани печалби и загуби от предходни години, за чиято сметка се отразяват корекции на грешки, промени в счетоводна политика или при преминаване към нов счетоводен стандарт, когато това е изрично разрешено, както и печалба или загуба за периода.

2.19. Доход на акция

Основният доход на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, на средно-претеглення брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

Доходи на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.20. Доходи на персонала

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на действащото осигурително законодателство, извършващи своята дейност в България, Закона за труда и действащия Колективен договор за дружествата в Сърбия, както и въз основа на разпоредбите на приложимите нормативни изисквания, по отношение на трудовите и осигурителни отношения, в съответните страни, в които Групата има назначен персонал.

Основно задължение на работодателя е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за пенсионното, здравно и срещу безработица осигуряване.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават със закон. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, което се променя ежегодно и е определено с осигурителния кодекс.

Освен задължителното държавно обществено осигуряване съществуват законово създадени възможности за допълнително доброволно пенсионно и здравно осигуряване в доброволен фонд.

Към групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Осигурителните и пенсионни схеми /планове/, прилагани от Групата в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство, както и на местното законодателството в съответните страни, в които то има назначен персонал, и са предварително твърдо определени. По своята същност тези осигуровки представляват „планове с дефинирани вноски“. При тези планове работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фондове, както и в универсални и професионални пенсионни фондове.

Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване. Към Групата няма създаден и функциониращ частен осигурителен фонд.

2.20.1. Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки, изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени условията за получаване, се признават като разход в отчета за доходите в съответния период, и като текущо задължение в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Групата вноски по социалното и здравно осигуряване се признават също като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на всеки консолидиран финансов отчет дружествата от Групата правят оценка и признаване на сумата на разходите по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

i. Бонусни схеми

Сумите дължими към персонала, вкл. членовете на ключовия управленски персонал, се определят съгласно политиката за възнагражденията в Групата. Този тип разходи за възнаграждение се признават в отчета за доходите (в печалбата или загубата) в статията „разходи за заплати и осигуровки на персонала” и в отчета за финансовото състояние като „задължения към персонала” и са обикновено краткосрочни.

2.20.2. Дългосрочни доходи

ii. Планове с дефинирани вноски

Съгласно Кодекса на труда работодателят на дружествата в България е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни месечни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. Съгласно Закона за труда в Сърбия работодателят на сръбското дружеството е задължен да изплати на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение при пенсиониране в размер най-малко на две средни работни заплати, изчислени към момента на изплащането.

По своите характеристики тези схеми представляват „планове с дефинирани доходи“.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им се представя в консолидирания отчет за доходите като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и уреждането се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба по статия „разходи за заплати и осигуровки на персонала”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „актюерски печалби и загуби”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен консолидиран финансов отчет дружествата от Групата назначават сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните им задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране.

Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котирани в съответната държава, където функционира и самото дружество.

iii. Плащания на базата на акции

Плащанията на базата на акции на наети лица и други лица, които предоставят сходни услуги, се оценяват по справедливата стойност на капиталовите инструменти към датата на предоставяне.

iv. Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовите и осигурителни законодателства на дружествата от Групата, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план вкл.за преструктуриране, за да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане.

2.21. Ефекти от промени в обменните курсове

2.21.1. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се вписват първоначално във функционалната валута, като към сумата на чуждестранната валута се прилага централния курс на Българска Народна Банка (БНБ) за съответната валута, към датата на сделката.

Курсовите разлики, възникващи при уреждане на парични позиции или при преизчисляване на паричните позиции на Групата по курсове, различни от тези, при които са били преизчислени при първоначалното признаване през периода или в предходни финансови отчети, се признават като печалба или загуба за периода, в който са възникнали, с някои изключения съгласно МСС 21 на курсовите разлики, възникващи по дадена парична позиция, която по същността си представлява част от нетна инвестиция на отчитаща се стопанска единица в чуждестранна дейност .

Когато парична позиция възниква в резултат на сделка с чуждестранна валута и има промяна в обменния курс между датата на сделката и датата на уреждането, се появява курсова разлика. Когато сделката бъде уредена в рамките на същия отчетен период, през който е възникнала, цялата курсова разлика се признава през дадения период. Но когато сделката бъде уредена през следващ отчетен период, курсовата разлика, призната през всеки от междинните периоди до датата на уреждането, се определя от промяната на обменните курсове през всеки период.

Когато печалба или загуба от непарична позиция е отразена директно в собствения капитал, всеки обменен компонент от тази печалба или загуба се признава в друг всеобхватен доход. Когато печалба или загуба от непарична позиция е отразена в печалбата или загубата, всеки обменен компонент от тази печалба или загуба се признава като печалба или загуба.

Когато определени МСФО изискват някои печалби или загуби от активи да се отразяват директно в собствения капитал и когато такъв актив се оценява в чуждестранна валута, МСС 21 изисква преоценената стойност да бъде преизчислена, използвайки курса към датата на определяне на стойността, в резултат на което се получава курсова разлика, която също се признава в друг всеобхватен доход.

Групата прави преоценка на парични позиции в чуждестранна валута към края на периода и текущо през отчетния период.

Функционалната валута на дружествата в Сърбия - сръбски динар, в Украйна - украинска гривна, в Чехия – чешка крона, в Румъния – румънска лея, в Гърция – евро, в Македония – македонски денар.

2.21.2. Преизчисляване на чуждестранни дейности

При преизчисляване на чуждестранни дейности се идентифицира функционалната валута на чуждестранна дейност, като за такава се приема валутата на основната икономическа среда, в която функционират и генерират паричните потоци от дейността си със значителна степен на автономност.

За целите на всеки консолидиран финансов отчет се извършва преизчисление на валутата на финансовите отчети на дъщерните дружества в чужбина: от функционалната валута на съответното чуждестранно дъщерно дружество във валутата на представяне (BGN), приета в консолидирания финансов отчет, като:

а) всички активи и пасиви се преизчисляват в груповата валута по заключителен курс на местната валута спрямо нея към края на периода или към датата на освобождаване на дружеството;

б) всички приходни и разходни позиции се преизчисляват в груповата валута по среден курс на местната валута спрямо нея за периода на отчета;

в) всички получени курсови разлики в резултат на преизчисленията се признават и представят като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние – „резерв от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности”, и

г) курсовите разлики, получени в резултат на валутното преизчисление на нетната инвестиция в задграничните (чуждестранните) дружества, заедно със заемите и други валутни инструменти, приети за хедж на тези инвестиции, се представят директно в собствения капитал.

При освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество) кумулативната сума на курсовите разлики, които са били отчетени директно като отделен компонент в капитала, се признават като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход, получена при освобождаването (продажбата).

Репутацията и корекциите до справедливи стойности, възникнали при придобиване на задгранично (чуждестранно) дружество, се третират аналогично като активите и пасивите на това дружество и се преизчисляват във валутата на представяне по заключителен курс.

Възникналите разлики в резултат на преизчисляването се признават като компонент на друг всеобхватен доход в Отчета за всеобхватния доход и в статия Резерви от преизчисляване.

2.22. Приходи, други доходи, финансови приходи

Групата разглежда и представя получените възнаграждения от клиенти и други сделки в три направления, като приходи възникнали в хода на обичайната дейност (приходи по договори с клиенти), като други доходи, възникнали от дейности, извън основната, нето от свързаните разходи, и като финансови приходи, възникнали във връзка с финансови инструменти и инвестиции, нето от разходите по сделките, когато това се изисква от приложимата счетоводна база.

Групата отчита договор с клиент само, ако: той е одобрен от страните, правата на страните по отношение на стоките и услугите, които се прехвърлят, както условията за плащане, са идентифицирани, договорът е с търговска същност и има вероятност Групата да получи възнаграждението, на което то очаква да има право.

2.22.1. Приходи по договори с клиенти

Групата отчита възнагражденията, като приходи от договори с клиенти, само ако контрагентът по договора е клиент – т.е. страна, която е сключила договор с Групата, за да получи стоки или услуги, които са предмет на обичайната му дейност, в замяна на възнаграждение.

Обичайната дейност на Групата е свързана със: строителство, ремонт, реконструкция и поддръжка на инфраструктурни и други обекти с всякакво предназначение; продажби на продукция и стоки, включващи: строителни материали, машини и оборудване, горива и масла; както услуги, включващи: управление на обекти, комисионни, транспорт, механизация, проектиране, геодезия, лабораторни анализи и други, свързани със строителството.

Групата е принципал в договореностите си за приходи, тъй като обикновено контролира стоките или услугите преди да ги прехвърли към клиента, включително и особено за договорите за строителство определя цените, изложено е на кредитен риск и носи крайната отговорност.

2.22.1.1. Идентифициране на договор

v. Строителни договори

Строителните услуги по изграждане, ремонт, поддръжка и реконструкция на инфраструктурни и други обекти се изпълняват по активи, които не са собственост на Групата, то няма контрол върху тях и те не могат да бъдат използвани алтернативно от него. Стоките и услугите по такива договори се продават заедно, като обичайно съставляват едно обещание към клиента, съответно едно задължение за изпълнение, които не се изпълняват еднократно и продължават през повече от един отчетен период. При някои от договорите за ремонт и поддръжка споразуменията са рамкови, като стоките и услугите се прехвърлят в серия и са част от едно или повече задължения за изпълнение, които се удовлетворяват с течение на времето.

vi. Продажби на продукция, стоки и услуги

Продажбите на продукция, стоки и услуги, се извършват отделно, като едни от тях не заменят, променят или адаптират други от тях. Групата прехвърля контрола и клиентите могат да се възползват от получените стоки и услуги, като ги използват, потребяват или продават. При някои рамкови договори за доставки – консултации, услуги с механизация, управление на обекти и транспорт, стоките и услугите се прехвърлят в серия и контролът се прехвърля с течение на времето, като клиентите едновременно получават и потребяват ползите от дейността на Групата.

2.22.1.2. Идентифициране на задължения за изпълнение

i. Строителни договори

В договорите за строителство са посочени стоките и услугите, обещани на клиента, като на тази база Групата идентифицира и оценява задължението за изпълнение по договора. В изпълнение на тези договори и в резултат на дейността се създава и/или подобряват активи, които се контролират от клиентите, в хода на работата по тях. В тази връзка, по тези договори с клиенти, Групата идентифицира задължения за изпълнение, удовлетворявани с течение на времето, съответно признава приходите, на които счита, че има право, по вече удовлетворените задължения с течение на времето.

ii. Продажби на продукция, стоки и услуги

При продажбите, при които продукцията, стоките и услугите се получават от клиентите и се използват, потребяват или продават от тях, се идентифицират отделни задължения за изпълнение, които са разграничими от други. Те се изпълняват към определен момент във времето, за което се признават приходи, в размер, в който Групата приема, че има право. При продажби на стоки и услуги по рамкови споразумения контролът върху тях се прехвърля с течение на времето, като те са част от едно или повече задължения за изпълнение, удовлетворявано с течение на времето. Задълженията удовлетворявани с течение на времето се отчитат аналогично на строителните договори.

2.22.1.3. Цена на сделката – определяне и разпределяне

i. Строителни договори

Цената на сделката е сумата на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, в замяна на прехвърлените стоки и услуги, които обичайно са част от едно задължение за изпълнение. Възнагражденията по строителните договори са фиксирани, като могат да претърпят промени в резултат на промени в цената и/или обхвата на договора.

Промяната в договора се отчита като отделен договор, когато обхватът и цената му се разширяват с нови стоки и услуги, които могат да се ползват отделно от клиента. Обичайно обхватът на договора може да се разшири със стоки и услуги, които не са отделни и са част от едно и/или същото задължение за изпълнение, като кумулативният ефект върху цената на сделката и измерването на напредъка се признава текущо към датата на изменението.

ii. Продажби на продукция, стоки и услуги

Цената на сделката, при продажби на продукция, стоки и услуги, е сумата на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, в замяна на тях. Стоките и услугите се продават отделно и/или в серия, съответно могат да формират отделно задължение за изпълнение или част от такова. Договорите могат да претърпят промени по отношение на цената и/или обхвата, съответно по отношение на задължението за изпълнение. Възнагражденията при продажби на продукция, стоки и услуги са договорени и обичайно не съдържат елементи на променливо възнаграждение.

Промените в договорите, които засягат цената и обхвата им, се разглеждат като нов договор, като са добавени нови стоки и услуги, от които клиентите могат да се възползват пряко, а когато се заменят стоки и услуги старият се приема за прекратен. Промени в цените, които не засягат обхвата на договорите, се разпределят към задължения за изпълнение, които не са удовлетворени, изцяло или частично. При промени в обхвата и/или цените на договори за доставки на стоки и услуги, които не са отделни и са част от едно изцяло или частично неудовлетворено задължение за изпълнение, кумулативният ефект върху цената на сделката и измерването на напредъка се признава текущо към датата на изменението.

2.22.1.4. Признаване на приходи

i. Строителни договори

Групата признава приходи по строителните договори на базата на задължението за изпълнение, удовлетворявано в течение на времето, само ако е в състояние да направи обоснована оценка на степента на напредъка към пълното удовлетворяване на задължението за изпълнение. Степента на напредъка към завършване се преразглежда към края на всеки отчетен период.

За измерване на напредъка за всяко задължение за изпълнение, удовлетворено с течение на времето се прилага единен метод, последователно за сходни задължения за изпълнение и обстоятелства. Обичайно за определяне на напредъка по договорите за изграждане и реконструкция, се ползват методите, отчитащи продукцията, въз основа на преки оценки на прехвърлените стоки и услуги, чрез проучвания на извършените дейности към съответните отчетни дати и/или достигнатите етапи, както и когато е уместно, в съответствие с приложимата отчетна рамка. Групата счита, че методите, отчитащи продукцията са уместни, при измерването на напредъка, по тези договори, доколкото по тях е налична проектна и достоверна актуална информация за стойността и количествата на прехвърлените стоки и услуги към клиентите. При рамковите споразумения за ремонт и поддръжка се използват методите, отчитащи продукцията, чрез преки оценки на извършените дейности и/или доставените единици към съответните отчетни дати, както и когато е уместно, спрямо конкретния вид договор и приложимата отчетна рамка. Групата приема, че те осигуряват надеждна информация, доколкото се удовлетворяват задължения по задания, включващи конкретни параметри, които подлежат на идентификация и надеждно измерване.

Групата признава приходи по задължение за изпълнение, удовлетворявано с течение на времето, само до степента на направените разходи, когато не е в състояние да измери разумно напредъка към пълното му удовлетворяване, но очаква да възстанови направените разходи за това, както и когато извършените разходи са непропорционални на напредъка, с оглед достоверното представяне на резултатите от дейността.

Когато Групата има право на възнаграждение от клиент в размер, който съответства директно на стойността на извършената дейност за него към съответната дата, признава приходи в размера, за който има право да издаде фактура.

ii. Продажби на продукция, стоки и услуги

Приходите по продажбите на продукция, стоки и услуги се признават в съответствие с удовлетворяването на задълженията или в определен момент във времето или с течение на времето. При задължения удовлетворявани с течение на времето, приходите се признават, само ако може да направи обоснова оценка на степента на напредъка към пълното удовлетворяване на задължението за изпълнение. Степента на напредъка към завършване се преразглежда към края на всеки отчетен период.

За измерване на напредъка при продукцията и стоките се ползват методите отчитащи продукцията, а при услугите и методите отчитащи ресурсите, като това, съответно, са: преки оценки на прехвърлените продукция, стоки и услуги, въз основа на произведени и доставени единици, или вложено време; и бюджети на разходите, със съответните корекции за разходи, които не допринасят за напредъка по договора или са непропорционални на него. Групата счита, че ползваните методи са уместни, доколкото, съответно, то контролира продукцията и стоките преди да ги прехвърли на клиентите, което осигурява надеждна информация и не изисква допълнителни ресурси, а по отношение на услугите пести такива, като същевременно елиминира ограниченията за отразяване на кумулативни ефекти, които следва да се признаят, както и когато това е необходимо.

Групата признава приходи по задължение за изпълнение, удовлетворявано с течение на времето, само до степента на направените разходи, когато не е в състояние да измери разумно напредъка към пълното му удовлетворяване, но очаква да възстанови направените разходи за това, както и когато извършените разходи са непропорционални на напредъка, с оглед достоверното представяне на резултатите от дейността.

Когато Групата има право на възнаграждение от клиент в размер, който съответства директно на стойността на извършената дейност за него към съответната дата, признава приходи в размера, за който има право да издаде фактура.

2.22.1.5. Разходи по договорите

Групата признава дълготрайни активи за допълнителни разходи за постигане на договор с клиент, само ако съществува възможност да ги възстанови впоследствие. Такива разходи могат да бъдат комисионни, бонуси или други сходни услуги, които не биха били понесени, ако договорът не е сключен. Такива активи се отчитат в състава на дълготрайните активи, като се представят отделно в пояснителните сведения към финансовия отчет. Групата прилага практически целесъобразната мярка, предвидена в МСФО 15, и не признава актив от разходи за постигане на договор с клиент, ако очаквания срок за амортизация на актива, който в противен случай следва да се признае, е една година или по-кратък.

Групата признава активи от разходите, направени по изпълнението на договор, ако те не попадат в обхвата на друг стандарт и могат да бъдат отнесени пряко към даден договор, подобряват ресурсите, с които ще бъдат удовлетворени задълженията за изпълнение и се очаква да бъдат възстановени.

2.22.1.6. Салда по договорите

Групата признава и представя като вземане по договори с клиенти всяко безусловно право на възнаграждение. Когато клиентите по договори заплащат възнаграждение или Групата има право на такова, преди да бъдат прехвърлени стоките и услугите, сумите се представят като пасиви по договори. Когато Групата изпълнява задължението си и прехвърля стоки и услуги на клиенти, преди те за платят, сумите, извън безусловните вземания, се представят като активи по договори. Активите и пасивите по договор се представят съответно към вземания и/или задължения в отчета за финансовото състояние. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние.

Безусловните вземания, активите и пасивите по договор се представят заедно в статия Търговски вземания и Търговски задължения в Отчета за финансовото състояние, и поотделно в пояснителните приложения към Финансовия отчет. Активите по договори с клиенти подлежат на преглед за обезценка, в съответствие с раздел Обезценка на финансови инструменти, съгласно МСФО 9.

Обичайният момент на плащанията по договорите с клиенти спрямо удовлетворяването на задълженията за изпълнение по тях, както и зависимостите в това отношение, се разграничават основно по договорите за строителство и договорите за продажби на продукция, стоки и услуги. При строителните договори, Групата удовлетворява задълженията за изпълнение в течение на времето, обичайно повече от един период, като признава приходи към края на всеки един, в съответствие със степента на напредъка по договора, като на този етап обичайно не е необходимо одобрение от страна на клиента. Но предвид това, че обектите и свързаните с тях дейности са предмет на специфични законодателни разпоредби, при завършване на дейностите по договора, са предвидени и се изискват определени формални действия, включително приемане и/или одобрение от клиента и/или трета страна, на база на което част от вземанията по договорите стават безусловни, а впоследствие се заплащат.

Доколкото при строителството се подобрява актив, който е контролиран от клиента, то може еднозначно да се определи, че стоките и услугите по договора са му прехвърлени, съответно да се признаят приходите по вече удовлетворените задължения. В резултат на тези обстоятелства, възниква разминаване във времето между момента на признаване на приходите по договорите за строителство, съответно безусловните вземания и активите по договор и момента на получаване на плащания, като обичайният срок за погасяването им варира и е в рамките съответно на 60 - 180 дни и 180 - 360 дни. Продажбите на продукция, стоки и услуги, обикновено не подлежат на специфични регулации, като в повечето контролът върху тях се прехвърля веднага на клиента и/или те се потребяват от него при предоставяне им, с което са удовлетворени задълженията за изпълнение. При някои продажби на стоки и услуги, при които задължението за изпълнение се удовлетворява с течение на времето, е нужно приемането от страна на клиента на етапи или към края на договора. Плащанията по тези доставки варират, но са с рамките на обичайната търговска практика.

Обичайно при договорите за строителство, които са най-значителни за финансовите отчети и Групата като цяло, плащанията са определени като суми и срокове, и според вида и обема на обекта, в отделни случаи, и според възложителя и източника на финансиране, включват авансово плащане в размер 10% – 20%, междинни плащания в размер 60% - 80% и окончателно плащане. Преките или крайните възложители, когато дружеството е подизпълнител, са публични, а основните договорите и условията са разнообразни, като е възможно различни условия да се прилагат за сходни обекти, както и обратно, в резултат на което варират, както размерите, така и сроковете на плащанията. Във връзка с законови изисквания, в масовия случай, по договорите за строителство са определени гаранции за добро изпълнение, които по същество са задържани от страна на възложителите суми от безусловните вземания на Групата, за определен период, обикновено от 12 до 24 месеца. Групата приема, че не е налице е значителен компонент на финансиране за задържаните суми, доколкото те са установени по закон и по смисъла на МСФО 15 предоставят защита на клиента, както и поради факта, че в масовия случай пряка или крайна страна по тези договори са органи на държавната власт, които не е в състояние на финансира, в контекста на съдържанието на сделката, пък и принципно.

По отношение на сумите, които клиентите заплащат преди стоките и услугите да са прехвърлени към тях, Групата коригира обещания размер на заплащането за ефекта от наличието на значителен компонент на финансиране, когато има такъв и когато се очаква периодът между плащането и прехвърлянето да е над една година. Корекцията се признава като разходи за лихви в статия Финансови разходи в Отчета за доходите.

Авансови плащания се предвиждат основно по договорите за строителство. Групата приема, че по тях не е налице съществен компонент на финансиране, доколкото в договорите с клиенти няма такива клаузи, а цената е фиксирана и няма разлика между обещаното възнаграждение и продажната цена в брой. Също така, задълженията за изпълнение се удовлетворяват с течение на времето, а авансовите плащания се уговарят и приспадат, обичайно до една година и представляват 10%-20% от цената на сделката, като не превишават стойността на прехвърлените стоки и услуги за даден период, което прави потенциалният ефект от компонент на финансиране несъществен за договорите. В някои случаи сроковете по договорите, особено строителните, се удължават, по причини независещи от Групата, като по някои са получени плащания, при първоначални очаквания стоките и услугите да се прехвърлят в период до една година. В тези случаи корекциите се извършват перспективно, когато очакванията за новия срок са той да бъде над една година.

За неудовлетворените задължения или за частично удовлетворените задължения към края на периода, част от договор с първоначално очакван срок до една година, Групата оповестява общия размер на сделката, разпределена по тях и очакванията кога следва да се признаят приходите по тях. Това засяга обичайно само строителните договори, доколкото при продажбите на продукция, стоки и услуги

възнаграждението, на което има право към определена дата съответства на стойността на прехвърлените стоки и услуги, за които има право да издаде фактура.

2.22.2. Други доходи

В състава на другите доходи се признават нетните положителни резултати, както и брутни доходи, които са реализирани от други дейности, извън обичайната за Групата, и/или са инцидентни. В състава на другите доходи се отчитат приходите от оперативен лизинг, в съответствие със счетоводната политика и МСФО 16 – Лизинг, както и приходите от продажби на материали и дълготрайни активи, нетно от балансовата им стойност, при които приходите се признават, съгласно МСФО 15 в момента, в който клиентът получава контрол върху тях, съответно задължението за изпълнение бъде удовлетворено, а разходите, в съответствие с приложимите счетоводна политика и релевантни стандарти, в периода, когато е признат приходът. В състава на другите доходи, също така, се представят отписаните и недължими задължения, включващи финансови пасиви и други, които са прекратени или са изтекли, както и разлики и от отписвания, свързани с провизии, признати в съответствие с МСС 37, и излишъци на активи и материални запаси, други.

2.22.3. Финансови приходи

В състава на финансовите приходи се представят приходите от лихви по всички финансови инструменти на Групата, признати по метода на ефективния лихвен процент, както и възникналите ефекти по договори с клиенти, по които има съществени компоненти на финансиране. В състава на финансовите приходи се признават лихвите по лизингови договори, нетните положителни резултати от сделки с финансови инструменти и инвестиции, както и положителни курсови разлики от преоценка и операции с валутни позиции, съгласно МСС 21, и други приходи, свързани с финансови инструменти.

2.23. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, но само доколкото последното не води до признаването на отчетни обекти за активи или пасиви, които не отговарят на критериите на МСФО и рамката към тях.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват. Разходите за бъдещи периоди основно представляват предплатени абонаменти, застраховки и други подобни, и се представят в статия Други активи и вземания в Отчета за финансовото състояние.

2.23.1. Разходи за дейността

Групата отчита текущо разходите за дейността по икономически елементи и след това отнася по функционално предназначение с цел формиране размера на разходите по направления и дейности.

Разходи се признават, когато възникне намаление на бъдещите икономически изгоди, свързани с намаление на актив или увеличение на пасив, което може да бъде оценено надеждно.

Признаването на разходите за текущия период се извършва тогава, когато се начисляват съответстващите им приходи.

Когато икономическите изгоди се очаква да възникнат през няколко отчетни периода и връзката на разходите с приходите може да бъде определена само най-общо или косвено, разходите се признават на базата на процедури за систематично и рационално разпределение.

Разход се признава незабавно в Отчета за доходите, когато той не създава бъдеща икономическа изгода или когато и до степента, до която бъдещата икономическа изгода не отговаря на изискванията или престане да отговаря на изискванията за признаване на актив в баланса.

Разходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на платеното или предстоящо за плащане, съответно цената на сделката, както и когато това е разрешено.

2.23.2. Финансови разходи

В състава на финансовите разходи се представят разходите от лихви по всички финансови инструменти на Групата, признати по метода на ефективния лихвен процент, както и възникналите ефекти по договори с клиенти, по които има съществени компоненти на финансиране. В състава на финансовите разходи се признават лихвите по лизингови договори, нетните отрицателни резултати от сделки с финансови инструменти и инвестиции, както и отрицателните курсови разлики от преоценка и операции с валутни позиции, съгласно МСС 21, и други разходи, свързани с финансови инструменти, включително платени банкови такси и комисионни.

2.23.3. Капитализиране на разходи по заеми

Разходите по заеми, които пряко се отнасят към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се капитализират като част от стойността на този актив. Отговарящ на условията /квалифициран/ актив е актив, който непременно изисква поне 12-месечен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба. Размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират в стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се определя чрез коефициент /норма/ на капитализация. Коефициентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите на дружеството, които са непогасени през периода, с изключение на заемите, извършени специално с цел придобиване на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив.

Капитализирането на разходите по заеми като част от стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив започва, когато са изпълнени следните условия: извършват се разходите за актива, извършват се разходите по заеми и в ход са дейности, които са необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Разходите по заеми се намаляват и с всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на средствата от тези заеми.

2.24. Печалба или загуба за периода

Групата признава всички елементи на приходите и разходите през периода в печалбата или загубата, освен ако даден МСФО не изисква или разрешава друго.

Някои МСФО определят обстоятелства, при които се признават конкретни позиции извън печалбата или загубата през текущия период. Други МСФО изискват или разрешават компонентите на друг

всеобхватен доход, които отговарят на дефиницията на Общите положения за приходи и разходи, да бъдат изключени от печалбата или загубата.

2.25. Данъци от печалбата

Данъчният разход (приход) включва текущите данъчни разходи (приходи) и отсрочените данъчни разходи (приходи).

2.25.1. Текущи данъци

Текущ данък е сумата на дължимите (възстановимите) данъци върху дохода във връзка с данъчната печалба (загуба) за периода.

Данъците от печалбата за текущия и предходни данъчни периоди се признават като задължение до размера, до който не са платени. Ако вече платените данъци от печалбата за текущия и предходни периоди надвишават дължимата сума за тези периоди, превишението се признава като актив.

Икономията от данъци, свързана с данъчна загуба, която може да бъде пренесена за покриване през следващи периоди, се признава като актив, с който ще се намалява текущия данък в следващите периоди.

Признаването на текущите данъчни разходи се извършва чрез включването им в групата на разходите за периода, с които се намалява счетоводната печалба или се увеличава счетоводната загуба.

Текущите данъчни пасиви (активи) за текущия и предходни периоди се оценяват по сумата, която се очаква да бъде платена (възстановена) на/от данъчните органи при прилагане на данъчни ставки (и данъчни закони), действащи към датата на баланса.

Текущите данъци върху печалбата на българските дружества от Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2024 г. е 10 % (2023 г.: 10%).

Дъщерните, асоциираните, съвместните дружества и клонове в чужбина се облагат съгласно изискванията на съответните данъчни законодателства по държави при следните данъчни ставки:

Държава	**Данъчна ставка 2024 г.**
Сърбия	15%
Украйна	18%
Чехия	19%
Македония	10%
Румъния	16%
Гърция	22%

2.25.2. Активи и пасиви по отсрочени данъци

Активи по отсрочени данъци са сумите на възстановимите данъци върху дохода за бъдещи периоди по отношение на:

- приспадаемите временни разлики;
- преноса на нереализирани данъчни загуби;
- преноса на неизползвани данъчни кредити.

Временните разлики са разликите между балансовата сума на един актив или пасив и неговата данъчна основа. Временните разлики биват:

- облагаеми временни разлики - временните разлики, в резултат на които ще възникнат суми, с които ще се увеличи облагаемата печалба (загуба) в бъдещи периоди, когато балансовата сума на актива или пасива бъде възстановена или погасена; или
- приспадаеми временни разлики - временните разлики, в резултат на които ще възникнат суми, с които да се намали данъчната печалба (загуба) за бъдещи периоди, когато балансовата сума на актива или пасива бъде възстановена или погасена.

Когато данъчната загуба се използва за възстановяване на текущ данък за предходен период, предприятието я признава като актив в момента на възникване, тъй като съществува вероятност да възникнат ползи и тези ползи могат да бъдат надеждно оценени.

Отсрочените данъчни активи се признават за всички данъчни временни разлики, които подлежат на приспадане до размера, за който е вероятно наличие на облагаема печалба, срещу която могат да бъдат приспаднати. Актив по отсрочени данъци се признава за пренасяните напред неизползвани данъчни загуби и кредити до степента, до която е вероятно да има бъдеща облагаема печалба, срещу която могат да се оползотворят неползваните данъчни загуби и кредити.

Към датата на всеки баланс предприятието преразглежда непризнатите активи по отсрочени данъци. Групата признава непризнатите в предходния период активи по отсрочени данъци до степента, до която се е появила вероятност да бъде реализирана достатъчна бъдеща облагаема печалба, която да позволи оползотворяването на активите по отсрочени данъци.

Пасиви по отсрочени данъци са сумите на дължимите данъци върху дохода за бъдещи периоди във връзка с облагаемите временни разлики.

Пасив по отсрочени данъци се признава за всички облагаеми временни разлики, освен в случаите, когато възниква в резултат на:

- положителна репутация, за която амортизацията не е призната за данъчни цели; и
- първоначалното признаване на актива или пасива при сделка, която:
- не представлява бизнескомбинация;
- към момента на извършване на сделката не влияе нито върху счетоводната, нито върху данъчната печалба (загуба).

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата, в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на едно дружество от Групата се представят нетно срещу отсрочени данъчни пасиви на това дружество, когато то се явява за тях данъчният платец в съответната юрисдикция, и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данък върху дохода.

Текущите и отсрочените данъци се признават като приход или разход и се включват в нетната печалба или загуба за периода освен до степента, до която възникват от:

- операция или събитие, което е признато през същия или различен отчетен период директно в капитала, ако се отразява там, както и когато е уместно; или
- бизнескомбинация, представляваща придобиване.

2.26. Правителствени финансирания

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансирания (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признават първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от дружеството, и че последното е спазило и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

2.27. Провизии и условни ангажименти

2.27.1. Провизии

Провизиите са задължения с неопределена срочност или сума. Провизии се признават във връзка с правни и конструктивни задължения, възникнали в резултат на минали събития съгласно изискванията на МСС 37. Правните и конструктивните задължения, възникват в резултат, съответно на договор или нормативни разпоредби, или установена тенденция, приета политика или твърдения в Групата, които създават очаквания в трети страни.

Провизии се признават в случай, че Групата има настоящо задължение (правно или конструктивно) като резултат от минали събития; има вероятност за погасяване на задължението да бъде необходим поток ресурси, съдържащ икономически ползи; и може да бъде направена надеждна оценка на стойността на задължението. Ако тези условия не са изпълнени, провизия не се признава. В състава на настоящите задължения се разглеждат и задължения по обременяващи договори по силата, на които разходите, направени за покриване на задълженията, превишават очакваните икономически ползи, произтичащи от договора.

Провизии се признават по най-добрата приблизителна оценка на ръководството за разходите, необходими за уреждане на настоящото задължение.

Признатите суми на провизии се преразглеждат и се преизчисляват с цел да се отрази най-добрата текуща оценка.

2.27.2. Условни ангажименти

За условен пасив се приема възможно задължение, което произлиза от минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на предприятието; или настоящо

задължение, което произлиза от минали събития, но не е признато, защото не е вероятно за погасяването му да бъде необходим изходящ поток от ресурси, съдържащи икономически ползи, или сумата на задължението не може да бъде определена достатъчна надеждно.

За условен актив се приема актив, който произлиза от минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат изцяло контролирани от предприятието.

Условните ангажименти не се признават, а се оповестяват както е уместно.

2.28. Лизинг

Групата преценява в началото на всеки договор, дали представлява лизинг или съдържа елементи на лизинг, в зависимост от това дали с него срещу възнаграждение се прехвърля правото на контрол над използването на даден актив или група активи за определен период от време, като преразглежда тази оценка в случай, че има промяна в договора.

Групата определя срока на лизинга, като взема предвид неотменимия срок по договора, както и периодите, по отношение на които съществува опции за удължаване или прекратяване, когато е достатъчно сигурно, че ще бъдат упражнени, ведно с всички стимули в тази връзка. Срокът на лизинга, съответно сигурността относно упражняването на опциите, се преразглеждат, когато настъпят съществени събития, които могат до повлияят върху решенията за това.

2.28.1. Групата като лизингополучател

Групата използва чужди активи по договори, които съдържат лизинг, съгласно условията в МСФО 16. Активите с право на ползване включват основно машини и оборудване, и транспортни средства, както и недвижими имоти. Договорите се сключват с несвързани лица – лизингодатели и лизингодатели-производители или търговци, както и със свързани лица.

Активите с право на ползване се оценяват първоначално по цена на придобиване на началната дата на лизинга, която включва: първоначалната оценка на пасива по лизинга; извършени плащания преди това; първоначални преки разходи; както и разходи по демонтаж и преместване, ако се предвиждат такива.

Първоначалната оценка на пасива по лизинга се извършва на началната дата и отразява настоящата стойност на неизплатените лизингови вноски, които включват: фиксирани плащания по договора; променливи плащания, зависещи от индекси; гаранции по остатъчна стойност; опции за закупуване; санкции за прекратяване.

Групата амортизира активите с право на ползване на линейна база за по – краткия период от техния полезен живот и срока на лизинговия договор, когато не е уговорено прехвърлянето на правото на собственост. В останалите случаи се прилагат приетите полезни срокове от Групата (*виж т. 2.9*).

Групата признава задължения по лизинг на датата на стартиране на лизинга, оценени по настояща стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

• фиксирани плащания, намалени с подлежащите на плащане лизингови стимули;

• променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти;

• цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че Групата ще ползва опцията;

• плащания на санкции за прекратяване на лизинговия договор;

• гаранции за остатъчна стойност.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на Групата, отразяващ лихвения процент, който би бил приложим при заемане на финансови средства за сходен период от време, при сходно обезпечение и сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за доходите през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение.

Последващата оценка на активите с право на ползване се извършва по цена на придобиване, намалена всички натрупани амортизации и загуби от обезценка, аналогично на собствените активи и коригирана с всички преоценки на пасива по лизинга.

След началната дата пасивът по лизинга се преоценява, за да се отразят измененията в лизинговия договор, в резултат на промяна в обхвата и/или срока, и/или промените в лизинговите плащания, включително промени в индекси, проценти или пазарни нива, като, съответно, се коригират стойностите на активите с право на ползване. Възникналите разлики, когато балансовата стойност на активите с право на ползване е нула, както и разходите за лихви по пасива на лизинга и променливите плащания, които не са включени в оценката му, се признават в печалбата или загубата за периода, който касаят. Когато увеличението на обхвата по лизинга е съизмеримо с увеличението на цената по договора, промяната се отчита като отделен договор.

Лизинговите дейности на Групата, в качеството ѝ на лизингополучател, включват договори за ползване на транспортни средства, машини и оборудване, и недвижими имоти. Обичайно, опция за закупуване е предвидена само в някои от договорите касаещи транспортни средства, основно автомобили, а лизинговите вноски са фиксирани, като не са предвидени променливи лизингови плащания. Опциите за удължаване на договорите не са свързани с допълнителни разходи или стимули за дружеството, като при оценката на пасивите по лизингите са вземат предвид всички обстоятелства. Договорите, по които Групата е лизингополучател не съдържат гаранции за остатъчна стойност, а опциите за прекратяване обичайно не се използват и обхващат до три лизингови вноски, и са несъществени, поради което не са вземат предвид при оценката на пасива по лизинга.

Групата представя активите с права на ползване в състава на собствените активи на лицето на отчета за финансовото състояние и представя допълнителна подробна информация в това отношение в пояснителните приложения към финансовите отчети, а тяхната амортизация – в отчета за доходите на ред „разходи за амортизации“.

Групата прилага изключенията, предвидени в МСФО 16, по отношение на краткосрочните лизингови договори и лизингите на активи с ниска стойност, и признава свързаните с тях лизингови плащания като разход по линейния метод за срока на договора. Краткосрочните лизингови договори включват ползването на транспортни средства, машини и оборудване, и недвижими имоти, които се наемат за конкретни дейности при изпълнението на определен договор или част от него по изграждане, и реконструкция, или ремонт и поддръжка ни инфраструктурни обекти, чиито планиран срок е до една година. Лизингите на активи с ниска стойност включват договори за ползване на офис обзавеждане и консумативи и компютърна техника. Разходите по такива договори се представя в състава на разходите за външни услуги в отчета за доходите, като в пояснителните приложения се оповестява подробна информация по видовете основни активи.

2.28.2. Групата като лизингодател

Групата има практика да отдава собствени активи за ползване, както и да преотдава активи с право на ползване. При лизинга на собствени активи, когато с договора се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди, то същият се отчита като финансов лизинг, когато се запазват- договорът се отчита като оперативен лизинг.

При финансов лизинг, активите по договора се признават на началната дата като вземане, в размера на нетната инвестиция по договора, която включва: фиксирани плащания; променливи плащания, зависещи от индекси; гаранции за остатъчна стойност; опции за покупка; и санкции.

По отношения на финансовите лизинги, последващо се прилагат изискванията за отписване и обезценка в МСФО 9 по отношение на нетната инвестиция в лизинговия договор, като редовно се преразглеждат приблизително изчислените негарантирани остатъчни стойности, използвани при изчисляването на брутната инвестиция в лизинговия договор. При настъпило намаление на приблизително изчислената негарантирана остатъчна стойност, се преразглежда разпределението на дохода за срока на лизинговия договор и се признава незабавно всяко намаление, свързано с вече начислените суми.

Измененията в договорите за финансов лизинг се отчитат като отделен договор, когато се увеличават обхватът, с което се добавя право на ползване на основен актив, съответно възнаграждението се увеличава съизмеримо.

При договори за оперативен лизинг, отдадените собствени активи се отчитат съгласно вида им и приетата счетоводна политика от Групата в това отношение, а плащанията се признават на приход по линейния метод за периода на договора.

Измененията в договори за оперативен лизинг се отчитат като нов договор от датата на изменението.

Групата отдава на оперативен лизинг основно недвижими имоти, сгради, машини и съоръжения, и транспортни средства.

Във връзка с договорите за финансов лизинг в пояснителни приложения се представят: приходите от продажбата на актива, отписаната балансова стойност и нетния резултат, както и доходите от променливи плащания и реализираните финансови доходи, като на лицето на отчета за доходите първите се представят в състава на другите доходи, а финансовите в сумата на финансовите приходи.

Доходите от оперативен лизинг се представят в състава на другите доходи на лицето на отчета за доходите, като отдадените собствени активи по договори да оперативен лизинг се представят отделно от ползваните от дружеството в пояснителните приложения към финансовите отчети.

2.29. Сегментно отчитане

Групата идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, на ниво Група, в своите консолидирани финансови отчети. Оперативните сегменти са компоненти на бизнеса, които се оценяват редовно от членовете на Ръководството, вземащи оперативните решения - като се използва финансова и оперативна информация, изготвена конкретно за сегмента, за целите на текущото наблюдение и оценяване на резултатите от дейността и разпределението на ресурсите на Групата. Финансовата сегментна информация в публичните отчети се оповестява на основа, идентична на използваната за вътрешни цели, което позволява на инвеститорите да видят Групата от позицията на Ръководството.

Групата функционира в един бизнес сектор, а извършваните основни услуги, както и произвежданата продукция от всички дружества са свързани и участват на различни етапи в основната дейност. Добитите материали и произведените продукти представляват значителен дял от влаганите материали в СМР услугите. Също така рисковете и изгодите, свързани с основната дейност на Групата не биха могли да бъдат разграничени поради сходството в същността на извършваните дейности, характеристиките на средата и клиентите на предприятията, както и поради еднаквите ресурси, които се ползват в тези процеси, включително оборудване, подизпълнители и персонал. Затова, Групата е приела да отчита своята дейност, чрез разграничение единствено на база на географски принцип.

Оперативните сегменти на Групата текущо се наблюдават и направляват поотделно, като всеки оперативен сегмент представлява отделна географска област, която обслужва различни пазари и тип клиенти, и респ. е носител на различни бизнес ползи и рискове – според местонахождението. Същите включват няколко зони в зависимост от същността им и способността да генерират парични потоци:

- ✓ България;
- ✓ Сърбия;
- ✓ Чехия;
- ✓ Украйна;
- ✓ Гърция;
- ✓ Румъния, и
- ✓ Македония;

2.30. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят и/или само се оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане, като такива са дългосрочните инвестиции в капиталови инструменти, класифицирани като „финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива, до които Групата задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни като се приема, че те действат в своя максимална икономическа изгода.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи презумпцията е най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив от пазарните участници. В някои случай, при оценка на капиталови инструменти, определени като оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, за определяне на справедливата стойност се използва цената на сделката, когато това е уместно съгласно МСФО 9.

Прилагат се различни оценъчни техники, които са подходящи спрямо спецификата на съответните условия и обекти, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като стремежът е да се използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация, съответно да се минимизира използването на ненаблюдаема информация.

Групата допуска използването на трите приети подхода, пазарния, приходния и разходния подход.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по този начин, се категоризира в следната йерархия на три нива:

Ниво 1 – Използват се котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;

Ниво 2 – Прилагат се оценъчни техники, при които се използват входящи данни, различни от директно котирани пазарни цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и

Ниво 3 – Прилагат се оценъчни техники, при които най-ниското ниво използвани входящи данни в значителната си част са ненаблюдаеми.

Групата прилага основно справедлива стойност Ниво 2 и Ниво 3.

За тези обекти, които се оценяват периодично по справедлива стойност, Групата прави преценка дали е необходим трансфер между нивата в йерархията на справедливата стойност за даден актив или пасив, в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

2.31. Счетоводни приблизителни оценки и предположения, грешки

2.31.1. Счетоводни приблизителни оценки и предположения

В резултат на несигурността, присъща на деловата дейност, много статии от финансовия отчет не подлежат на прецизна оценка, а само на приблизителна оценка. Приблизителните оценки се оценяват въз основа на най-актуалната налична и надеждна информация, като тя засяга всички статии във финансовия отчет, без основния капитал и паричните наличности в брой във функционална валута.

Използването на разумни приблизителни оценки представлява основен елемент в изготвянето на финансовите отчети и не намалява тяхната достоверност. Прилагането на Международните стандарти за финансово отчитане изисква от Ръководството да приложи някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки при изготвяне на финансовите отчети и при определяне на стойността на някои от активите, пасивите, приходите и разходите. Всички те се извършват на основата на най-добрата преценка, която е направена от ръководството. Действителните резултати биха могли да се различават от представените във финансовите отчети.

Дадена приблизителна оценка подлежи на преразглеждане, ако настъпят промени в обстоятелствата, на които се основава, или в резултат от получена нова информация или допълнително натрупан опит. Преразглеждането на приблизителната оценка не се свързва с предходни периоди и не представлява корекция на грешка.

Всяка промяна в прилаганата база за оценяване се третира като промяна в счетоводната политика, а не в счетоводната приблизителна оценка.

Когато е трудно да се направи разграничение между промяна в счетоводната политика и промяна в счетоводната приблизителна оценка, промяната се приема като промяна на счетоводната приблизителна оценка.

Ефектът от промяната в счетоводна приблизителна оценка, се признава перспективно, чрез включването ѝ в печалбата или загубата за периода на промяната, ако промяната засяга само този период или периода на промяната и бъдещи периоди, ако промяната засяга и двата.

Дотолкова, доколкото промяната в счетоводната приблизителна оценка води до промени в активите и пасивите, или се отнася до компонент от капитала, тя се признава чрез коригиране на балансовата стойност на свързания актив, пасив или компонент от капитала в периода на промяната.

2.31.2. Грешки

Грешки от минал период са пропуски или неточно представяне във финансови отчети на Групата за един или повече минали отчетни периоди, произтичащи от неизползване или неправилно използване на надеждна информация, която:

- е била налична към момента, в който финансовите отчети за тези периоди са били одобрени за публикуване; и
- е можело, при полагането на разумни усилия, да бъде получена и взета предвид при изготвянето и представянето на тези финансови отчети.

Тези грешки включват ефектите от математически грешки, грешки при прилагане на счетоводна политика, недоглеждане или неточно представяне на факти и измами.

Грешки по смисъла на МСС 8 могат да възникнат във връзка с признаването, оценяването, представянето или оповестяването на компоненти от финансовите отчети. Потенциалните грешки за текущия период, открити в същия, се коригират преди финансовите отчети да се одобрят за публикуване. Въпреки това, грешки понякога се откриват в последващ период и тези грешки от предходни периоди се коригират.

Групата коригира със задна дата съществените грешки от предходни периоди в първия финансов отчет, одобрен за публикуване след като са открити чрез:

- преизчисляване на сравнителните суми за представения предходен период, в които е възникнала грешка; или
- в случай, че грешката е възникнала преди най-ранно представения предходен период, преизчисляване на началното салдо на активите, пасивите и капитала за този период.

Грешка от предходен период се коригира посредством преизчисляване с обратна сила, освен ако е практически неприложимо да се определи някой от специфичните ефекти за периода или кумулативния ефект от тази грешка.

2.32. Ключови приблизителни оценки и преценки на ръководството с висока несигурност

В настоящия консолидиран финансов отчет при определяне на стойността на някои от активите, пасивите, приходите и разходите ръководството е направило някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки. Всички те са направени на основата на най-добрата преценка и информация, с която е разполагало ръководството. Действителните резултати биха могли да се различават от представените в настоящия консолидиран финансов отчет.

2.32.1. Обезценка на имоти, машини и съоръжения, нематериални активи и инвестиционни имоти

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед за обезценка на дълготрайните материални и нематериални активи, както и инвестиционни имоти. При прегледа се вземат под внимание фактори свързани с: плановете за използване на съответните активи, физическото им състояние и годност за

употреба, влияние на нормативни изисквания, негативно влияние на промени в стопанската среда и други фактори. В резултат на този преглед ръководството преценява дали са налице условия за обезценка и при установяване на такива условия Групата отчита разход за обезценка в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Съгласно изискванията на МСС 36 към края на отчетния период се прави преценка дали съществуват индикации, че стойността на даден актив от Имотите, машините и съоръженията, Нематериалните активи или Инвестиционните имоти е обезценена. В случай на такива индикации се изчислява възстановимата стойност на актива и се определя загубата от обезценка.

Към края на текущия период на база прегледа и оценката извършени от Ръководството на Групата е преценено, че не съществуват индикации за обезценка (31.12.2023 г.: няма).

2.32.2. Обезценка на инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия

Съвместно предприятие е това върху което Групата и другите страни притежават съвместен контрол върху предприятието имат право на нетните активи на предприятието. Асоциирани са тези предприятия, върху които Групата оказва значително влияние и условно притежава от 20 до 50% от капитала им, но които не са дъщерни предприятия и съвместни предприятия.

Те се оценяват по себестойност, намалена със загубите от обезценки. Към датата на всеки отчет ръководството прави анализ и оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции и какъв е евентуалният размер на загубите от обезценка. Ръководството е приело като индикатори за обезценка на инвестициите в други дружества: отрицателна стойност на нетните активи, значително превишение на задълженията над вземанията, съществени ограничения в дейността. При преценката си Ръководството подхожда индивидуално спрямо всяка инвестиция и съответните индикатори, като приема, че наличието на повече от един налага преглед на оценката.

Към края на текущия период на база прегледа и оценката извършени от Ръководството на Групата е преценено, че не съществуват индикации за обезценка на инвестиции.

2.32.3. Обезценка на материални запаси

Дружествата от Групата правят преглед на наличните материални запаси – материали, продукция, стоки, за да установи дали има такива, на които нетната реализуема стойност е по-ниска от балансовата им стойност. На тази база се прави преглед за обезценка и на предоставените аванси, доколкото в замяна на тях се очаква Групата да придобие непаричен актив.

При този преглед към края на периода не са установени индикации за обезценка на материални запаси през текущия период (31.12.2023 г.: 27 хил.лв.) (*Приложение № 2.2.5*).

2.32.4. Материални запаси. Нормален капацитет

Нормалният производствен капацитет на всяко от производствените дружества е определен на база преценките на съответното ръководството (след направени анализи) за оптимално натоварване на техните производствени мощности и възвръщаемост на инвестициите в тях, при продуктова структура на производството, приета за обичайна.

2.32.5. Обезценка на финансови активи

Групата изчислява и признава загуби за очаквани кредитни загуби и кредитни обезценки за финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, активи по договори с клиенти и договори за финансова гаранция.

За прилагането на тези изчисления ръководството на Групата прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби; д) специфични допускания и преценки при някои индивидуални вземания, включително от свързани лица.

Групата притежава: финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, включващи търговски вземания и предоставени заеми; активи по договори с клиенти и договори за финансова гаранция.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби по отношение на търговските вземания са приложени опростеният подход, съгласно МСФО 9, и матрица на провизиите. Вземанията са разгледани на колективна база, спрямо вероятността за неизпълнение и потенциалните загуби в резултат на това, изчислени въз основа на историческите данни на Групата за 5 годишен период, като за вземания, които има достатъчно информация, са взети предвид обективни външни и начислена кредитна обезценка (*Приложение № 1.8*).

Предоставените заеми са разгледани на индивидуална база по отношение на очаквани кредитни загуби. За определянето на кредитния риск Групата ползва вътрешна методология за кредитен рейтинг, която в контекста на определението за „нисък кредитен рейтинг“ е основана и съвместима с утвърдена световна дефиниция в това отношение, а за определянето на потенциалните загуби са ползвани публикувани данни, коригирани спрямо обстоятелствата, като за вземания, за които е налице достатъчно информация е призната кредитна обезценка.

Договорите за финансова гаранция са разгледани аналогично на предоставените заеми, като е отчетен ефектът от издадената гаранция по отношение на лицето, за което е предоставена.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми.

2.32.6. Приходи по договори с клиенти

Групата признава приходи по договори за строителство, на базата на задължението за изпълнение, удовлетворявано в течение на времето, само ако е в състояние да направи обоснова оценка на степента на напредъка към пълно удовлетворяване. Степента на напредъка се преразглежда към края на отчетния период, за което са ползвани методи на вложените ресурси, по-специално бюджети на очакваните и действително извършените разходи, които Ръководството счита за уместни. Независимо от това, в бъдеще могат да настъпят промени, доколкото е възможно да не са взети предвид факти и обстоятелства,

които не са били известни или под контрола на Ръководството, както и поради факта, че в края тези договори подлежат на формално одобрение и/или приемане от клиента и/или трета страна – държавен орган. (*Приложение №2.22.1*)

Договорите за доставки на продукция, стоки и услуги за отчетния период и към края му касаят отделни доставки или в серия, с удовлетворени задължения за изпълнение или с частично удовлетворени задължения, при които Групата има право на възнаграждение в размер на равен на стойността на прехвърлените стоки, за които има право да фактурира. Ръководството не счита, че има вероятност да настъпят промени по отчетените приходи, салда и вземания по тези договори в бъдеще.

Обещаните възнаграждения по действащите и незавършени през периода договори за строителство и други доставки са по фиксирани цени, за които не са предвидени промени.

2.32.7. Провизии

Групата отчита следните видове провизии:

- Провизии по строителни договори във връзка с поети гаранции за отстраняване на евентуални рекламации от страна на възложителя и други свързани разходи по приключили договори за строителство;
- Провизии по съдебни спорове;
- Провизии за рекултивация на терени при добив на подземни богатства и експлоатация на минерални суровини след приключване на дейностите;
- Провизии за други задължения по поети договорни ангажименти.

Сумата на признатата провизия е най-добрата приблизителна оценка на разходите, необходими за покриване на настоящото задължение към датата на консолидирания отчет.

Провизиите се преизчисляват на всяка дата на консолидирания отчет на база най-добрата текуща оценка за погасяване на задължението. Промените в оценката може да са в резултат на промени в стойността или разпределението във времето на изходящите парични потоци или на промени в лихвените проценти (дисконтови фактори)(*Приложения №1.16 и 1.22*).

2.32.7.1. Провизии по строителни договори

Групата има ангажимент съгласно сключени договори за строително-монтажни работи (СМР) да извършва отстраняване на евентуални рекламации от страна на възложителя за собствена сметка за определен в договорите срок. Оценката на тези провизии се извършва от вътрешни специалисти с подходяща квалификация и опит, при приключване на всеки строителен обект, за който Групата има такова поето задължение, въз основа на предходен опит с подобни обекти. Определянето на провизията по строителни договори изисква Ръководството да направи преценка относно разходите за отстраняване на евентуални рекламации от страна на възложителя към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние. Към 30.06.2024 г., най-добрата преценка за необходимата провизия по строителни договори във връзка с поети гаранции за отстраняване на евентуални рекламации и други свързани разходи е в размер на 5 034 хил. лв. (31.12.2023 г.: 5 048 хил. лв.).

2.32.7.2. Провизии за рекултивация на терени

Групата, чрез две от дъщерните си дружества (Трейс БГ ЕООД и Трейс Ямбол АД), има сключени договори за концесии за добив на подземни богатства на територията на България. След приключване на договорите за концесии Групата има задължение да извърши технологична и биологична рекултивация на нарушените терени за собствена сметка. Стойността на технологичната и биологичната рекултивация се определя в края на всяка година въз основа на определените в договорите за концесии суми за рекултивация, които следва да бъдат преведени от дружествата по специални набирателни сметки.

В Сърбия Групата, чрез дъщерното си дружество Трейс Сърбия, въз основа на получено одобрение от Министерство на рударството и енергетиката, Сърбия, експлоатира минерални суровини от собствен терен, за който има задължение след приключване на добива да облагороди и рекултивира. Стойността на технологичната и биологичната рекултивация се определя в края на всяка година въз основа на одобрен технически проект за рекултивация на местноттаа.

Определянето на провизии за рекултивация на терени при добив на подземни богатства и експлоатация на минерални суровини след приключване на дейностите, изисква ръководството да направи преценка относно разходите за рекултивиране и след експлоатационни грижи на терените към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние. Към 30.06.2024 г., най-добрата преценка за необходимите провизии за рекултивация на терени е в размер на 641 хил. лв. (31.12.2023 г: 637 хил. лв.).

2.32.7.3. Провизии за съдебни дела

Групата е страна в съдебни спорове и производства въз основа на които са признати провизии или са оповестени условни задължения.

Необходими са значителни преценки и предположения от ръководството, със съдействието на вътрешни правни експерти и привлечени външни адвокати, при оценката на потенциалните ефекти от тях (т.е. дали задължението трябва да бъде признато или да бъде оповестено условно задължение и дали потенциалните изходящи потоци могат да бъдат надеждно оценени) поради присъщата несигурност относно крайния изход на тези спорове и производства и тяхната сложност. Изходът от тези съдебни спорове е несигурен и действителните ресурси, необходими за покриване на задълженията, може да се различава от признатите суми.

Към 30.06.2024 г. начислените провизии за задължения по съдебни искове срещу Групата са в размер на 2 хил.лв. (31.12.2023 г.: 739 хил.лв.).

2.32.8. Полезни животи и остатъчни стойности на имоти, машини и съоръжения

Финансовото отчитане на имоти, машини и съоръжения включва използването на приблизителни оценки за техните очаквани полезни животи и остатъчни стойности, които се базират на преценки от страна на ръководството на Групата. Информация за полезния живот на активите е представена в *Приложения №2.9, 2.10 и 2.11.*

През текущия период не са правени съществени промени в определения полезен живот и остатъчна стойност на имоти, машини и съоръжения и инвестиционни имоти.

2.32.9. Актюерски оценки

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за Групата. (*Приложение №1.16.1*)

2.32.10. Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай на базата на специфичните факти и обстоятелства.

На база този подход, ръководството е преценило да признае актив по отсрочени данъци за данъчната загуба за пренасяне в размер на 38 хил.лв., към 30.06.2024 г. (31.12.2023 г.: 38 хил.лв.), доколкото изготвените бюджети и прогнози съдържат степен на сигурност, че Групата ще бъде в състояние да генерира достатъчно облагаеми печалби в следващите пет години, срещу които да бъде приспадната данъчната загуба възникнала през предходни периоди.

2.32.11. Обезценка на репутация

Ръководството на Групата е направило необходимите процедури за извършване на задължителния тест за обезценка на признатите в консолидирания годишен отчет за финансовото състояние репутации по придобиването на дъщерното дружество. За целта е прието, че дружеството се явява в качеството на “обект, генериращ парични потоци”.

Изчисленията са направени от ръководството, като е направен подробен преглед дали са настъпили събития и факти, явяващи се индикатори за промени в направените предположения и преценки.

Като база за прогнозите на парични потоци (преди данъци) са използвани финансовите бюджети, разработени от ръководствата на съответното дружество и на Групата като цяло, покриващи от три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието и преструктурирането на дейностите в рамките на Групата. Възстановимата стойност на всеки обект, генериращ парични потоци, е определена на база “стойност в употреба”.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията са определени конкретно за дружеството, носител на репутация, третирано като отделна единица, генерираща парични потоци, и съобразно неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете.

Тестовете и преценките на ръководството на Групата за обезценка на признатата репутация са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които Групата очаква да получи от дъщерното дружество, вкл. чрез използването на неговите търговски

и промишлен опит и генерираните и очаквани в бъдеще от него обеми приходи, осигуряване на позиции на български и чуждестранни пазари (разработване и запазване), очакванията за бъдещи продажби и преструктуриране на дейността и пр.

2.32.12. Лизинг

Определяне дали даден договор съдържа лизинг или лизингови елементи

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, Групата преценява дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използването на същия актив за съответния по договора срок.

За да определи дали по силата на договор се прехвърля контрол над използването на определен актив Групата преценява дали през целия период на ползване има следните права:

• правото да получава по същество всички икономически ползи от използването на определения актив;

• правото да определя и ръководи използването и експлоатацията на идентифицирания базисен актив.

За признатите договори за лизинг, ръководството е стигнало до заключение, че в рамките на обхвата на правото си на ползване, определено в договора, Групата има право да взема съответните решения относно това как и с каква цел да бъдат използвани активите, като е в състояние да определя работно време и лицата, които имат достъп до активите (*Приложения №1.13*).

Определяне на срока на лизингови договори с опции за подновяване и прекратяване – като лизингополучател

Групата определя срока на лизинга като неотменимия период на лизинга, заедно с

а) периодите, по отношение, на които съществува опция за удължаване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че Групата ще упражни тази опция и

б) периодите, по отношение, на които съществува опция за прекратяване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че Групата няма да упражни тази опция.

Групата прилага преценки при определяне дали притежава достатъчна степен на сигурност, че ще упражни опцията за удължаване или за прекратяване, като взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимули за упражняване на опция за удължаване или за не упражняване на опция за прекратяване.

След датата на стартиране на лизинга Групата прави повторна оценка на срока на договора, при настъпване на важно събитие или съществено изменение в обстоятелствата, което е под негов контрол и засяга това доколко е достатъчно сигурно, че Групата ще упражни опция, която не е била отразена при определяне на срока или няма да упражни опция, която преди това е била отразена при определяне на срока на договора.

Определяне на диференциален лихвен процент на договори за лизинг, в които Групата е лизингополучател

В случаите, в които Групата е лизингополучател и не може непосредствено от договорите да определи лихвения процент, необходим му за дисконтиране на задълженията по лизинг, тя използва диференциалния лихвен процент, който би плащала в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. За договори, за които Групата

няма аналогично финансиране, то търси наблюдаеми данни като пазарни нива на кредитите и банкова статистика, която е публично достъпна.

На тази база, ръководството е приело диференциален лихвен процент 3%, на база анализа на лихвените равнища на ползвани от него привлечени средства с подобни характеристики.

• за оперативни лизингови договори за движими активи на база лихвен % по договорите за финансов лизинг на Групата

• за оперативни лизингови договори за недвижими активи на база лихвен % по договори за инвестиционни кредити на Групата

Преглед за индикатори за обезценка на активите „право на ползване“

Към датата на всеки отчет ръководството на Групата извършва преглед за обезценка на активите „право на ползване“. Ако са налице индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност то последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

2.32.13. Събития след края на отчетния период

Събития след края на отчетния период са онези събития, както благоприятни, така и неблагоприятни, които възникват между края на отчетния период и датата, на която консолидираните финансови отчети са одобрени за публикуване.

Разграничават се два вида събития:

- такива, които доказват условия, съществували към края на отчетния период (коригиращи събития); и
- такива, които са показателни за условия, възникнали след края на отчетния период (некоригиращи събития).

Групата коригира сумите, признати в консолидираните финансови отчети, за да отрази коригиращите събития след края на отчетния период и осъвременява оповестяванията.

Групата не коригира сумите, признати в консолидираните финансови отчети, за да отрази некоригиращите събития след края на отчетния период. Когато некоригиращите събития след края на отчетния период са толкова съществени, че неоповестяването би повлияло на способността на потребителите на консолидираните финансови отчети да вземат стопански решения, Групата оповестява следната информация за всяка съществена категория на некоригиращото събитие:

-естеството на събитието; и

-приблизителна оценка на финансовия му ефект или изявление, че такава оценка не може да бъде направена.

II. Допълнителни оповестявания към статиите на финансовия отчет

1. Отчет за финансовото състояние

1.1. Имоти, машини и съоръжения

	Земи	Сгради	Съоръжения	Машини и оборудване	Транспортни средства	Други активи	Капитализирани разходи	Общо
Отчетна стойност								
Салдо към 31.12.2022	**18 529**	**14 838**	**6 818**	**64 016**	**26 390**	**5 879**	**9 850**	**146 320**
Постъпили	-	351	54	6 097	2 742	1 147	4 472	14 863
Излезли	-	(24)	(38)	(4 801)	(1 190)	(80)	(19)	(6 152)
Ефекти от валутни преизчисления	4	4	1	1	(4)	1	-	7
Салдо към 31.12.2023	**18 533**	**15 169**	**6 835**	**65 313**	**27 938**	**6 947**	**14 303**	**155 038**
Постъпили	-	304	305	4 066	2 537	179	4 288	11 679
Излезли	-	(158)	(39)	(1 881)	(2 697)	(16)	(326)	(5 117)
Ефекти от валутни преизчисления	1	5	3	3	1	1	-	14
Салдо към 30.06.2024	**18 534**	**15 320**	**7 104**	**67 501**	**27 779**	**7 111**	**18 265**	**161 614**
Амортизация								
Салдо към 31.12.2022	**-**	**3 851**	**5 127**	**41 151**	**21 733**	**4 191**	**-**	**76 053**
Постъпили	-	550	426	2 857	1 385	522	-	5 740
Излезли	-	-	(38)	(1 024)	(1 138)	(80)	-	(2 280)
Ефекти от валутни преизчисления	-	(7)	7	(7)	(5)	8	-	(4)
Салдо към 31.12.2023	**-**	**4 394**	**5 522**	**42 977**	**21 975**	**4 641**	**-**	**79 509**
Постъпили	-	176	218	1 458	782	237	-	2 871
Излезли	-	(48)	(39)	(301)	(1 525)	(16)	-	(1 929)
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	2	2	1	-	-	5
Салдо към 30.06.2024	**-**	**4 522**	**5 703**	**44 136**	**21 233**	**4 862**	**-**	**80 456**
Балансова стойност								
Балансова стойност към 31.12.2023	**18 533**	**10 775**	**1 313**	**22 336**	**5 963**	**2 306**	**14 303**	**75 529**
Балансова стойност към 30.06.2024	**18 534**	**10 798**	**1 401**	**23 365**	**6 546**	**2 249**	**18 265**	**81 158**

- В представените стойности на имоти, машини и съоръжения към 30.06.2024 г. и 31.12.2023 г. са включени земи и сгради собственост на дъщерното дружество „Трейс Сърбия“ АД, за което дружеството разполага с документи за собственост. Съгласно Закона за легализация на обектите на Република Сърбия от 2015 г. тези недвижими имоти подлежат на узаконяване/легализация. По този закон обекти, които са изградени без разрешение за ползване, след завършването на процедурата по придобиването на разрешение за ползване, получават разрешение за ползване. Това решение за ползване се подава в кадастъра за недвижимите имоти. По отношение на Закона за конверсията на земите в сила от юли 2015 г. и след официални указания на държавната администрация в началото на 2016г., дружеството е подало искания за конверсия на земите си. Съгласно тези процедури през периода 2015 г. - 2019 г. „Трейс Сърбия“ АД е легализирало част от обектите си, за останалите са подадени искания, които са в процес на обработка. Към 31.12.2023 г. стойностите на останалите за легализираните и/или конверсирани сгради/земи е в размер на 1 208 хил.лв.

- Активите по договори за лизинг/с право на ползване са представени в *Приложение № 1.13 Договори за лизинг*

1.2. Инвестиционни имоти

	Земи	Сгради	Капитализирани разходи	Общо
Отчетна стойност				
Салдо към 31.12.2022	**4 687**	**2 687**	**2 001**	**9 375**
Постъпили	-	1 664	835	2 499
Излезли	-	-	-	-
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2023	**4 687**	**4 351**	**2 836**	**11 874**
Постъпили	-	27	728	755
Излезли	-	-	-	-
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-
Салдо към 30.06.2024	**4 687**	**4 378**	**3 564**	**12 629**
Амортизация				
Салдо към 31.12.2022	**-**	**893**	**-**	**893**
Постъпили	-	287	-	287
Излезли	-	-	-	-
Ефекти от валутни преизчисления	-	(1)	-	(1)
Салдо към 31.12.2023	**-**	**1 179**	**-**	**1 179**
Постъпили	-	165	-	165
Излезли	-	-	-	-
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-
Салдо към 30.06.2024	**-**	**1 344**	**-**	**1 344**
Балансова стойност				
Балансова стойност към 31.12.2023	**4 687**	**3 172**	**2 836**	**10 695**
Балансова стойност към 30.06.2024	**4 687**	**3 034**	**3 564**	**11 285**

- Инвестиционните имоти представляват земеделски земи, поземлени имоти, сгради и прилежащи земи към тях, специално обособени части от сгради за самостоятелна експлоатация, предназначени за отдаване дългосрочно под наем на свързани дружества и трети лица.

1.3. Нематериални активи

	Права	Програмни продукти	Други активи	Общо
Отчетна стойност				

Салдо към 31.12.2022	**2 145**	**654**	**96**	**2 895**
Постъпили	-	261	24	285
Излезли	-	(2)	-	(2)
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2023	**2 145**	**913**	**120**	**3 178**
Постъпили	2	5	-	7
Излезли	-	-	-	-
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-
Салдо към 30.06.2024	**2 147**	**918**	**120**	**3 185**
Амортизация				
Салдо към 31.12.2022	**1 219**	**469**	**74**	**1 762**
Постъпили	77	123	7	207
Излезли	-	(2)	-	(2)
Ефекти от валутни преизчисления	2	(2)	-	-
Салдо към 31.12.2023	**1 298**	**588**	**81**	**1 967**
Постъпили	64	46	4	114
Излезли	-	-	-	-
Ефекти от валутни преизчисления	2	(2)	-	-
Салдо към 30.06.2024	**1 364**	**632**	**85**	**2 081**
Балансова стойност				
Балансова стойност към 31.12.2023	**847**	**325**	**39**	**1 211**
Балансова стойност към 30.06.2024	**783**	**286**	**35**	**1 104**

1.4. Инвестиции, отчетени по метода на собствения капитал

Инвестиции отчетени по метода на собствения капитал	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Инвестиции в асоциирани предприятия	3	3
Общо	**3**	**3**

1.4.1. Инвестиции в асоциирани предприятия

Инвестиции	30.06.2024 г.		31.12.2023 г.	
	Размер	стойност	размер	стойност
Воден Проект Стара Загора ДЗЗД	34%	1	34%	1
Белчин 3 ООД	33,60%	2	33,60%	2
Общо		**3**		**3**

- Инвестициите в асоциирани предприятия се оценяват от Групата, като се използва методът на собствения капитал.

1.5. Нетекущи търговски вземания

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Вземания по договори с клиенти /нето/	**17 390**	**13 937**

Вземания по договори с клиенти	17 510	14 057
Обезценка на вземания по договори с клиенти	(120)	(120)
Вземания по предоставени аванси /нето/	**83**	**-**
Вземания по предоставени аванси	83	-
Други търговски вземания /нето/	**61**	**252**
Други търговски вземания	61	252
Общо	**17 534**	**14 189**

▪ Като нетекущи търговски вземания са представени гаранционни удръжки по строителни договори, които се очаква да се реализират след повече от 12 месеца след края на отчетния период.

▪ В представените вземания по договори с клиенти към края на периода са включени гаранционни удръжки по строителни договори.

▪ Движението на коректива за обезценка на вземания по договори с клиенти е подробно представено в *Приложение №1.8*.

1.6. Други нетекущи вземания и активи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Други нетекущи вземания и активи /нето/	**5 816**	**6 234**
Предоставени гаранции и депозити	46	190
Предплатени разходи	5 770	6 044
Общо	**5 816**	**6 234**

▪ Нетекущите предоставени гаранции са парични обезпечения по издадени банкови гаранции за добро изпълнение за обекти със срок на валидност до 2036 г.

▪ В предплатените разходи са представени нетекущата част за банкови гаранции във връзка със строителни договори.

1.7. Материални запаси

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Материали в т.ч. /нето/	**48 548**	**31 229**
Основни материали	45 922	28 069
Резервни части	1 081	1 102
Горива и смазочни материали	1 283	1 118
Спомагателни материали	62	24
Материали на оттоворно пазене	30	757
Други материали	197	186
Обезценка на материали	(27)	(27)
Продукция /нето/	**12 352**	**10 553**
Продукция	12 352	10 553
Стоки /нето/	**740**	**587**
Стоки	740	587
Незавършено производство /нето/	**13 664**	**10 697**
Незавършено производство	13 664	10 697
Общо	**75 304**	**53 066**

▪ В Продукция и Незавършеното производство са включени стойности за строителството на два обекта в България и Сърбия, които към 31.03.2024 г. са в размер на 9 742 хил.лв. и 11 271 хил.лв.

1.8. Текущи търговски вземания

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Вземания от свързани лица извън групата /нето/	**423**	**689**
Вземания по договори с клиенти	184	477
Обезценка на вземания по договори с клиенти	(154)	(157)
Активи по договори с клиенти	236	236
Вземания по оперативен лизинг	150	134
Обезценка на вземания по оперативен лизинг	(8)	(1)
Други търговски вземания	15	-
Вземания по договори с клиенти /нето/	**65 684**	**54 091**
Вземания по договори с клиенти	69 627	58 226
Обезценка на вземания по договори с клиенти	(3 943)	(4 135)
Активи по договори с клиенти /нето/	**173 491**	**82 782**
Активи по договори с клиенти	173 491	82 782
Вземания по предоставени аванси /нето/	**30 800**	**28 910**
Вземания по предоставени аванси	31 718	29 828
Обезценка на вземания по предоставени аванси	(918)	(918)
Вземания по оперативен лизинг /нето/	**81**	**80**
Вземания по оперативен лизинг	140	138
Обезценка на вземания по оперативен лизинг	(59)	(58)
Други търговски вземания /нето/	**4 942**	**3 994**
Други търговски вземания	5 170	4 222
Обезценка на други търговски вземания	(228)	(228)
Общо	**275 421**	**170 546**

▪ В представените вземания по договори с клиенти от свързани лица и вземания по договори с клиенти към края на периода са включени гаранционни удръжки по строителни договори.

▪ Във връзка с предоставени банкови заеми и договори за банкови гаранции Групата е предоставила като обезпечение особен залог върху съвкупност от вземания, произтичащи от сключени договори между Групата и трети лица.

▪ Активите по договори с клиенти включват правото на възнаграждение за изпълнено задължение в резултат на измерването на напредъка. Те са възникнали по повод изпълнени и/или частично изпълнени услуги, които към края на отчетния период все още не са били приети от клиента и за които съответно дружествата в Групата нямат безусловно право на плащане.

▪ Голяма част просрочените вземания са от разпоредители с бюджетни средства. На някои от просрочените вземания политиката на Групата е да се начисляват, фактурират и събират допълнително лихви за просрочие, чрез които се компенсира изцяло забавата в плащанията и понесените разходи/загуби, както със специални споразумения за съответния длъжник, така и чрез съдебни дела.

▪ За периода Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очачвани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания (*Приложение №2.16.1.4*). На тази база, корективът за загуби към 31 март 2024 г. е определен както следва:

Движение на коректива за обезценка

Вид	31.12.2023 г.	Движение за 2024			30.06.2024 г.
		увеличение	намаление	трансфер / други	
Обезценка на вземания по договори с клиенти	(4 412)	(47)	242	-	(4 217)
Обезценка на вземания по предоставени аванси	(918)	-	-	-	(918)
Обезценка на вземания по оперативен лизинг	(59)	(8)	-	-	(67)
Обезценка на други търговски вземания	(228)	-	-	-	(228)
Обезценка на други вземания и активи	(154)	-	-	-	(154)
Обезценка на вземания по съдебни спорове	(712)	-	-	-	(712)
Обезценка на финансови активи и лизинг	(660)	-	-	-	(660)
Обезценка на парични средства	(25)	-	1	-	(24)
Обезценка на ДМА	(350)	-	-	-	(350)
Обезценка на материални запаси	(27)	-	-	-	(27)
Общо	**(7 545)**	**(55)**	**243**	**-**	**(7 357)**

1.9. Други текущи вземания и активи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Вземания от свързани лица извън групата /нето/	**-**	**-**
Други вземания	72	72
Обезценка на други вземания и активи	(72)	(72)
Вземания по съдебни спорове /нето/	**1 115**	**1 115**
Вземания по съдебни спорове	1 827	1 827
Обезценка на вземания по съдебни спорове	(712)	(712)
Вземания от социално осигуряване	**7**	**5**
Социално осигуряване	7	5
Други текущи вземания	**6 894**	**6 894**
Предоставени гаранции и депозити	2 055	1 944
Предплатени разходи	4 659	4 787
Други вземания	262	245
Обезценка на други вземания	(82)	(82)
Данъци за възстановяване	**18 250**	**5 218**
Данък върху добавената стойност	17 510	4 392
Корпоративен данък	724	797
Други данъци	16	29
Общо	**26 266**	**13 232**

- Предплатени разходи включват застраховки за обекти със срок на валидност до 2029 г. и издадени банкови гаранции за обекти, със срок на валидност до 2037 г.

- Движението на коректива за обезценка на вземания по договори с клиенти е подробно представено в *Приложение № 1.8*.

1.10. Текущи финансови активи

Текущи финансови активи	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност	181	169
Общо	**181**	**169**

1.10.1. Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Кредити	181	169
Общо	**181**	**169**

1.10.1.1. Кредити – текущи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Вземания по кредити от свързани лица извън групата /нето/	**-**	**-**
Вземания по кредити от свързани лица извън групата	-	-
Вземания по лихви по кредити от свързани лица извън групата	12	12
Обезценка на вземания по кредити от свързани лица извън групата	(12)	(12)
Вземания по кредити от несвързани лица /нето/	**181**	**503**
Вземания по кредити от несвързани лица	710	791
Вземания по лихви по кредити от несвързани лица	119	93
Обезценка на вземания по кредити от несвързани лица	(648)	(381)
Общо	**181**	**503**

Кредитите на несвързани лица са предоставени при следните условия:

Кредитополучател	Договорен размер на кредита	Л. %	Падеж	Обезпечения/Гаранции
Тодоров АД	100 х.лв.	20%	31.12.2016	запис на заповед
ФК Верея СНЦ	17 х.лв.	10%	31.12.2020	няма
ФК Верея СНЦ	10 х.лв.	6,5%	30.06.2017	запис на заповед
ФК Динамо, Враня	25 х.лв.	10,3%	08.10.2016	запис на заповед
Смарт Билд Дигитал ЕООД	600 х.лв.	4,5%	30.09.2023	запис на заповед
Физическо лице	153 х.лв.	2,5%	12.12.2023	ценна книга

- Просрочените заеми са обезценени, както е посочено в таблицата по-долу.

Салда по предоставени кредити на несвързани лица към 30.06.2024 г.

Кредитополучател	Краткосрочна част по амортизируема стойност	
	Главница	Лихви
Тодоров АД	81	-
Тодоров АД - обезценка	(81)	-
ФК Верея СНЦ	7	-
ФК Верея СНЦ	17	7
ФК Верея СНЦ - обезценка	(24)	(7)
ФК Динамо Враня	17	15
ФК Динамо Враня - обезценка	(17)	(12)
Смарт Билд Дигитал ЕООД	444	73

Смарт Билд Дигитал ЕООД - обезценка	(444)	(63)
Физическо лице	144	24
Общо	**144**	**37**

▪ В предходен период Групата е отпуснала заем на физическо лице, като в залог е придобила ценна книга на приносител с номинал 100 хил.евро и цена на придобиване 78 хил.евро, като фиксирания лихвен процент по нея е 2,5% годишно. Падежа по главницата (в размер на 152 хил.лв.) на ценната книга е през 2023 г., а на лихвите (в размер на 10 хил.лв.) текущо за всяка година. Продавачът притежава опция за обратно изкупуване на ценната книга чрез разсрочено плащане.

▪ Движението на коректива за обезценка на вземания по договори с клиенти е подробно представено в *Приложение №1.8*

1.11. Парични средства и еквиваленти

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Парични средства в брой	**35**	**47**
в лева	28	34
във валута	7	13
Парични средства в разплащателни сметки	**4 805**	**50 359**
в лева	2 961	34 895
във валута	1 844	15 464
Парични еквиваленти	**39**	**35**
Вземания от подотчетни лица	39	35
Блокирани парични средства	**3 199**	**3 301**
Краткосрочни депозити	**113**	**113**
Обезценка на парични средства	**(24)**	**(25)**
Общо	**8 167**	**53 830**

▪ В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството е определило, че е необходима обезценка на паричните средства и еквиваленти в размер на 24 хил.лв., към края на периода (2023 г.: 25 хил.лв.).

▪ В блокирани парични средства са включени 441 хил.лв. сума във връзка с образувани съдебни дела, 408 хил.лв. по концесии, 2 350 хил.лв. блокирани по разплащателни сметки като допълнително обезпечение по издадени банкови гаранции/контрагаранции за срок до освобождаване на банката от ангажиментите й.

Равнение на паричните средства между отчет за финансово състояние и отчет за паричните потоци

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Парични средства и парични еквиваленти в консолидирания отчет за финансовото състояние	**8 167**	**53 830**
Обезценка на парични средства	24	25
Блокирани парични средства	3 199	3 301
Парични средства и парични еквиваленти в консолидирания отчет за паричните потоци	**4 968**	**50 529**

1.12. Собствен капитал

1.12.1. Основен капитал

Вид акции	30.06.2024 г.			31.12.2023 г.		
	Брой акции	Стойност	Номинал	Брой акции	Стойност	Номинал
Обикновени						
Изкупени и платени	24 200 000	24 200 000	1	24 200 000	24 200 000	1
Изкупени собствени акции	(3 739)	(11 077)	2,96	(6 279)	(21 084)	3,36
Общо:	**24 196 261**	**24 188 923**		**24 193 721**	**24 178 916**	

Акционер	30.06.2024 г.				31.12.2023 г.			
	Брой акции	Стойност	Платени	% Дял	Брой акции	Стойност	Платени	% Дял
Галини-Н ЕООД	2 178 000	2 178 000	2 178 000	9.00%	2 178 000	2 178 000	2 178 000	9.00%
Николай Михайлов	16 276 755	16 276 755	16 276 755	67.26%	16 276 755	16 276 755	16 276 755	67.26%
Десислава Любенова	1 202 056	1 202 056	1 202 056	4.97%	1 202 056	1 202 056	1 202 056	4.97%
Други акционери	4 539 450	4 539 450	4 539 450	18.75%	4 536 910	4 536 910	4 536 910	18.74%
Трейс Груп Холд АД-собствени акции по себестойност	3 739	3 739	3 739	0.02%	6 279	6 279	6 279	0.03%
Общо	**24 200 000**	**24 200 000**	**24 200 000**	**X**	**24 200 000**	**24 200 000**	**24 200 000**	**X**
Трейс Груп Холд АД-собствени акции по себестойност	(3 739)	(11 077)	(11 077)		(6 279)	(21 084)	(21 084)	
Общо:	**24 196 261**	**24 188 923**	**24 188 923**	**100%**	**24 193 721**	**24 178 916**	**24 178 916**	**100%**

- Към края на текущия период „Трейс Груп Холд“ АД и негови дъщерни дружества притежават 3 739 броя обратно изкупени собствени акции в размер на 11 х.лв.

1.12.2. Премии от емисии

Премиите от емисии в размер на 21 739 хил.лв. към края на периода са формирани при емитиране капитала на Дружеството-майка през 2007г. – 21 763 хил.лв. и 24 хил.лв. изменения от покупко-продажба на собствени акции от момента на възникване до 30.06.2024 г.

1.12.3. Резерв от преизчисления

Резервите от преизчисления във валутата на представяне на чуждестранни дейности в размер на 537 хил.лв. – отрицателна величина, е формиран от курсовите разлики, възникнали в резултат на преизчисляването на валутата на финансовите отчети на чуждестранните дружества във валутата на представяне на Групата.

1.12.4. Резерви

	Общи резерви	Други резерви	Общо резерви
Резерви към 31.12.2022 г.	**2 420**	**79 416**	**81 836**
Увеличения от:	**-**	**2 579**	**2 579**
Разпределение на печалба	-	2 579	2 579
Резерви към 31.12.2023 г.	**2 420**	**81 995**	**84 415**
Резерви към 30.06.2024 г.	**2 420**	**81 995**	**84 415**

▪ Законовите резерви в размер на 2 420 хил.лв. (31.12.2023 г.: 2 420 хил.лв.) са формирани от разпределение на печалбата на дружеството-майка и включват изцяло сумите за фонд “Общи резерви”.

▪ Другите резерви в размер на 81 995 х.лв. (31.12.2023 г.: 81 995 х.лв.) са формирани от разпределение на печалбата и други изменения на дружествата в Групата и включват изцяло сумите за фонд “Други резерви”.

1.12.5. Финансов резултат

Финансов резултат	Стойност
Печалба към 31.12.2022 г.	**6 205**
Увеличения от:	**16 358**
Печалба за годината 2023	16 113
Други	245
Намаления от:	**(6 450)**
Разпределение на печалба в резерви	(2 579)
Разпределение на дивиденти	(3 871)
Печалба към 31.12.2023 г.	**16 113**
Увеличения от:	**9 995**
Печалба за годината 2024	9 995
Намаления от:	**(6 049)**
Разпределение на дивиденти	(6 049)
Печалба към 30.06.2024 г.	**20 059**
Загуба към 31.12.2022 г.	**(196)**
Увеличения от:	**(189)**
Други	(189)
Загуба към 31.12.2023 г.	**(385)**
Загуба към 30.06.2024 г.	**(385)**
Финансов резултат към 31.12.2022 г.	**6 009**
Финансов резултат към 31.12.2023 г.	**15 728**
Финансов резултат към 30.06.2024 г.	**19 674**

▪ Резервът „Натрупани печалби/загуби” включва реализирани печалби и загуби от текущия период на дружествата от Групата и натрупаните печалби/загуби възникнали от актюерски оценки, вкл. част от генерирания друг всеобхватен доход за годината.

▪ Към 30.06.2023 г. неразпределената печалба е в размер на 19 674 хил.лв. (31.12.2023 г.: 15 728 хил.лв.), включва и признатата натрупана актюерска загуба в размер на (385) хил.лв. – отрицателна величина,

отчетена при последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи във връзка с промяната в МСС 19 Пенсионни и други доходи на наети лица.

Нетна печалба на акция	30.06.2024 г.	30.06.2023 г.
Средно претеглен брой акции	24 194 765	24 193 721
Нетна печалба/(загуба) за годината, отнасяща се към притежателите на собствения капитал на дружеството-майка	9 991	2 675
Нетна печалба на акция (лева)	0,41	0,11

1.13. Договори за лизинг

Групата е наела сгради, транспортни средства и други активи.

Договорите за лизинг обичайно се сключват за следните срокове, разделени на база клас идентифициран актив, както следва:

Група	Години
Сгради	от 4 до 10
Транспортни средства	от 1 до 5
Други активи	от 3 до 5

Същевременно Групата е сключила договори за лизинг, в които е лизингодател. Договорите са за отдаване под наем при условията на оперативен лизинг на земи, сгради, съоръжения, машини и оборудване, транспортни средства и други – собствени и наети, в случай, че тази опция е договорена.

1.13.1. Групата като лизингополучател

Към края на периода в състава на Имоти, машини и съоръжения са включени активи с право на ползване (оперативен лизинг и финансов лизинг), както следва:

	Земи	Сгради	Съоръжения	Машини и оборудване	Транспортни средства	Други активи	Капитализирани разходи	Общо
Отчетна стойност								
Салдо към 31.12.2022	**-**	**1 268**	**-**	**3 072**	**2 395**	**-**	**-**	**6 735**
Постъпили	-	351	-	1 831	1 333	-	-	3 515
Излезли	-	-	-	(943)	(719)	-	-	(1 662)
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2023	**-**	**1 619**	**-**	**3 960**	**3 009**	**-**	**-**	**8 588**
Постъпили	-	304	-	2 396	1 932	-	326	4 958
Излезли	-	-	-	(288)	(603)	-	(326)	(1 217)
Ефекти от валутни преизчисления	-	(1)	-	-	2	-	-	1
Салдо към 30.06.2024	**-**	**1 922**	**-**	**6 068**	**4 340**	**-**	**-**	**12 330**
Амортизация								
Салдо към 31.12.2022	**-**	**1 014**	**-**	**423**	**1 221**	**-**	**-**	**2 658**
Постъпили	-	351	-	406	318	-	-	1 075
Излезли	-	-	-	(346)	(674)	-	-	(1 020)

Ефекти от валутни преизчисления	-	-	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2023	**-**	**1 365**	**-**	**483**	**865**	**-**	**-**	**2 713**
Постъпили	-	81	-	170	222	-	-	473
Излезли	-	-	-	(54)	(170)	-	-	(224)
Ефекти от валутни преизчисления	-	3	-	-	(2)	-	-	1
Салдо към 30.06.2024	**-**	**1 449**	**-**	**599**	**915**	**-**	**-**	**2 963**
Балансова стойност								
Балансова стойност към 31.12.2023	**-**	**254**	**-**	**3 477**	**2 144**	**-**	**-**	**5 875**
Балансова стойност към 30.06.2024	**-**	**473**	**-**	**5 469**	**3 425**	**-**	**-**	**9 367**

1.13.2. Активи с право на ползване

Към края на периода в състава на Имоти, машини и съоръжения са включени активи с право на ползване (оперативен лизинг), както следва:

	Земи	Сгради	Съоръжения	Машини и оборудване	Транспортни средства	Други активи	Капитализирани разходи	Общо
Отчетна стойност								
Салдо към 31.12.2023	**-**	**1 443**	**-**	**-**	**351**	**-**	**-**	**1 794**
Салдо към 30.06.2024	**-**	**1 747**	**-**	**-**	**301**	**-**	**-**	**2 048**
Амортизация								
Салдо към 31.12.2023	**-**	**1 362**	**-**	**-**	**171**	**-**	**-**	**1 533**
Салдо към 30.06.2024	**-**	**1 433**	**-**	**-**	**141**	**-**	**-**	**1 574**
Балансова стойност								
Балансова стойност към31.12.2023	**-**	**81**	**-**	**-**	**180**	**-**	**-**	**261**
Балансова стойност към30.06.2024	**-**	**314**	**-**	**-**	**160**	**-**	**-**	**474**

1.14. Нетекущи финансови пасиви

Нетекущи финансови пасиви	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по лизингови договори	5 888	4 455
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност	9 167	8 596
Общо	**15 055**	**13 051**

1.14.1. Задължения по лизинг – нетекущи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по лизинг към свързани лица извън групата	280	143
Задължения по лизинг към несвързани лица	5 608	4 312
Общо	**5 888**	**4 455**

- Бъдещите минимални лизингови плащания, дължими до 1 година, от 1 до 5 години и над 5 години, са представени подробно в *Приложение №1.13*.

1.14.2. Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност – нетекущи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по получени кредити	9 167	8 596
Общо	**9 167**	**8 596**

1.14.2.1. Кредити – нетекущи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по кредити към финансови предприятия	9 167	8 596
Задължения по кредити към несвързани лица	-	-
Общо	**9 167**	**8 596**

- Условията по получените кредити от финансови предприятия са подробно оповестени в *Приложение №1.18.2.1*

1.15. Нетекущи търговски задължения

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по доставки	**6 126**	**5 031**
Пасиви по договори с клиенти	**-**	**-**
Други търговски задължения	**3 142**	**1 936**
Общо	**9 268**	**6 967**

- В представените дългосрочни задължения по доставки към свързани и несвързани лица са включени гаранционни удръжки по строителни договори от подизпълнители.

1.16. Нетекущи провизии

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Провизии за дългосрочни доходи на персонала	855	855
Провизии по задължения по строителни договори	841	912
Провизии по задължения за рекултивация	248	248
Общо	**1 944**	**2 015**

- Провизиите по задължения по строителни договори са подробно оповестени в *Приложение №1.22.*

1.16.1. Провизии за дългосрочни доходи на персонала

Дългосрочните задължения към персонала включват сегашната стойност на задължението на дружествата от Групата, оперирaщи основно в България и Сърбия, за изплащане на обезщетения на наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране.

За определяне на тези задължения дружествата от Групата са направили актюерска оценка, като са ползвали услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала е както следва:

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Сегашна стойност на задължението в началото на периода	**855**	**869**
Задължение признато в баланса в началото на периода	**855**	**869**
Разход за лихви	-	15
Разход за текущ стаж	-	79
Други изменения	-	3
Извършени плащания през периода	-	(27)
Актюерска печалба призната през периода	-	(84)
Сегашна стойност на задължението в края на периода	**855**	**855**
Непризната актюерска печалба/загуба в края на периода	**-**	**-**
Задължение признато в баланса в края на пеиода	**855**	**855**

Основните предположения, използвани при определяне на задълженията за доходи на персонала при пенсиониране са посочени по-долу:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 4,03 % (2023 г.: 4,03 %). Направеното предположение се базира на информация от европейската централна банка за Дългосрочен лихвен процент за целите на конвергенцията - 10 години падеж, деноминиран в български лева;

- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на очакваната инфлация на заплатите в предприятието и е в размер на 5 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2023 г.: 5 %);

- смъртност – по таблицата за смъртност и средна продължителност на предстоящия живот на населението по пол и местоживеене на НСИ за България за периода 2020 г. - 2022 г. (2022 г.: 2019 г. - 2021 г.);

- преждевременно пенсиониране поради болест/ инвалидизиране – при определяне на вероятностите за инвалидизиране се допуска, че смъртността и инвалидизирането се развиват по един и същи начин във времето, имат сходен характер и са взаймно свързани. За определяне на задълженията свързани с инвалидизиране е използвана посочената по-горе таблица за смъртност с 50% корекция на вероятностите за умиране.

- темп на текучество – на базата на предоставена информация за текучеството на персонала и историческите данни на дружеството, използваната в предходни оценки вероятността за напускане или предстоящо съкращаване с нормално разпределение в размер на NORMDIST (t; 10; 4; 1) е преразгледана и запазена, където t-време до пенсия (г.).;

1.17. Други нетекущи задължения и пасиви

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по гаранции и депозити	**151**	**275**
Задължения по концесии	**471**	**524**
Други задължения и пасиви	**18**	**20**
Общо	**640**	**819**

- Като други нетекущи задължения са отчетени задължения за издадени банкови гаранции за добро изпълнение за обекти със срок на валидност до 2035 г., както и отложени задължения към данъчната администрация във връзка с коронавирус пандемията.

1.18. Текущи финансови пасиви

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по лизингови договори	2 229	1 615
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност	51 125	3 379
Общо	**53 354**	**4 994**

1.18.1. Задължения по лизингови договори – текущи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по лизинг към свързани лица извън групата	138	41
Задължения по лизинг към несвързани лица	2 091	1 574
Общо	**2 229**	**1 615**

1.18.2. Финансови пасиви отчитани по амортизирана стойност

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по получени кредити	51 125	3 379
Общо	**51 125**	**3 379**

1.18.2.1. Кредити – текущи

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по кредити към финансови предприятия	50 859	3 281
Задължения по лихви по кредити към финансови предприятия	175	18
Задължения по кредити към несвързани лица	91	80
Задължения по лихви по кредити към несвързани лица	-	-
Общо	**51 125**	**3 379**

Кредитите от несвързани лица и финансови институции са получени при следните условия

Банка / Кредитор	Договорен размер на кредита	Л. %	Падеж	Обезпечения/Гаранции
УниКредит Булбанк АД	13 000 х.лв.	ОЛП+2.05%	02.08.2024	Ипотеки, залози на ДМА, залози на вземания, залози на сметки
ОББ АД	3 000 х.евро	1мес.РЛП+2.5% за лева/1мес Euribor+2.5% за евро	28.02.2025	Ипотеки, залози на ДМА, залози на вземания, залози на сметки
ОББ АД	11 000 х.лв.	1год.РЛП+1.70%	15.06.2030	Ипотека на недв.имоти, залог на сметки
Банка ДСК АД	5 000 х.лв.	1мес.Euribor+2.869% за лева	25.06.2025	Ипотека, залог на вземания, залог на сметка
Банка ДСК АД	20 000 х.евро	1мес.Euribor+2.5% за лева	20.12.2024	Ипотеки, залози на ДМА, залози на вземания, залози на сметки, гаранция от ЕБВР
Банка ДСК АД	3 000 х.евро	1мес.Euribor+ 2.50%	20.12.2024	Ипотеки, залози на ДМА, залози на вземания, залози на сметки, гаранция от ЕБВР
Банка Интеса	500 х.евро	3мес.Euribor+2.4%/0.15 %	29.05.2024	Запис на заповед, корпоративна гаранция,

Булстрой монтажи ЕООД	70 х.лв.	3%	до 30 дни след аванс	Няма

Салда по получени кредити към 30.06.2024 г., без свързани лица

Банка / Кредитор	Краткосрочна част по амортизируема стойност		Дългосрочна част по амортизируема стойност	
	Главница	Лихви	Главница	Лихви
ОББ АД	2 902	-	-	-
ОББ АД	1 833	-	9 167	-
Банка ДСК АД	32 493	122	-	-
Банка Интеса	978	-	-	-
УниКредит Булбанк АД	12 653	53	-	-
Булстрой монтажи ЕООД	91	-	-	-
Общо	**50 950**	**175**	**9 167**	**-**

- Групата ежегодно предоговаря условията на някои първоначално договорени кредитни линии, вкл. падежните срокове. От датата на предоговарянето удължените кредитни линии се представят като нетекущи или текущи банкови заеми.

- Договорите за банкови заеми съдържат клаузи с изисквания за поддържане на определени финансови съотношения. Ръководството на Групата текущо контролира изпълнението на тези финансови съотношения в комуникация със съответната банка кредитор.

1.19. Текущи търговски задължения

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения към свързани лица извън групата	**4 254**	**3 591**
Задължения по доставки	4 254	3 591
Задължения по доставки	**161 402**	**108 007**
Пасиви по договори с клиенти	**84 501**	**93 589**
Задължения по получени аванси	**735**	**799**
Задължения по претенции	**-**	**-**
Други търговски задължения	**536**	**303**
Общо	**251 428**	**206 289**

- В представените задължения към свързани лица и задължения по доставки към края на периода са включени гаранционни удръжки по строителни договори

- Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнила задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

1.20. Данъчни задължения

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Данък върху добавената стойност	552	5 208
Корпоративен данък	1 198	2 167
Данък върху доходите на физическите лица	251	138
Данък върху разходите	6	31
Други данъци	113	83
Общо	**2 120**	**7 627**

1.21. Задължения към персонала

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължение към персонал	3 435	3 133
в т.ч. задължения по неизползвани отпуски	989	990
Задължение към социално осигуряване	984	849
в т.ч. задължения по неизползвани отпуски	198	224
Задължение към ключов ръководен персонал - възнаграждения	2 409	271
Задължение към ключов ръководен персонал - осигуровки	4	4
Задължение по извънтрудови правоотношения - възнаграждения	23	30
Общо	**6 855**	**4 287**

1.22. Текущи провизии

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Провизии за правни задължения в т.ч.	**4 631**	**5 311**
Провизии по съдебни дела	2	739
Провизии по строителни договори	4 193	4 136
Провизии по задължения за рекултивация	393	389
Провизии по други задължения	43	47
Общо	**4 631**	**5 311**

Движението във всеки вид провизии през текущия период е показан в следната таблица:

Вид провизии	31.12.2023	Признати провизии през периода	Използвани провизии през периода	Възстановени/ отписани провизи през периода	Други промени, вкл.валутно - курсови	30.06.2024
Провизии по други задължения	**50**	-	-	-	(7)	**43**
Провизии по задължения по строителни договори	**5 045**	-	-	-	(11)	**5 034**
Провизии по съдебни дела	**739**	-	(737)	-	-	**2**
Провизии по задължения за рекултивация	**637**	4	-	-	-	**641**
Общо:	**6 471**	**4**	**(737)**	**-**	**(18)**	**5 720**

Провизиите са представени в Отчета за финансовото състояние, както следва:

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Нетекущи провизии	1 089	1 160
Текущи провизии	4 631	5 311
Общо	**5 720**	**6 471**

- Начислените провизии по строителни договори са във връзка с поети гаранции и очаквани разходи по отстраняване на евентуални рекламации. Начислените провизии за рекултивация са във връзка с поети задължения за рекултивация на терени при добив на подземни богатства и експлоатация на минерални суровини след приключване на дейностите.

1.23. Други текущи задължения и пасиви

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения към свързани лица извън групата	**7 913**	**2 132**

Задължения по гаранции и депозити	273	250
в т.ч. гаранции на НС, УС, СД	176	154
Задължения по дивиденти	7 640	1 882
Задължения по гаранции и депозити	**424**	**591**
Задължения по концесии	**119**	**135**
Задължения по дивиденти	**141**	**141**
Задължения по застраховки	**291**	**267**
Други задължения и пасиви	**145**	**120**
Общо	**9 033**	**3 386**

- В други задължения са включени разходи за задължения за банкови гаранции, застраховки и други разходи по приключили през текущия и предходен периоди строителни договори.

2. Отчет за доходите

2.1. Приходи

2.1.1. Приходи по договори с клиенти

Вид приход	2024 г.	2023 г.
Приходи по строителни договори в т.ч.:	**264 667**	**142 538**
Признати приходи през периода	264 667	142 538
в т.ч. за сметка на началните салда на пасиви по договори	-	-
Приходи от продажби на продукция в т.ч.:	**12 083**	**7 075**
Продажби на асфалтови смеси	7 499	3 454
Продажби на инертни материали	2 353	1 250
Продажби на незавършено производство (строителство)	2 231	2 371
Приходи от продажби на стоки, в т.ч.:	**3 222**	**1 398**
Продажби на материали за пътно строителство	1 597	254
Продажби на горива и масла	504	135
Продажби на материали за стоманобетонни конструкции	240	466
Продажби на инертни материали	39	96
Продажби на материали за ЖП строителство	34	146
Продажби на материали за зимно поддържане	-	50
Други стоки	808	251
Приходи от продажби на услуги в т.ч.:	**340**	**210**
Услуги с механизация	129	139
Транспортни услуги	31	25
Лабораторни услуги	18	28
Управление на обекти	29	-
Други услуги	133	18
Общо	**280 312**	**151 221**

2.1.2. Други доходи/(загуби) от дейността

Вид приход	2024 г.	2023 г.
Приходи от оперативен лизинг на собствени активи	566	514
Възстановена обезценка на вземания	84	13
Отписани неусвоени провизии	82	-
Присъдени обезщетения	48	63
Получени застрахователни обезщетения	38	25
Излишъци на материални запаси	13	12
Отписани задължения	10	-
Приходи от провизирани отпуски и обезщетения	1	6
Възстановена обезценка на ДМА и други	1	11
Неустойки	-	30
Други доходи /нетно/	165	222
Резултат от продажби на материали	**57**	**34**
Приходи от продажби на материали	476	128
Балансова стойност на продадените материали	(419)	(94)
Резултат от продожба на дълготрайни активи	**532**	**833**
Приходи от освобождаване на дълготрайни активи	890	917
Балансова стойност на продадените активи	(358)	(84)
Приходи от безвъзмездни средства, в т.ч.:	**3**	**20**
Безвъзмездни средства, свързани с приходи	3	20
Общо	**1 600**	**1 783**

2.1.3. Финансови приходи

Вид приход	2024 г.	2023 г.
Приходи от лихви в т.ч.	**234**	**29**
по търговски заеми	10	29
по търговски вземания	224	-
От операции с финансови инструменти	**-**	**-**
Положителни курсови разлики	**267**	**673**
Други финансови приходи	**2**	**2**
Общо	**503**	**704**

2.2. Разходи

2.2.1. Разходи за материали

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Основни материали	91 951	49 501
Горива и смазочни материали	3 247	2 487
Резервни части и консумативи	948	490
Електроенергия	626	609
Природен газ	570	316
Спомагателни материали	476	203
Отпадъци	174	131
Канцеларски и почистващи материали	76	73
Инструменти и консумативи	67	80

Работно облекло, предпазни средства и медикаменти	57	86
Гуми	54	31
Други ММЦ	46	21
Материали за ремонт на ДМА	39	12
Рекламни материали	34	2
Топлинна енергия	26	39
Вода	22	21
Консумативи за офис техника	13	19
Пътни знаци	-	17
Други материали	169	150
Общо	**98 595**	**54 288**

2.2.2. Разходи за външни услуги

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Подизпълнители СМР	103 508	58 090
Услуги с механизация	13 635	6 886
Транспортни услуги	6 649	1 836
Проектиране	2 884	596
Лизинги и наеми	2 405	873
Охрана	2 008	1 513
Консултантски и други договори	1 581	664
Застраховки	1 412	1 271
Услуги по договор	1 368	896
Такса съхранение	1 308	196
Взривни работи	945	372
Лабораторни изпитвания	888	677
Ремонти и обслужване на активи	765	453
Данъци и такси	701	620
Геодезически услуги	612	710
Правно обслужване и такси	284	322
Реклами, обяви	255	114
Претрошаване скална маса	194	-
Телекомуникационни и съобщителни услуги	153	131
Концесионни възнаграждения	143	123
Абонаменти	122	102
Митнически услуги	120	102
Одит	112	60
Акредитации, ISO, лицензи	38	32
Членски внос	38	41
Поддръжка на офис техника	20	24
Обучения, семинари	15	14
Други външни услуги	604	441
Общо	**142 767**	**77 159**

2.2.3. Разходи за амортизации

Вид разход	2024 г.	2023 г.

Разходи за амортизации на собствени активи	**2 677**	**2 453**
дълготрайни материални активи за основна дейност	2 160	1 793
дълготрайни нематериални активи за основна дейност	70	83
дълготрайни материални активи за администрация	238	449
дълготрайни нематериални активи за администрация	44	5
инвестиционни имоти	165	123
Разходи за амортизации на активи с право на ползване	**473**	**448**
дълготрайни материални активи за основна дейност	406	262
дълготрайни материални активи за администрация	67	186
Общо	**3 150**	**2 901**

2.2.4. Разходи за заплати и осигуровки

Разходи за:	2024 г.	2023 г.
Разходи за заплати на в т.ч.	**19 495**	**13 695**
производствен персонал	13 155	9 997
административен персонал	6 340	3 698
Разходи за осигуровки на в т.ч.	**2 589**	**2 046**
производствен персонал	2 144	1 697
административен персонал	445	349
Общо	**22 084**	**15 741**

2.2.5. Разходи за обезценки

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Разходи от обезценка на парични средства	2	-
Разходи от обезценка на дълготрайни активи	-	-
Разходи от обезценка на материални запаси	-	-
Разходи от обезценка на вземания	53	8
Разходи от обезценка на финансови активи	-	-
Общо	**55**	**8**

2.2.6. Други разходи

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Дарения	831	753
Командировки	356	235
Неустойки и глоби	276	465
Трудова медицина	181	151
Социални разходи предоставени в натура	148	133
Представителни разходи	113	135
Ваучери по чл.209 от ЗКПО	65	66
Разходи без документ	30	26
Провизии за рекултивация	4	4
Отписани вземания	2	1
Лихви и санкции по държавни вземания	1	108
Липси и брак	-	39
Други разходи	98	188

Общо	**2 105**	**2 304**

- Сумата на предоставените дарения на Фондация Трейс за хората за периода възлиза на 820 хил. лв.

2.2.7. Суми с корективен характер

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Балансова стойност на продадени стоки /нето/	**3 230**	**1 314**
Балансова стойност на продадени стоки	3 230	1 314
Изменение на запасите от продукция /нето/	**(250)**	**(2 396)**
Изменение на запасите от продукция	(250)	(2 396)
Капитализирани разходи за активи	**(3 361)**	**(1 846)**
Общо	**(381)**	**(2 928)**

2.2.8. Финансови разходи

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Разходи за лихви в т.ч.	**1 113**	**341**
по търговски заеми	6	1
по заеми от финансови предприятия	928	275
по лизингови договори	158	50
по депозити	-	-
по търговски задължения	4	3
други	17	12
Разходи, свързани с банкови гаранции	**828**	**462**
От операции с финансови инструменти	**-**	**-**
Отрицателни курсови разлики	**669**	**498**
Други финансови разходи	**223**	**58**
Общо	**2 833**	**1 359**

2.2.9. Разходи за данъци

Вид разход	2024 г.	2023 г.
Данъци от печалбата	1 399	397
Други	(183)	(196)
Общо	**1 216**	**201**

2.3. Отчет за всеобхватния доход

Компоненти	2024 г.	2023 г.
Печалба/загуба	**9 991**	**2 675**
Друг всеобхватен доход	**182**	**(258)**
Статии, които подлежат на прекласификация в печалбата или загубата впоследствие, в т.ч.:	**182**	**(258)**
Преизчисления на чуждестранни дейности	182	(258)
Общ всеобхватен доход	**10 173**	**2 417**

3. Други оповестявания

3.1. Свързани лица и сделки със свързани лица

Групата оповестява следните свързани лица:

Собственик на капитала на Трейс Груп Холд АД, упражняващ контрол е Николай Ганчев Михайлов – 67.26%.

Асоциирани предприятия

Белчин 3 ООД *от 25.07.2022г.*

ДЗЗД Воден проект Стара Загора

Съвместни предприятия

няма

Други свързани лица:

Дружества, свързани чрез основния акционер

Галини - Н ЕООД, Галини ЕООД, Саут солар парк ЕООД *от 04.05.2022г.*, Инжпроект ООД *до 18.05.2023г.*, ЕТ Дикол-2 Г.Михайлов, Ню Алайънс ООД

Дружества, свързани чрез ключов ръководен персонал

СБАЛ Гръбначен център АД *до 29.01.2024г.*, Новита АД, Бордони ЕООД, Евилард-България ЕООД, Синтерметали ЕООД – в ликвидация, Аеро плазза АД, Диджиналитикс ООД, Роуд дизайн АД, Лепица ленд ООД, Крамекс АД, Трескавец ООД, Химик АД, Дивел ПСТ ООД

Дружества, в които Групата има съвместно и значително влияние

ДЗЗД Воден проект Стара Загора, ДЗЗД Експо Тех Парк, ДЗЗД Зебра Трейс, ДЗЗД Иринополис, ДЗЗД ПИМ-Т, Джи Си Еф СК-13 Трейс Рейлинфра консорциум, ДЗЗД Обединение Европейски Железници, ДЗЗД Горна баня, ДЗЗД Трафик мениджмънт София, ДЗЗД Средец 2018, ДЗЗД Маркировки юг и други

Фондация Трейс за хората ЮЛНЦ – Трейс Груп Холд основен учредител

Ключов ръководен персонал на предприятието:

Николай Михайлов - Председател на Надзорен съвет

Манол Денев – Член на Надзорен съвет

Мариела Рунтева - Член на Надзорен съвет

Десислава Любенова – Председател на УС

Боян Делчев – Главен Изпълнителен Директор и Член на УС

Манол Кавръков – Член на УС

Сделки и салда със свързани лица

Продажби

Клиент	Вид сделка	2024 г.	2023 г.
Асоциирани и съвместни дружества	услуги, активи	-	-
Дружества и лица, свързани чрез основния акционер	услуги	17	-
Дружества и лица, свързани чрез КУП	услуги, активи	203	39
Общо		**220**	**39**

Покупки

Доставчик	Вид сделка	2024 г.	2023 г.
Основен акционер	услуги, лихви	1 036	715
Асоциирани и съвместни дружества	услуги, материали	-	-
Дружества и лица, свързани чрез КУП	услуги, активи	276	532
Дружества и лица, свързани чрез основния акционер	услуги, материали	197	69
Общо		**1 509**	**1 316**

- Сумата на предоставените дарения на Фондация „Трейс за хората“ за периода възлиза на 820 хил.лв.

Вземания

Клиент	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Асоциирани и съвместни дружества	252	270
Дружества и лица, свързани чрез основния акционер	29	286
Дружества и лица, свързани чрез КУП	142	133
Общо	**423**	**689**

Задължения

Доставчик	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Основен акционер	3 211	2 175
Асоциирани и съвместни дружества	-	-
Дружества и лица, свързани чрез основния акционер	948	1 324
Ключов ръководен персонал	364	342
Общо	**4 523**	**3 841**

Предоставени кредити

Салда по предоставени заеми (главница и лихва)

Кредитополучател	Краткосрочна част по амортизируема стойност	
	Главница	Лихви
Галин Михайлов	-	12
Галин Михайлов - обезценка	-	(12)
Общо	**-**	**-**

Начислени приходи от лихви по предоставени кредити

Кредитополучател	Вземане към 31.12.2023 г.	Увеличение през 2024 г.	Намаление през 2024 г.	Вземане към 31.12.2024 г.
Галин Михайлов	12	-	-	12
Галин Михайлов - обезценка	(12)	-	-	(12)
Общо	**-**	**-**	**-**	**-**

▪ Всички транзакции са осъществени на пазарен принцип и при нормални търговски условия.

▪ Предоставените заеми на свързани лица са с цел подпомагане при финансиране на дейности по общи стратегически цели и за оборотни средства. Някои от тях са обезпечени със залози на ценни книжа (акции), залози на вземания и/или записи на заповед.

Доходи на ръководството

Възнагражденията и другите доходи на ключовия управленски персонал на дружеството – майка са в размер на:

Разходи ключов ръководен персонал на компанията майка

Вид	Начислени суми за:	
	краткоср. доходи на наети лица	други дългосрочни доходи
Управителен съвет	338	1 700
Надзорен съвет	586	550
Общо:	**924**	**2 250**

▪ Съставът на ключовия управленски персонал на компанията-майка включва оповестения в *Приложение №1.1* Изпълнителен директор и членовете на Управителен и Надзорен съвет.

▪ Групата счита за ключов ръководен персонал тези лица, които могат да вземат решения и да се разпореждат от името на дружеството-майка или някое от дъщерните дружества.

▪ Подробна информация за възнагражденията на ключовия ръководен персонал е предоставена в Доклада относно прилагане политиката за възнагражденията.

3.2. Управление на капитала

С управлението на капитала Групата цели да създава и поддържа възможности тя да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите и стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитал.

Текущо се наблюдава осигуреността и структурата на капитала. Използват се различни източници за финансиране на дейността, като това са както собствени така и заемни средства от банки и свързани лица.

Вид	30.06.2024 г.	31.12.2023 г.
Общо дългов капитал, т.ч.:	**318 566**	**223 232**
Пасиви свързани лица	4 672	3 775
Пасиви несвързани лица	313 894	219 457
Намален с: паричните средства и парични еквиваленти	**(8 167)**	**(53 830)**
Нетен дългов капитал	**310 399**	**169 402**
Общо собствен капитал	149 266	145 132
Общо капитал	**459 665**	**314 534**
Съотношение на задлъжнялост	**0,68**	**0,54**

3.3. Финансови рискове

В хода на обичайната си дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: валутен риск, кредитен риск и ликвиден риск. Затова общото управление на риска е фокусирано върху минимизирането на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати. Финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на услугите, предоставяни от Групата, да се оценят адекватно формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложена Групата при осъществяване на дейността си, както и възприетият подход при управлението на тези рискове.

Кредитен риск

При осъществяване на своята дейност Групата е изложена на кредитен риск, който е свързан с риска някой от контрагентите й да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в обичайно предвидените срокове задълженията си към него.

Финансовите активи на групата са концентрирани в три групи: парични средства, вземания от клиенти и финансови активи – предоставени заеми.

Паричните средства в Групата и разплащателните операции са съсредоточени в следните банки - Уникредит Булбанк АД, ДСК АД, Юробанк АД и ОББ АД. Ръководството счита, че не е налице риск, доколкото обслужващите банки са със стабилна ликвидност.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Тя провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства и добра способност за финансиране на стопанската си дейност. Текущо матуритетът и своевременното осъществяване на плащанията се следи от финансово-счетоводния отдел, като се поддържа необходимата информация за наличните парични средства и предстоящите плащания.

Лихвен риск

Лихвен риск е рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на държаните от Групата финансови активи и пасиви ще варират поради промени в пазарните лихви. Инструментите с фиксиран лихвен процент са изложени на риск на справедливата стойност на лихвения процент - промените в нивата на пазарния лихвен процент ще влияят на стойността на държаните финансови активи и пасиви с фиксирана лихва. Финансовите активи и пасиви с плаващ лихвен процент са изложени на риск на паричния поток - бъдещите парични потоци от тях ще зависят от промени в пазарните лихвени проценти.

Като цяло в структурата на активите и пасивите на Групата, лихвоносните финансови активи и пасиви имат значителен дял, представляващи задължения по договори за финансов лизинг, получени и предоставени заеми.

Валутен риск

Валутният риск е риска от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на Групата. Тъй като българският лев е фиксиран към еврото и Групата представя финансовите си отчети в български левове, валутният риск е свързан единствено с валутите, различни от евро.

Групата е изложена на валутен риск дотолкова, че основно два клона на Дружеството-майка и някои дружества от Групата оперират в държави с променлив курс на местната валута – сръбски динари и румънски леи.

3.4. Справедливи стойности

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, търгувани на активни пазари се базира на котирани цени към датата на баланса. Котираните пазарни цени са текущите “бид-цени” (цена “купува”).

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), или са отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарна стойност (предоставени банкови депозити, инвестиции в ценни книжа) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност.

Доколкото все още не съществува достатъчно пазарен опит, стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени. Ръководството на Дружеството-майка счита, че при съществуващите обстоятелства, представените в консолидирания отчет за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

3.5. Условни активи и пасиви

Поръчителства и предоставени гаранции

Условни активи, включващи: издадени банкови гаранции, учредени обезпечения и залози на вземания от дъщерни дружества и други свързани лица в полза на търговски банки:

Банкови гаранции

Издадените в полза на Групата банкови гаранции, размер и банките издатели са посочени таблицата:

Условни пасиви					
Издател	**Стойност (хил.лв.)**	**В полза на:**	**Цел**	**Срок**	**Обезпечение**

ОББ АД	6 793	български общини, български дружества с държавна и/или общинска собственост, концесионер на държавна собственост, частно дружество регистрирано в България	Обезпечаване на изпълнение на задължения по договори	01.12.2026	Недвижими имоти, ДМА, залози на вземания, залози на сметки
БАНКА ДСК ЕАД	7 647	българско министерство, български държавна агенция и община; български дружества с държавна собственост; ТД на НАП; Областно пътно управление, манастир, частно дружество регистрирано в Румъния, сръбско дружество с държавна собственост; частно дружество регистрирано в България	Обезпечаване на изпълнение на задължения по договори и задължения за данък върху добавената стойност	17.02.2036	Недвижим имот, ДМА, залози на вземания, залози на сметки
УНИКРЕДИТ БУЛБАНК АД	36 157	българско министерство; български държавни агенция и община; български дружества с държавна собственост; частно дружество регистрирано в България; чуждестранно министерство, Уникредит Банк Сърбия АД; чуждастранно дружество с държавна собственост	Обезпечаване на изпълнение на задължения по договори, държавни вземания по закон	03.09.2037	Недвижими имоти, ДМА, парични средства, залози на вземания, залози на сметки
УНИКРЕДИТ БУЛБАНК АД	4 890	Уникредит Банк Сърбия АД (чуждестранно дружество с държавна собственост)	Обезпечаване на изпълнение на задължения по договор	24.07.2026	Недвижими имоти, залози на сметки
БАНКА ИНТЕСА, СЪРБИЯ	1 896	сръбски дружества с държавна собственост; сръбски министерства; сръбски общини;	Обезпечаване на изпълнение на задължения по договори, държавни вземания по закон и участие в тръжна процедура	29.05.2026	Корпоративна гаранция, запис на заповед

УНИКРЕДИТ БАНК, СЪРБИЯ	3 819	сръбски дружества с държавна собственост; сръбски министерства; сръбски общини;	Обезпечаване на изпълнение на задължения по договори, държавни вземания по закон и участие в тръжна процедура	12.06.2026	Корпоративна гаранция, недвижими имоти, движими вещи, запис на заповед, парични средства
Общо:	**61 202**				

▪ На 12.06.2020 г. е сключен договор между „Трей груп холд“ АД и „Уникредит Банк“ Сърбия за издаване на банкова гаранция за авансово плащане в размер на 5 985 хил.евро със срок на валидност до 45 месеца от датата на издаване. Гаранцията се издава във връзка със сключен договор с предмет: „Модернизация и рехабилитация на железопътния участък Ниш – Брестовац“ между Консорциум с партньори „Трейс Груп Холд“ АД и „Балкантел“ ООД и Министерство на финансите на Република Сърбия. Договорът с „Уникредит Банк“ Сърбия е обезпечен с: - банкова гаранция в полза на „Уникредит Банк“ Сърбия с размер 1 197 хил.евро; - 10 записи на заповед на обща стойност 5 985 хил.евро; - залог на вземания по договор.

▪ Към 31.12.2023 г. банковите гаранции издадени в полза на „Трейс груп холд“ АД, в България са на стойност 3 250 хил.лв., застраховки в размер на 234 хил.лв. и залози на ДМА в размер на 125 хил.лв., а в Република Сърбия получените банкови гаранции са в размер на 600 хил.лв.

Във връзка с получаване на авансово плащане по договор в Република Сърбия са издадени две банкови гаранции в полза на възложител: от Уникредит банк – в размер на 5 000 хил.евро, срок 09.07.2026г. (с издадена контра-гаранция от България в размер на 2 500 хил.евро) и от НЛБ търговска банка – в размер на 4 000 хил.евро, срок 28.07.2025г.

Във връзка с обезпечаване на дейността на Групата са издадени:

- Корпоративна гаранция в размер на 6 млн. евро със срок на валидност 27.05.2026 година по договор за кредитна линия за издаване на банкови гаранции, писма за намерение и овърдрафт, между Уни Кредитбанк Сърбия, Трейс Сърбия АД, Трейс Груп Холд- клон Сърбия и Инфра комерс – клон Сърбия;

- Корпоративна гаранция в размер на 5 млн. евро със срок на валидност 29.11.2027 година по договор за кредитна линия за издаване на банкови гаранции и писма за намерение, между УниКредитбанк Сърбия, Трейс Сърбия и Трейс груп холд -клон Сърбия;

- Корпоративна гаранция в размер на 3 млн. евро със срок на валидност 10.07.2028 година по договор за кредитна линия за издаване на банкови гаранции и писма за намерение, между Банка Интеса Сърбия и Трейс Сърбия АД;

Условни пасиви

Вид	**Учредена гаранция, обезпечение от контрагент**	**Застрахователна сума в хил.лв**
застраховки гаранции	ЗАД ЕВРОИНС АД	14 125
застраховки гаранции	ЗАД ОЗК - Застраховане АД	81 428
застраховки гаранции	ЗК Лев Инс АД	61 292
застраховки гаранции	Дал Бог Живот и Здраве АД	63 825

▪ Някои от издадените застраховки за гаранции са обезпечени със записи на заповед на стойност 71 332 хил.лв.

Съдебни дела

Към края на периода ръководството въз основа на фактите и обстоятелствата налични към тази дата и въз основа на оценките представени от адвокатите и юристите е признало обезценки, свързани с вземания по съдебни дела в размер на 712 хил.лв. (31.12.2023 г.: 716 хил.лв.).

В консолидирания финансов отчет към края на периода не са признати на приход претендирани от Групата лихви за забава, тъй като съществува висока несигурност относно събирането на тези суми.

Към 30.06.2024 г. Групата (по дружества) е ищец и/или ответник по следните дела, по които може да възникне необходимост от потоци от ресурси:

„Трейс Груп Холд” АД

1. Търговско дело № 2413/2023 г. по описа на СГС; „Трейс Груп Холд“ АД е ищец, Столична община е ответник. Предявен е частичен иск в размер на 555 413,12 лв. с правно основание чл. 266, ал. 1 от ЗЗД и чл. 117а от ЗОП и чл. 86 от ЗЗД.

2. Търговско дело № 486/2023 г. по описа на ОС Стара Загора; „Трейс Груп Холд“ АД е ищец, Община Стара Загора е ответник. Предявен е частичен иск в размер на 1 128 782,22 лв. с правно основание чл. 266, ал. 1 от ЗЗД и чл. 117а от ЗОП и чл. 86 от ЗЗД.

По някои от откритите заведени съдебни дела срещу дружеството ръководството е преценило, съвместно с вътрешни правни експерти и привлечени външни адвокати, че на настоящия етап вероятността и рисковете за негативен изход от тях е все още под 50 %, поради което, за по-голямата част, не са признати провизии за задължения по дела в отчета за финансовото състояние към края на периода.

3.6. Оперативни сегменти

Групата функционира в един бизнес сектор, а извършваните основни услуги както и произвежданата продукция от всички дружества са свързани и участват на различни етапи в основната дейност. Добитите материали и произведените продукти представляват значителен дял от влаганите материали в СМР услугите. Също така рисковете и изгодите, свързани с основната дейност на Групата не биха могли да бъдат разграничени поради сходството в същността на извършваните услуги, характеристиките на средата и клиентите на предприятията. Поради това Групата е приела да отчита своята дейност единствено на база на географския принцип.

Прилаганата счетоводна политика за отчитането по сегменти, се основава на тази, използвана от Групата за изготвяне на публичните й отчети по закон.

Основни клиенти на Групата, сделките от които възлизат на повече от 10 % от общите приходи са:

За България: Агенция Пътна инфраструктура, Метрополитен АД, ДП Национална компания Железопътна инфраструктура, Министерство на икономиката и енергетиката, Общини на територията на цялата страна;

За Сърбия: Коридори Сърбия ООД, ПД Дирекция за изграждане гр. Ниш - Сърбия, ПД Дирекция за изграждане гр. Пирот – Сърбия, Общини на територията на Република Сърбия;

За Румъния: Национална компания за управление на пътна инфраструктура;

3.7. Сделки с неконтролиращо участие (НУ)

Дъщерни предприятия с неконтролиращо участие

Към края на периода дъщерни предприятия с неконтролиращо участие за Групата са „Трейс Ямбол“ АД, „УСМ“ АД и няколко дружества по Закона за задълженията и договорите (ЗЗД).

	Общо за НУ, хил.лв.
Балансова стойност на НУ в началото на периода	**(190)**
Печалба/загуба причислима към НУ за периода	(4)
Дивиденти	-
Придобити/(Освободени) дейности	-
Промени в участия в дъщерни предприятия без загуба на контрол	-
Балансова стойност на НУ в края на периода	**(194)**

3.8. Събития след края на отчетния период

Между датата на консолидирания отчет и датата на одобрението му за публикуване не са настъпили събития, които изискват оповестявания в консолидирания финансов отчет.